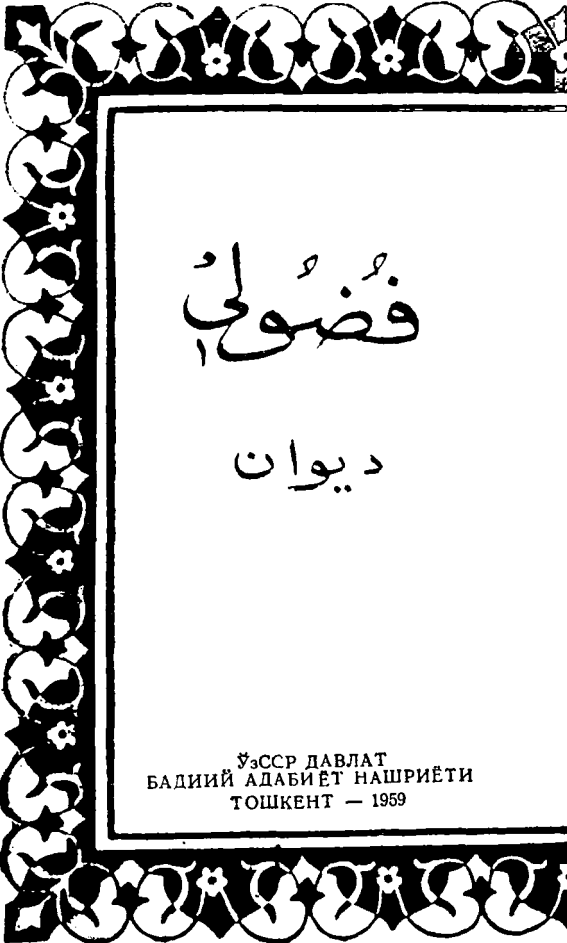

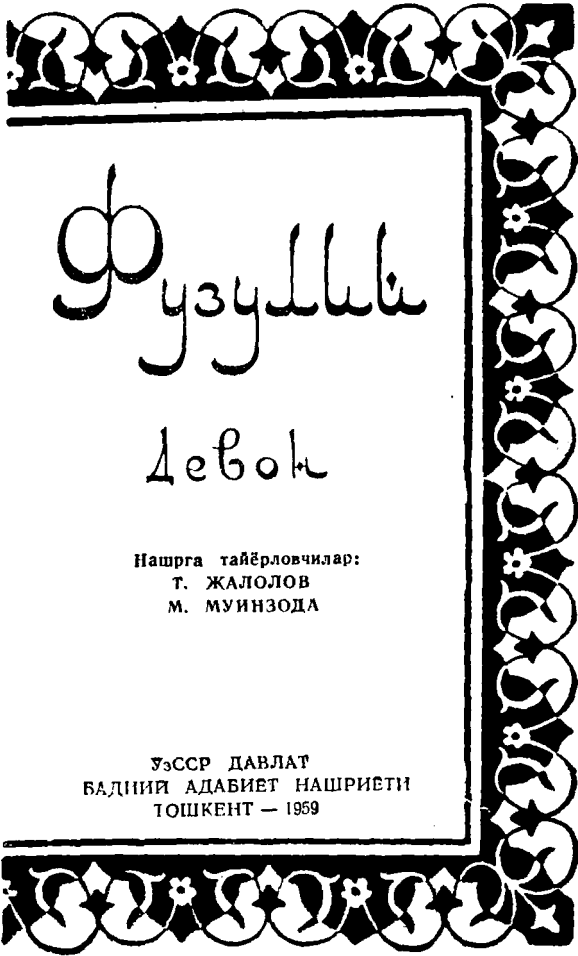
*ЎзССР Давлат
бадний адабиёт
нашриёти
Тошкент
1959*

فُضُولِي

ديوان

ЎзССР ДАВЛАТ
БАДИЙ АДАБИЁТ НАШРИЁТИ
ТОШКЕНТ — 1959

Гузунна

Девон

Нашрга тайёрловчилар:
Т. ЖАЛОЛОВ
М. МУИНЗОДА

ЎзССР ДАВЛАТ
БАДНИЙ АДАБИЕТ НАШРИЕТИ
ТОШКЕНТ — 1959

ФУЗУЛИЙ

(1498—1556)

I

Муҳаммад Сулаймон ўғли Фузулий 1498 йилда Ироқнинг Карбало шаҳрида зиёли оиласида дунёга келди. Шоир дастлаб Карбалода, кейинча Бағдод шаҳрида таҳсил олиб, шу ерда яшади ва умрининг охиригача муаллимлик билан машғул бўлди. **Фузулий** — шундай улуғ санъаткор, шундай фусункор шоирки, уни ўқиркансан беихтиёр сеҳрланиб, лол бўласан киши.

Музыка садолари остида қалбимизда туғён урган руҳий ҳолатни сўз билан ифода этиб бўлмагандек, Фузулий ғазаллари бахш этадиган маънавий ҳаловатни ҳам сўз билан ифода қилиб бўлмайди.

Менинг назаримда, Фузулийнинг ақл-идроки, мушоҳада кучи, нафосат ҳисси, шоирлик истеъдоди бениҳоят зўр бўлиб, ундаги бу фазилатларни тўғри талқин қилиш учун яна бир Фузулий керак.

II

Фузулий ғазал жанрини камолотга етказган буюк санъаткордир; Навоийдан сўнг бу жанрда энг кўп, энг гўзал, энг нафис ва энг оҳангдор ғазаллар яратган шоир Фузулийдир. Фузулий — турки тилларда сўзлашувчи барча халқларнинг муштарак шарафи, уларнинг муштарак Ҳофиз Шерозийсидир.

Фузулий ўз ижодининг ибтидосидан бошлаб, ғазал жанрига алоҳида аҳамият беради, бу жанрни бошқалардан юқори қўяди. Чунки:

Ғазалдир сафо бахши аҳли назар,
Ғазалдир гули гулистони ҳунар.

Ғизоли ғазал сайди осон дагил,
Ғазал мункири аҳли ирфон дагил.

Ғазал билдирар шоиринг қудратин,
Ғазал ортурар нозиминг шухратин.

Ғазал де, ки машҳури даврон ўла,
Уқумоқда, ёзмоқда осон ўла¹

Ғазал жанрига бундай юксак баҳо берган Фузулийнинг ғазаллари қандай? Фузулийни Шарқ лирикасининг отаси Ҳофиз Шерозий даражасига кўтарган сир нимада?

Бу сўроққа тўғри жавоб бериш учун яна Фузулийнинг ўзига мурожаат қилмоқ керак. Фузулий ўз куллиётига ёзган дебочасида: «Шоирлигим муқаррар бўлгач, умримнинг бир қисмини сарф этиб, турли илмларни ўргандим»,— дейди. Чунки Фузулийнинг тўғри эътиқодича: «Илмсиз шеър асоси йўқ девор каби ўлур ва асоссиз девор ғоятда безътибор ўлур».²

Кўриниб турибдики, Фузулий ўз ғазалларига илм-маърифатдан мустаҳкам «асос» — пойдевор қурган. Шунинг учун орадан тўрт юз йил ўтишига қарамай, бу шеърлар ҳамон ўқувчини мафтун этади. Бундан чиқадиган хулоса шуки, шоир олим, файласуф бўлмоғи керак.

Фузулий ғазалларидаги ҳаётийлик, яшовчанликнинг яна бир сирини — шоирнинг ҳамма мисраларини бир текисда қалб ҳарорати билан исита билишида. Агар мана шу хислат, мана шу фазилат бўлмаса, илм ва ақл кучи билан яхши шеър яратиб бўлмайди. Фузулийда шоирлик қобилияти, олим ва файласуфнинг мушоҳада кучи мувози равишда такомул топган. Бунинг устига шоир бутун ҳаёти давомида олий бир гўзаллик мафтундир, мана шу гўзалликни қалб кўзи билан кўриб, уни сўз билан суратга туширмоқ истаги шоирнинг бадиий камол топишига сабаб бўлган асосий омилдир.

Фузулий ғазаллари — қалбнинг садосидир. Шоир, юқорида айтганимиздек, олий бир гўзалликка маҳлиё бўлиб, бутун вужуди билан ўшанга интилади. Бу гўзаллик шоирнинг кўз ўнгида соҳибжамол қиз сиймосида намоён бўлади. Ошиқ шоир унга етолмай, унинг ҳажрида куяди, изтироб чекади:

1 Куллиёти девони Фузулий, 6 бет. «Ахтар» матбааси. 1308 ҳижрий йили.

2 Куллиёти девони Фузулий. 5 бет.

Азал котиблари ушшоқ бахтин қора ёзмишлар,
Бу мазмун ила хат уя сафҳаи рухсора ёзмишлар.

Муҳаррирлар ёзонда ҳар кима оламда бир рўзи,
Банга ҳар кун дили садпорадан бир пора ёзмишлар¹

деб, афсусланади. Лекин бу жафокор соҳибжамол лирик қаҳрамонга нисбатан лоқайдликда, мурувватсизликда давом этади. Ана шунда шоир тўлиб-тўлқиб, бутун вужуди билан ёниб куйлайди. Фузулий ғазалларини ўқуркан, шеърятнинг камолоти учун маъшуқани мурувватсизликда айблагинг келмайди. Дарҳақиқат, лирик қаҳрамон маҳбубаси оғушида фароғатда бўлганда, ма-на бундай бебаҳо ғазаллар бунёдга келмасди:

Ёнди жоним ҳажр ила васли руҳи ёр истарам,
Дардманди фурқатам дармони дийдор истарам,
Булбули зорам, дагил беҳуда, афгон этдигам,
Қолмишам нолон қафас қайдида, гулзор истарам.²

III

Хўш, Фузулийнинг «Лайли ва Мажнун» достони Шарқнинг кўп сонли «Лайли ва Мажнун»лари галереясида қандай ўрин тутаяди?

Мен «Лайли ва Мажнун»ларни қайта-қайта ўқидим. Шунда: Низомий даҳосига қойил қолдим; Хисров Деҳлавийнинг булбулдек сайрашига офарин дедим. Навоийнинг Мажнунига мотам тутиб йиғладим; Фузулийга келганда, ҳайрат майидан маст бўлдим.

Инсоф билан айтганда, Фузулий «Лайли ва Мажнун» барча «Лайли ва Мажнун»ларнинг гултожидир.

Навоий Лайли билан Мажнун тақдирига чуқур хайрихоҳлик билан қараб, дард билан ёзган. Фузулий эса, ҳақиқий Мажнун сулиб ёзган. Навоий Мажнунни шоир деб тавсиф этади, лекин унинг бирор шеърини келтирмайди. Фузулий бўлса, Мажнунни шоир, Лайлини шоирага айлантириб, узининг энг нафис, энг латиф ғазал ва мураббаъларини шулар тили билан куйлайди.

Навоийнинг «Лайли ва Мажнун» достонида шу қадар чуқур дард-алам борки, мутолаасига ҳар қандай

1 Куллиёт девони Фузулий. 146 бет.

2 Шу китоб. 180 бет.

асэб ҳам бардош бермайди. Фузулий достонини ўқиганда йиғлайсан, лекин китобни қўлдан қўйгинг келмайди.

Бу икки шоҳ асар орасидаги нозик тафовут мана шундай.

Шуни ҳам илова қилиш зарурки, ҳар икки достоннинг фалсафий йўналиши бир хил, иккисида ҳам ваҳдати вужуд, тажаллий назарияси олға сурилади.

IV

Фузулий улуғ бобомиз Навоидан кўп таъсирлангандек, ўз навбатида ўзбек адабиётига зўр таъсир кўрсатган санъаткордир. Ҳеч бир шоир ўзбек классик адабиётига Фузулийдек кучли таъсир кўрсатган эмас. Бунинг уч сабаби бор: биринчи — Фузулий тилининг ўзбек тилига яқинлиги, иккинчи — Фузулийнинг хушлафз ширин забонлиги, учинчи — Фузулий асарларининг бадий баркамоллиги.

Мана шу сабабларга кўра, ўзбек халқи Озарбайжон халқининг бу улуғ фарзандини қучоқ очиб қарши олди, уни Навоий билан бир қаторда эски мактаб программасига киритиб, эҳтиром билан ижодини ўргана бошлагди. Фузулий асарлари Октябрь революциясидан илгари Ўзбекистонда йигирма тўрт дафъа нашр этилиб, ҳар бир саводли кишининг қўлдан тушмас китоби бўлиб қолди.

Ўзбек шоирлари қарийб икки асрдан бери Фузулий асарларига мафтун бўлиб келадилар. Бизнинг шоирларимиз учун Фузулий бадий балоғатнинг симболидир. Шунга кўра, XVIII ва XIX аср давомида яшаб ижод этган кўп забардаст шоирлар Фузулий ғазалларига мухаммаслар боғлаганлар. Бу анъанани Фурқат, Муқимий, Завқий, Асирий каби шоирлар давом этдирганлар.

Фузулийга эргашиш ўзбек адабиётида унинг ғазалларига мухаммас боғлаш билан чекланиб қолмай, бора-бора бу адабий мактабга — «Фузулий мактаби»га айланди. Бу адабий мактаб мухлислари ўзбекча шеърларда Фузулий тили учун характерли ибораларни ишлатиш, шеър тилини озарбайжончага яқинлаштириш, бошқача айтганда, тилни «Фузулийлаштириш»га кўпроқ майл кўрсатдилар.

Ўзбек шоирларининг Фузулий таъсирида ёзган шеърларидан баъзи намуналарни кўриб ўтайлик:

Ишқ офатидин душди мани бошима савдо,
Мажнун каби ҳайрон кезарам дашт ила саҳро,
Дун-кун ишим ўлди мани ҳар ерда алоло.

(Шавқий)

Ишқида манга ҳосил ўла дарду бало чўх,
Меҳр ила вафо оз, вале жавру жафо чўх.

(Ғозий)

Жафо чекканлара жонон, вафолиғ қилганинг яхши,
Асийри ишқ улонларға шифолиғ қилганинг яхши.

(Увайсий)

Увайсий билан Маҳзунанинг «Ошиқ бўлмишам» ради-
дифли шеърлари Фузулий тили ва услубида ёзилган.
Машҳур шоирамиз Нодиранинг «Бох», «Чўх» радифли
шеърлари ҳам Фузулий лафзи ва услубидадир.

Чунончи:

Ер керак ошиқа, менда севар ёр йўх,
Дарду ғамим беадад, сўргали ғамхор йўх.

Боғи сайр эт, карами довара бох,
Гулни бошидаги тожи зара бох.
Нодира, даҳр элини сархуш бил,
Соқийи давр алида соғара бох.

Демократ шоиримиз Фурқат ҳам Фузулий услубида
кўп шеърлар ёзган. Қуйидаги мисралар Фурқатнинг
Фузулиёна шеърларидан бир намунадир:

Эй лутфи каму жафоси чўх ёр,
То чанд чекай ғамингда озор?
Ҳайҳот, бу чархи вожгунни
Бир жонима кулфати бу миқдор...

(Фурқат)

Яна:

Ишқ оташи қачонким мен бемажола душти,
Савдойи дарду ҳижрон бошимға сола душти.

Яна:

Кел бегим, қаҳва ичиб, озгина суҳбат қилоли,
Шарҳи рози дил эдуб, рафъи кудурат қилоли.

Дўлудур қона жигарлар, дутали гўшан боғ,
Жоми гулгун чеколи, лаҳзан ишрат қилоли.

Даҳр беҳуда гами жондин ўсондирди бизи —
Анинг олойишидин чиқмаға ғайрат қилоли.

Нодиранинг ўгли Маъдалихон эса, Фузулийнинг фусункор шеърларига шундай бегилиб кетганки, унинг шеърлари ўзбек либоси кийган Озарбайжон қизига ўхшайди. Масалан:

Айру душдим яна ул ғунчайи хандонимдан,
Нўла гар тинмаса эл нолаю афғонимдан.

Ехуд:

Дорилур зор таним лаъли дарахшонингдан,
Очилур уқдаи дил ғунчайи хандонингдан.
Верарам истадигинг жон эса, йўқ имкони,
Подшоҳим, банга чиғмак сани фармонингдан.

Фузулий ўз асарларининг таъсир кучи ва тақдири ҳақида сўз очиб, мана бундай деган эди:

«Мамлакат подшоҳи бир ўлкани босиб олмоқ учун пул, пора бериб лашкар тўплайди. Юз фасоду фитна ва ҳаракат билан бир ўлкани босиб олади, лекин у ерда омонлик, осойишталик бўлмайди. Фалак бир инқилоб қилганда ўзи ҳам, лашкари ҳам маҳв бўлади.

Менинг ҳар бир сўзим бир паҳлавондир, улар юриш бошлаганда, еру-сувни батамом босиб олади. (Шеърларим) қаерга борса, ул ердан мол-мулк талаб қилмайди, ҳеч кимга озор бермайди. Замоннинг ўтиши менинг сузларимга зарар етказио, поймол қилолманди.

Подшоҳлар менга эҳсон таклифини қилмасинлар, бошимда қаноат тожи бор. Мана шунинг ўзи менга кифоя».¹

Дарҳақиқат, Фузулийга замондош подшолар беному нишон йўқолдилар. Фузулийнинг нафис, фусункор шеър-

¹ Куллиёти девони Фузулий. 216 бет.

лари эса, ҳамиша навқирон севги қўшиқларидай янграб, борган сари кўпроқ халқларнинг қалбларини забт этмоқдадир.

* * *

Қўлингиздаги «Фузулий девони» шоирнинг куллиётидан танлаб олинди. Куллиёт Фузулийнинг кичик бир дебочаси билан бошланиб, сўнгра қасидалар, марсиялар, насрий мактублар, «Бангу бода» достони, соқийнома, ғазаллар, мухаммаслар, мусаддаслар, таржиъ банд, таркиб банд, рубойлар, қитъалар ва ниҳоят «Лайли ва Мажнун» достони билан тугайди.

Фузулий девонидан яхши ғазалларни танлаш – гўзалларнинг гўзалини танлаш демакдир. Чунки Фузулий шеърлари бири-биридан гўзал, бири-биридан дилкашроқ. Бу шеърларнинг чуқур мазмуни кишини ҳайратга солади, ёқимли музикаси аллалайди. Биз, гўё ажойиб бир гулшанда сайр қилдик ва бу чаманнинг ранг-баранг гулларидан бир гулдаста боғладик. Агар бу гулдаста ҳурматли китобхонларга манзур бўлса, биз ўз вазифамизни бажарган бўламиз.

Тўхтасин Жалолов

* * *

Қад анорал-ишқу лил-ушшоқи минҳожал ҳудо¹,
Солики роҳи ҳақиқат ишқа айлар иқтидо².
Ишқдир ул нашъан комил ким ондандир мудом;
Майда ташвири ҳарорат, найда таъсири садо.
Водийи ваҳдат ҳақиқатда мақоми ишқдир,
Ким мушаххас ўлмаз ул водида султондан гадо.
Айламаз хилватсаройи сирри ваҳдат маҳрами,
Ошиқи маъшуқдан, маъшуқи ошиқдан жудо.
Эй ки аҳли ишқа сўйларсан, маломат таркин эт,
Сўйла ким мумкинмидир: тағйири тақдири худо?
Ишқ килки чекди хат ҳарфи вужуди ошиқа,
Ким ўла собит ҳақ исботинда нафъи моадо.
Эй Фузулий, интиҳосиз завқ бўлдинг ишқдан,
Буйладир ҳар иш ки ҳақ оди-ла қилсанг ибтидо.

^{1/2} Ишқ — ошиқларга тўғри йўлни ёритиб беради, шунинг учун ҳақиқат йўлчилари ишққа иқтидо қиладялар — эргашадилар.

* * *

Коргар душмаз хаданги таънаи душман банго,
Қасрати пайконинг этмишдир димирдан тан банго.
Эминам санги маломатдан ким олуб чаврами,
Ўлди занжири жунун бир қалъаи оҳан банго.
Онданам расвоки селоби сиришким чок эдар,
Захми тиғинг қони кийдирдикча пироҳан банго.
Дам-бадам шамъи жамолингдан мунаввар ўлмишам,
Эй гўзим нури керакмаз дидаи равшан банго.
Ҳеч масканда қарорим йўқдир ул ой завқидан,
Ким қачон хоки сари куйинг ўла маскан банго.
Бошда бир сарви суманбар васлининг савдоси вор,
Суд қилмаз боғбон наззораи гулшан банго.
Эй Фузулий, ўдлара ёнсун бисоти салтанат,
Йикдир ондан, ҳақ билур бир, гўшайи гулхан банго.

* * *

Эй малак сиймоки, сандан ўзга ҳайрондир санга,
Ҳақ билур инсон демаз ҳар кимки инсондир санго.
Вермайин жонин санго бўлмаз ҳаёти жовидон,
Зиндан жовид анго дерларки қурбондир санго.
Олами парвонаи шамъи жамолинг қилди ишқ,
Жони оламсан фидо ҳар лаҳза бинг жондир санго.
Ошиқа шавқинг-ла жон вермак санго мушкил дагил,
Чун Масиҳи вақтсан, жон вермак осондир санго.
Чиқма ёрим гечалар, ағёр таъниндан сақин
Сан маҳи авжи малоҳатсан бу нуқсондир санго.
Подшоҳим зулм эдуб ошиқ санго золим демиш
Хўб ўланлардан ёмон гелмаз бу бўҳтондир санго.
Эй Фузулий, хўб ўланлардан тағофилдир ёмон,
Гар жафо ҳам галса онлардан бир эҳсондир санго.

* * *

Жом ичра май ки доира солмиш ҳубоб анго,
Ойнадирки акс солур офтоб анго.
Зоҳид савол эдарсаки майдан надир мурод,
Бизда сафодир, онда кудурат жавоб анго.
Қон ёш дўғуб ёнинда дўнар оташин кабоб,
Маъшуқа бингзар оташу ошиқ кабоб анго.
Айлар гўнгилда ашк хатинг шавқини фузун,
Уддан чиқар бухор сочилдиқча об анго.
Чашминг маризи ўлди гўнгил лаълинга етур,
Ранжи хумора душди даводир шароб анго.
Таклифи жаннат айлама кўйингда гўнглима,
Чун жаннат аҳлидир на верарсан азоб анго.
Масдуддир Фузулия майхоналар йўли
Ераб, ҳидоят айла тариқи савоб анго.

* * *

Дўстим, олам санинг-чун гар ўлур душман банго,
Ғам дагил зеро етарсан, дўст анжақсан банго.
Ишқа солдим бан бани панд олмаюб бир дўстдан,
Ҳеч душман айламаз оники этдим бан банго.
Жону тан ўлдуқча бандан дарду ғам иксий дагил,
Чиқса жон, хок ўлса тан, на жон герак, на тан банго.
Васл қадрин билмадан, фурқат балосин чекмадан,
Зулмати ҳажр этди чўқ торик иши равшан банго.
Дуду ахгардир банго сарв ила гул, эй боғбон
Найларам бан гулшани, гулшан санго, гулхан банго.
Ғамза теғин чекди ул маҳ ғофил ўлма, эй гўнгил,
Қим муқаррардир бу кун ўлмак санго, шеван банго.
Эй Фузулий, чиқса жон, чиқмам тариқи ишқдан,
Раҳгузори аҳли ишқ узра қилинг мадфан банго.

* * *

Камоли ҳусн верубдир шароби ноб санго,
Санго ҳалолдир, эй мугбача, шароб санго.
Сани малак гўрали ёзмаз ўлди ишқ гуноҳ,
Вале ёзилди бу юздан баса савоб санго.
Лабинг саволина вермаз жавоб ушшоқинг,
Савол ўлурса бўсандан, надир жавоб санго.
Жазо гунинда сўралмаз хатолар айладигинг,
Етар фиғони-ла бан вердигим азоб санго.
Бани қарорим ила қўймаз ўлдинг, эй гардун,
Еридир оҳим ила версам инқилоб санго.
Сафон жавҳари тигиндан умма раҳм эй дил
Ки сонма сув верар, эй ташна, бу сароб санго.
Фузулий бошига ул сарв соя солди бу кун
Улувви рифъатила етмаз офтоб санго.

* * *

Риштадир жисмимки даври чарх вермиш тоб анго,
Мардуми чашмим дезир ҳар дам дури сероб анго.
Соџи зулфинг шабистонидадир шамъи рухинг,
Неча етсун қадр ила хуршеди оламтоб анго.
Дурд-дурдидир сафобахши ҳарифи базми ишқ,
Соқӣё, чўқ этма, таклифи шароби ноб анго.
Қомати хам бирла бир аҳли кароматдир қошинг,
Тош ўлур албатта гар бош эгмаса меҳроб анго.
Чашминги аҳли назар қасдина таъин айлаян,
Нозу ғамзангдан муҳайё айламиш асбоб анго.
Терламиш рухсор ила хубон очарлар гўнглими,
Гўр на гулшандирки оташдан верарлар об анго.
Силки аҳли ҳола чекмиш зоҳиди ашки риё,
Мис киби ким сими қадрин билдирир сиймоб анго.
Эй Фузулий, қолмамиш ғавғои Мажнундан асар,
Ғолибо афсонаи Лайли гетурмиш хоб анго.

* * *

Ишқ атворин мусаллам айлади гардун банго,
Бунча ким елди-югурди етмади Мажнун банго.
Қилди бандан рафъ таклифи намози мастлик,
Солди алҳақ нашъаи жоми майи гулгун банго.
Боғбон, гар майл қилмам сарвга маъзур тут,
Сарвдан йикрак келур ул қомати мавзун банго.
Дўстлар, қон ёш дўкуб қилди бани расвойи халқ,
Ваҳки, душман чиқди охир дидан пурхун банго.
Улмазам ҳар қандаким ўлсам гирифтор ўлмадан,
Бир балодир гўз бир офатдир дили маҳзун банго.
Эй Фузулий, новаки оҳим-ла олдим интиқом,
Дўна-дўна гарчи бедод этди чархи дун банго.

* * *

Ғам диёринда ажал пайки гузор этмаз банго,
Йўқ сонур ворим магарким эътибор этмаз банго.
Ёр жавр этмаз банго ағёр таълим этмадан,
Биллоҳ, ағёр айлаян эҳсони ёр этмаз банго.
Доғидар ҳар лаҳза барги айшими оҳим ели,
Қанғи ноҳақ зулмдирким рўзгор этмаз банго.
Ишқ дарди-ла хушам тарки насиҳат қил, рафиқ,
Банки тарёкий мизожам заҳр кор этмаз банго.
Чархдан ошурмадан ёдинг-ла оҳи оташин,
Ғадр эдуб гардун шарардан зар нисор этмаз банго.
Нақди жон торожи ғамдам соқламоқ душвордир,
Ишқ то санги маломатдан ҳисор этмаз банго.
Ёди лаълинг-ла Фузулий гўзлаюб роҳи адам,
Вор бир тадбири, аммо ошкор этмаз банго.

* * *

Жониминг жавҳари ул лаъли шакар бора фидо,
Умриминг ҳосили ул шеваи рафтора фидо.
Дард чекмиш сарим ул холи сияҳ қурбони,
Тоб кўрмиш таним ул турраи таррора фидо.
Гўзларимдан дўкилан қатраи ашким гуҳари,
Лабларингдан сочилан лулуи шаҳвора фидо.
Чоки синамда ўлон қонлу жигар поралари,
Маст чашмингда ўлон ғамзаи хунхора фидо.
Пора-пора дили мажруҳи паришонимдан,
Сари куйингда гезан ҳар ита бир пора фидо.
Жону дил қайдини чекмакдан ўзим қутқордим,
Жони жононая этдим, дили дилдора фидо.
Эй Фузулий, нўла гар сақлар эсам жони азиз,
Вақт ўла ким ўла бир шўхи ситамкора фидо.

* * *

Ҳар замон манзур бир шўҳи ситамгардир банго,
Қанда ўлсам бир бало ҳақдан муқаррардир банго.
Ул хами абрўя қилсам сажда ҳар соат нўла,
Қибла ила ул хами абрў баробардир банго.
Ғам дагил жисмимда гар санги маломат захми вор,
Шаҳнаи бозори савдоям бу зевардир банго.
Гўзда хун олуда пайкониинг хаёли-ла хушам,
Ҳар бири гўёки бир барги гули тардир банго.
Захмлардан этмадим ҳаргиз адои шикваким,
Ҳар ўқинг бир неъматии ғайри муқаррардир банго.
Ақл иршоди-ла бўлмоқ ком мумкиндири вале,
Доми роҳ ул ҳалқаи зулфи муанбардир банго.
Ахтари бахтим вуболин гўрки ул маҳдан гелан
Меҳрлардир ўзгая, жавру жафолардир банго.
Эй Фузулий, манзили мақсуда етсам не ажаб,
Хизмати пири муғон иршоди раҳбардир банго.

* * *

Ғамдан ўлдим демадим ҳоли дили зор санго,
Эй гули тоза, раво гўрмадим озор, санго.
Ич майи нобки, бағриндан эдар жумла кабоб,
Оташи ишқ ила ушшоқи жигар хор санго.
Майи гулгунда дагил, наргиси мастинг акси,
Қадаҳ ўлмиш гўз очуб ошиқи дийдор санго.
Оразинг гулгун эдубдир, майи гулгун тоби,
Ваҳки, бир гулдан очилмиш неча гулзор санго.
Боға сайр эт бу лаби лаъл ила ким, ғунча дагил,
Гўстаран хуни дили дийдаи хунбор санго.
Дер эдим қоматига сарв, вале ўзга эмиш,
Ҳаракоту равишу шевау рафтор санго.
Эгилуб тарфи буноғўшингга дарди дилими,
Е ўтоғанг дея, ё турраи таррор санго.
То гирифторингам, озод ўла билмам ғамдан,
Ҳеч ким ўлмасун эй шўх гирифтор санго.
Лаъли нобинг ҳаваси бағрими қон айладигин,
Оҳким қонлу ёшим қилмади изҳор санго.
Эй Фузулий фалакинг вор санинг-ла назари,
Ким ғаму меҳнатини верди, наким вор санго.

* * *

Ғамзасин севдинг гўнгил, жонинг геракмазми санго?
ТеҒа урдинг, жисми урёнинг геракмазми санго?
Оташин оҳим-ла айларсан банго таклифи боғ?
Боғбон гулбарги хандонинг геракмазми санго!
Ела верма доғидуб ҳар дам оёқлардан гўтур!
Эй пари, зулфи паришонинг геракмазми санго?
Эй камон абру, рақиба верма ғамзангдан насиб,
Уқ отарсанг тоша пайконинг геракмазми санго?
Ёндуруб жоним жаҳонсўз этма барқи оҳими,
Осмон, хуршиди рахшонинг геракмазми санго?
Қуфри зулфингдан бани манъ айламак лойиқмидир,
Сўфи, инсоф айла иймонинг геракмазми санго?
Туталимким, ашк селобина йўқдир эътибор?
Эй Фузулий, чашми гирёнинг геракмазми санго?

* * *

Эй бевафоки, одат ўлубдир жафо санго,
Биллаҳ, жафодир ўлса демак бевафо санго.
Гаҳ нозу, гаҳ карашмау, гаҳ ишвадир ишинг,
Жонин севанлар ўлмасайик ошно санго.
Бинг жон ўлайди кошки бан дилшикастада,
То ҳар бир ила бир гиз ўлайдим фидо санго.
Ишқингда мубталолиғими айб эдан сонур,
Қим ўлмоқ ихтиёр иладир мубтало санго.
Эй дилки, ҳажра тўймаюб истарсан ул маҳи,
Шукр эт бу ҳола, йўхса гелур бир бало санго.
Эй гул, ғамингда ашк рухи зардим этди ол,
Билдирди ўйла сурати ҳолим сабо санго.
Душмаз чу шоҳ қурби, Фузулий, гадолара,
Ул шаҳдан илтифот на нисбат банго санго.

* * *

Шабки мифтоҳий маҳи нав ўла ганжинакушо,
Қила паймонаи гардуни жавоҳирпаймо.
Гезлиоб чашман хуршид сувин кўзаи чарх,
Қатра-қатра қила анжум рашаҳотин пайдо.
Лола ранг ўла шафақдан фалаки минофом,
Тишра солмиш киби акси майи гулгун мино.
Маҳи нав жомини давра гетура соқийи даҳр,
Анжуми чарха сола нашъаи таъсири ҳаво.
Бан ҳам ул руҳфизо роҳи дўкам соғараким,
Нахли ишрат рашаҳотиндан ола нашъу намо.
Тутар ўлсам на ажаб, май этагин дурд сифат,
Айлаюбдир неча тупроғи бу иксир тило.
Жом давринда, Фузулий ўхурам май васфин,
Оташи хирмани ғам оби ҳаёти ҳукамо.

* * *

Фақр мулки тахту, олам тарки, афсардир банго,
Шукру лиллаҳ, давлати боқий муяссардир банго.
Зулфу рухсори хаёли-ла надир ҳолинг деманг,
Уйлаям ким кечаю кундуз баробардир банго.
Ҳуру тубий васфин, эй воиз, бу тун оз айла ким,
Ҳамдам ул тубийхиروму ҳурпайкардир банго.
Орадан, эй шамъ чққ, бир гўша тутким бу кеча,
Базм бир хуршид талъатдан мунаввардир банго.
Верди боди субҳ бир хуршидталъат муждасин,
Шамъваш, ваҳким бу дам ўлмак муқаррардир банго.
Зоҳидо, сен қил таважжуҳ гўшаи меҳробаким,
Қиблаи тоат хами абруйи дилбардир банго.
Эй Фузулий, жамъ ўлуру пайваста эл наззорама,
Арсан дашти жунун саҳройи маҳвардир банго.

* * *

Шарбати лаълингки дерлар чашмаи ҳайвон анго,
Ул верир жон дамба-дам ушшоқа-у бан жон анго.
Уқларинданким тикантак санчилубдир ҳар тараф,
Гулбунедир хам қадим ҳар ғунча бир пайкон анго.
Холу хатдир билмам ул ойинаи рухсорда,
Ё ғўзимдан акс солмиш мардуму мижгон анго.
Тутма, эй қон, дамба-дам туғён эдуб тан чокини
Қўй бу манзардан даме наззира қилсун жон анго.
Баҳра луъ-луъ дишларинг васфин магар сўйлар сабо,
Ким қулоқ тутмиш садаф ичра дури ғалтон анго.
Гўнглима солмиш хатинг завқин фалак қон ютдуруб,
Тифлтаким ўхудирлар зажр ила қуръон анго.
Эй Фузулий, ул санам афғонина раҳм айламаз
Тоша бингзар бағри, таъсир айламаз афғон анго.

* * *

Гарчи эй дил, ёр учун юз верди юз меҳнат санго,
Заррача қатъи муҳаббат этмадинг, раҳмат санго.
Сақлама нақди ғами ишқини, эй жон, зоҳир эдти,
Ким вера ҳабси бадандан чиқмаға рухсат санго,
Чоран беҳбудими сўрдим муолиждан, деди:
«Дард дарди ишқ эса: мумкин дагил сиҳҳат санго».
Тутарам ёрин қиёматда ҳабибим доманинг,
Маст сан ғафлат шаробидан бу кун муҳлат санго.
Аҳли ишқи оташи ҳижрона айларсан кабоб,
Дўна-дўна имтиҳон этдик будир одат санго.
Инжидар нолам сени, нўвла агар бир тиг ила
Чашми жаллодинг эда эҳсон банго, миннат санго.
Сенда дун гўрдим, Фузулий, майли меҳробу намоз,
Тарки ишқ этмакми истарсан, надир нийят санго?

* * *

Банимтак ҳеч ким зору паришон ўлмасун, ёраб,
Асири дарди ишқу доғи ҳижрон ўлмасун, ёраб,
Дамодам жаврлардир чекдигим бераҳм бутлардан,
● Бу кофирлар асири бир мусулмон ўлмасун, ёраб.
Гўруб андишае қатлимда ул моҳу будир дардим,
Ки ул андишадан ул маҳ пушаймон ўлмасун, ёраб.
Чиқармақ этсалар тандан чекуб пайконин ул сарвинг,
Чиқан ўлсун дили у, мажруҳ пайкон ўлмасун, ёраб.
Жафоу жавр ила муътодам онлар сиз нўлур ҳолим,
Жафосина ҳаду, жаврина поён ўлмасун, ёраб.
Демонким адли йўқ ё зулми чўқ ҳар ҳол ила ўлса
Гўнгил тахтина ондан ўзга султон ўлмасун, ёраб.
Фузулий бўлди ганжи офият майхона гунжинда
Муборак мулкдир ул мулк вайрон ўлмасун, ёраб.

Эй новаки шавқинг сипари синаи аҳбоб,
Зулфинг хама арбоби вафо сайдина қуллоб.
Меҳробда шакли хама абруй латифинг
Вожиб бу жиҳатдан қамуя саждаи меҳроб.
Сўзим дер эдим шамъ санго айлая равшан,
Наззоран рухсорингга йўқ шамъда ҳам тоб.
Хуршеди жамолиндан у маҳ солди ниқобин,
Субҳ ўлди тур, эй шамъ, надир бунча шакархоб?
Дун субҳ етурдим фалака мавжи сиришким,
Ғарқ этди фалак узра ўлон анжуми гирдоб.
Сэқий магар ул лаъл сўзин дер майи ноба,
Ким душди оёғина алин упди майн ноб.
Жамъияти асбоба гўнгил берма, Фузулий,
Ким, тафриқадир хотира жамъияти асбоб.

Субҳ чекмиш чарха тиғин, тоша чолмиш офтоб,
Зоҳир этмиш ул маҳи даллока айни ингисоб.
Дамба-дам таҳрик тиғиндан бўлур бошлар сафо,
Уйлаким сув мавж уриб зоҳир қилур ҳар дам ҳубоб.
Ҳар сари мўйимда бир бош ўлса мўйи сар каби,
Кесса ёрим тиғи хунрезиндан этмам ижтиноб.
Кашфи асрори малоҳат жавҳари тиғиндадир,
Ким олур бошлардаги савдо жамолнидан ниқоб.
Ғуссасидан бошиминг қил киби инжилмиш таним,
Ким таним-ла тиғ ўртосинда бошимдир ҳижоб.
Тиғи чобуксайрини оҳуйи Чин дерсам нўла,
Сайр қилдиқча дўкар саҳрои Чина мушки ноб.
Мўйи жўлидам-ла тиғиндан умедим гесмазам,
Эй Фузулий, холи ўлмаз барқи ломийдан саҳоб.

Субҳ солуб моҳи рухингдан ниқоб,
Чиқки, томошая чиқар офтоб.
Риштаи жонимға етар бир гириҳ,
Солма сари зулфи сумансоя тоб.
Маст чиқиб солма назар ҳар ёнго,
Кўрма равоким ўла олам хароб.
Касма назар жониби ушшоқдан,
Нолаи дилсўзидан эт эжтиноб.
Кечалар анжум сойирам субҳадек,
Эй шаби ҳажринг банго явмулҳисоб.
Дўзаха гирмаз ситамигдан ёнан,
Қобили жаннат дагил аҳли азоб.
Солди аёқдан ғами олам бани,
Вер банго ғам дафъина, соқий шароб.
Раҳм қил афтодаларинг ҳолина,
Ҳеч керакмазму санго бир савоб,
Ер савол этсаки «ҳолинг надир?»
Ҳаста Фузулий, на верарсан жавоб?

* * *

Голибо бир аҳли дил тупроғидир дурди шароб,
Ким қилуб ҳурмат бинолар тутмиш устинда ҳубоб.
Барқу борон сонма ким гўрдикча оҳу ашкими,
Билмазам намдир баним, оғлар банго ёнир саҳоб.
Эй сўран ҳолим бу истиғно саволиндан на суд?
Ҳолим айларсан савол, аммо эшитмазсан жавоб.
Дашти ғамда хоки қабрим узра сарви гирдибод,
Чекса бош, ул сарвдан сув кесма, эй сели сароб,
Етмаюб васлина сан Лайливашинг бир умрдир,
Бан киби Мажнун ўлуб саҳроя душмиш офтоб.
Ул бут абрусин қўюб, меҳроба дўндирмам юзим,
Қўй бани, зоҳид, банго, чўқ верма тенгри-чун азоб.
Нақди умри бир санам ишқинда сарф этдинг тамом,
Эй Фузулий, оҳ агар сендан сўралса бу ҳисоб.

* * *

Қилса васлинг шомими субҳа баробар, йўқ ажаб,
Расмдир фасли баҳор ўлмақ, баробар рўзу шаб.
Кунки соянг душдиги ердан турар, бир важҳи вор,
Гелса олий қадрлар фақр аҳли турмақдир адаб.
Улмадин майхонаи ишқингда масти жоми завқ,
Дузмади базми фалакда зуҳра қонуни тараб.
Жаннати васлингдир ул мақсадки иймон ўлмаса,
Қилса ҳақ рўзи жаҳаннам оташи улдир сабаб.
Ғолибо, мақсад висолингдирки, дун-кун турмаюб,
Чарх саргардон гезар, билмаз надир ранжу тааб
Бастаи занжири зулфингдир насими тар мизож,
Ташнаи жоми висолингдир муҳити хушк лаб.
Қилма файзи неъматини васлинг Фузулийдин дарег,
Йўқдир ўзга мақсади сандан сани айлар талаб.

* * *

Сан юзингдан олами равшан қилуб солдинг ниқоб,
Езия салсун юзиндан буйла нури офтоб.
Сан на нури поксан, эй мазҳари сунъи илоҳ,
Ким олур шамъи руҳингдан нур меҳру моҳтоб.
Акси рўйинг суч солмиш соя, зулфинг тупроға,
Анбар этмиш тупроғинг исмин, суйин один гулоб.
Лаългун майдир алигда соғари сиймин била,
Ё нигини лаълдир рашки лабингдан ўлч об.
Килки қудрат лавҳи сийнамда сани айлар рақам,
Айлаюб маҳбублар мажмуасиндан интихоб.
Елда бўлмиш бўйи зулфинг, сувда акси оразинг,
Ким ели бағрина босиб, суя гўз дикмиш ҳубоб.
Э Фузулий, ҳар амал қилсанг хатодир ғайри ишқ
Бу дурур бан билдигим воллоҳу аълам биссаов.

* * *

Кўҳкан Ширина ўз нақшин чекуб вермиш фириб,
Гўр на жоҳилдир, йўнар тошдан ўзина бир рақиб.
Қошларинг ёйи бир ўқ лутф айламиш ҳар ошиқа,
Бан ҳам ондан айларам бир ўқ таманно, ё насиб!
Тўтиёи хоки пойин файзина йўл бўлмишам,
Нури чашмим, айб қилма, «кўр ўлур дерлар ғариб».
Музтарибдир чораи дардимда ваҳ ким билмаюб,
Бир давосиз дарда ўгратмиш ўзин мискин табиб.
Барқи оҳиндан эви ҳар гўша бўлмиш рахналар,
Гел гўр, эй гул, ким гирифтори қафасдир андалиб.
Эй банго сабр эт деяң, ҳоли дилимдан беҳабар,
Ишқ ўлон ерда надир ором, ё найлар шикиб?
Эй Фузулий, инжима, сендан тағофул қилса ёр,
Расмдирким гўстара аҳбоба истиғно ҳабиб.

* * *

Улки ҳар соат гуларди чашми гирёним гўруб,
Оғлар ўлди ҳолима бераҳм жононим гўруб.
Айлаян таъйин ажзой мудово дардима,
Тарк эдуб жамъ этмади ҳоли паришоним гўруб.
Лола рухлар кўксиминг чокина қилмазлар назар,
Ҳеч бир раҳм айламазлар доғи ҳижроним гўруб.
Тут гўзин, эй дуди дил, чархинг ки даврин тарк эдуб,
Қолмасун ҳайратда чашми гавҳар афшоним гўруб.
Партави хуршед сонманг, ерда ким даври фалак
Ера урмиш офтобин моҳи тобоним гўруб.
Сувда акси сарв сонманг ким қўпориб боғбон
Суя солмиш сарвини, сарви хиромоним гўруб.
Эй Фузулий, балки ул гул оразин гўрмиш дагил,
Улки айб айлар баним чоки гирибоним гўруб.

* * *

Рўзгорим бўлди даврони фалакдин инқилоб,
Қон ичар ўлдим, аёғин чекди базмимдан шароб.
Шуълаи оҳим-ла ёндирдим дили саргаштайи,
Бир ўд ўлдим, жизгинан чавримда ўлмазми кабоб,
Лаълинг ила бода баҳс этмиш зиҳи гумроҳлиқ,
Ўлди вожиб айламак ул беадабдан ижтиноб.
Вермаз ўлди йўл висола печи зулфинг оҳким,
Риштаи тадбиридан даврони кажрав очди тоб.
Ўлмади ул моҳа равшан ёндиғим ҳижрон гуни,
Ёндиғин шаб то саҳар шамъинг на билсун офтоб.
Гўзки пайконинг хаёли-ла сочар ҳарён сиришк,
Бир садафдир қатраи борони айлар дурри ноб.
Ўлди абри дуди оҳим пардан рухсори моҳ,
Оҳким, олмаз жамолиндан ҳануз ул маҳ ниқоб.
Гесмади бандан сари кўйинда озорин рақиб.
Эй Фузулий, неча жаннат ичра йўқ дерлар азоб.

* * *

Дарди ишқим дафъина заҳмат чекар доим табиб,
Шукрким, ўлмиш анго заҳмат банго роҳат насиб.
Бир забондир шарҳи ғам тақририна ҳар барги гул,
Айламаз беҳуда гул гўрдукда афғон андалиб.
Билса завқим васлидан фурқатда афзун ўлдиғин,
Дамба-дам манъим раво гўрмазди рашкиндан рақиб.
Таъни ғафлатдир пари талъатлара изҳори ҳол,
Сонмаким аҳбоб ҳолиндан ўлур гофил ҳабиб.
Оҳ билмам найлайим, қуртилмақ ўлмаз қайддан,
Бан ҳарифи сода дил, хубон жамоли дилфириб.
Шамъ қурбила тафоҳур қилма эй парвона ким,
Хирмани умринг ёнар барқи фанодан анқариб.
Нўла оғларса Фузулий равзайи куйинг онгуб,
Ложарам гирён ўлур қилғач ватан ёдин ғариб.

* * *

Ғайра айлар бесабаб бинг илтифот ул нўшлаб,
Илтифот этмаз банго, мутлақ надир билмам сабаб.
Жавр ўлур одат ғазаб вақти на одатдир буким,
Жаври оз айлар банго, ул моҳ-чун айлар ғазаб.
Нўла ғамзанг фикри душдеса дили сўзонима,
Золиминг гар ўлса оташ манзили ўлмаз ажаб.
Дамба-дам гар дурри ашким душса гўздан важҳи вор,
Еш ушақлардур ятим онларда йўқ расми адаб.
Жаври гўнглимдир чекан, гўздир гўран рухсорингн,
Аллоҳ-аллоҳ, ком олон кимдир, чекан кимдир тааб?
Ер бедод айламаз ушшоқ фарёд этмадан,
Ҳар неча рўзи муқаддар ўлса вожибдир талаб.
Мутриб, ағлотма сурудинг-ла Фузулий хастайи,
Сели ашкиндан соқин қўпмоя бунёди тараб.

* * *

Юри етар баянга эй сийми ашк бедод эт,
Гар ақча ила олинмиш қул эсам озод эт.
Итурма итлари овозининг кўнгил завқин
Етар қаро кечалар ҳарза-ҳарза фарёд эт.
Хароб ўлан кўнгил, эй бут, санинг мақоминдир,
Тағофул айлама, бир қоч тош ила обод эт.
Хилофи одата чўқ ўлма, э пари, мойил,
Санга бу мушкил иши ким дедик бунёд эт?
Эшитмадингни, кўнгил, ишқ мушкил ўлдиғни,
Етар фусун ила тасхири одамизод эт.
Сабо асирларин қасдин айламиш ул гул,
Бизи ҳам анда агар душса фурсатинг ёд эт.
Фузулий, истар эсанг издиёди рутбаи фазл
Диёри Руми гўзат, тарки хоки Бағдод эт.

* * *

Эй асири доми ғам, бир гўшаи майхона тут,
Тутма зуҳҳодинг муҳолиф пандини паймона тут.
Дишладимса лаълинг, эй қоним дўкан, қаҳр айлама,
Тутки қон этдим, адолат айла қони қона тут.
Жизкинуркан бошинга шамъи руҳингдан гўнглими,
Манъ қилма, они ҳам ул шамъа бир парвона тут.
Гар санго афғоними беҳуда дерса муддаий,
Ул сўза тутма қулоқ, бан чекдигим афғона тут.
Тутмазам занжири зулфи таркин, эй носих бани,
Хоҳ бир оқил хаёл эт, хоҳ бир девона тут.
Эй улув султони дин, дунёда бандан ғайри йўқ,
Сан бани бир чуғз бил, дунёи бир вайрона тут.
Эй Фузулий, даҳри золинг сан фирибиндан соқин,
Улма ғофил, ар қиби депран, ўзинг мардона тут.

* * *

Акси рухсоринг ила ўлди музайян миръот,
Бадани мурдая файзи назаринг верди ҳаёт.
Бингзадирдим қади мавзунунга филжумла агар,
Жон ичинда алиф этсайди қабули ҳаракот.
Хат бу мазмун иладир тарфи занахдонингда,
Ки бу зиндонинг асирна йўқ уммиди нажот.
Кокилинг қилди муқаррар банго саргашталиги,
Демасун кимсаки вор гардиши гардуна сабот.
Ғамза пайконин эдар ошиқа чашминг садақа,
Уйлаки мардуми мунъим вера муҳтожа закот.
Офарин жавҳари мақбулинга ким оламда
Мумкин ўлмаз бу сифотилаки сансан бир зот.
Эй Фузулнй, вараъу зуҳд ила муътод ўлдинг,
Билмадинг ҳолинги беҳуда кечирдинг авқот.

* * *

Баҳри ишқа душдинг, эй дил, лаъли жонони унут,
Болиғ ўлдинг гел раҳимдан ичдыгинг қони унут.
Верди риҳлатдан хабар мўйи сафиду рўйи зард,
Чеҳраи гулгун ила зулфи паришони унут.
Чек надоматдан кўка дуди дилинг, дўк қонли ёш,
Сарви нозинг таркин эт, гулбарги хандони унут.
Гўр ғанимат фақр мулкинда гадолиқ шевасин,
Эътибори мансабу дарбори султони унут.
Чекма олам қайдини, эй сарбаланди фақр ўлан,
Салтанат тахтина эрдинг банди зиндони унут.
Лавҳи хотир сурати жонона қил ойинаваш,
Они ёд эт, ҳарнаким ёдингдадир они унут.
Эй Фузулий, чек маломат раҳгузориндан этак
Лаҳза-лаҳза чекдигинг беҳуда афғони унут.

* * *

Тилисми ганж эчун бинг исми аъзам ёд тутдинг тут,
Тилисми синдуруб ганжи бузуб исми унутдинг тут.
Дўгуб май жомини тутмақ таманносин чиқар бошдан
• Бугун қонлар дўгуб оламда чўқ хуноба ютдинг тут.
Шароби ноб завқиндан наҳосил чун дагил боқи,
Риёзи умра бинг гез сув веруб охир қурутдинг тут.
Чу на Жамшид билмишдир бақо кайфиятин, на Жам,
Бу базм ичра Жаму Жамшид оландан жоми тутдинг тут,
Фузулий қил қиёси ҳолинг аҳли даҳр ҳолиндан.
Қимори макру тазвиру ҳиял аҳлиндан ўтдинг тут.

* * *

Сабо, агёрдан пинхон, гамим дилдора изхор эт,
Хабарсиз ёрими ҳоли харобимдан хабардор эт.
Кетур ёдим анинг ёнинда гар кўрсанг ки қаҳр айлар,
Хамуш ўлма, яна дашном тақрибила такрор эт.
Гўнгил, гам гунларин танҳо кечурма, иста бир ҳамдам,
Ажал хобиндан, афғонлар чекуб, Мажнуни бедор эт.
Чу йўқ ишқ оташи бир шуъла чекса тоқатинг, эй най,
Бош оғритма, дами ишқ урма, анжақ нолаи зор эт.
Бани парвонатак рашк ўдина, эй шамъ, ёндирма,
Етар хуршеди рухсоринг чироғи базми агёр эт.
Гирифтори гами ишқ ўлали оворайи даҳрам,
Гами ишқа бани бундан батар, ёраб, гирифтор эт
Фузулий, боқмақ ўлур ул гунаш ёдила хуршеда,
На важҳила ким ўлса гун кечир, фикри шаби тор эт.

* * *

Мурда жисмим илтифотингдан бўлур ҳардам ҳаёт,
Улурам гар қилмасанг ҳардам банго бир илтифот.
Еза билмаз лабларинг васфин тамоми умрида,
Обиҳайвон верса Ҳизра килку зулматдан давот.
Бан фақирам, сан ғаний, вергил закоти ҳуснинги,
Шаръ ичинда ҳам сангодир, ҳам банго вожиб закот.
Гўрмаянча ҳуснинги иймона гелмаз ошиқинг,
Юз паямбар жамъ ўлуб гўстарсалар бинг мўъжизот,
Мазҳари осори қудратдир вужуди комилинг,
Файзи фитратдан ғараз сансан, туфайлий коннот.
Жавҳари зотингдадир, мажмуъи авсофи камол,
Бу сифот ила ки сансан қанла вор бир пок зот.
Ишқа то душдинг, Фузулий, чекмадинг дунё ғамин,
Билки қайда ишқ эмиш, доми тааллуқдан нажот.

* * *

Эй гўнгил, ёри иста, жондан кеч,
Сари куйин кузат, жаҳондан кеч.
Ё тамаъ кас ҳаёт завқидан,
Ё лаби лаъли дилситондан кеч.
Мулки тажриддир, фароғат эви,
Тарки мол айла, хонумондан кеч.
Ломакон сайрининг азиматин эт,
Бу хароб ўлажақ макондан кеч.
Эътибор этма мулки дунёя,
Эътибори улуви шондан кеч.
Аҳли дунёнинг ўлмаз охирати,
Гар буни истар эсанг, ондан кеч.
Масканинг базмгоҳи ваҳдатдир,
Эй Фузулий, бу хокдондан кеч.

* * *

Гўнглим очилур зулфи паришонинги кўргач,
Нутқим тутилур ғунчаи хандонинги кўргач.
Боқдиқча санго қон сочилур дийдаларимдан,
Бағрим дилинур новаки мижгонинги кўргач.
Раънолиқ ила қомати шамшоди қилан ёд,
Ўлмазми хижил, сарви хиромонинги кўргач.
Чўқ ишқа ҳавас эдани кўрдимки, ҳавосин,
Тарк этди, сенинг ошиқи ноланиги кўргач.
Қофир ки дагил, муътарифи нори жаҳоннам,
Имона гелур оташи ҳижронинги кўргач.
Нозиклик ила ғунчаи хандонинг эдан ёд,
Этмазми ҳаё, лаъли дурафшонинги кўргач.
Сан ҳоли дилинг сўйламасанг нўвла, Фузулий,
Эл фаҳм қилур чоки гирибонинги кўргач.

* * *

Улур қаддим дуто ишқинг йўлинда бир бало кўргач,
Тариқ аҳлина одатдир тавозуъ ошно кўргач.
Ниҳоний ишқи маълум этса олам дуди оҳимдан,
Ажаб йўқким гумони ганж эдар халқ аждаҳо кўргач.
Ўқинг ҳар лаҳзаким жоним дилар гўнглим қилур афрон,
Биайниҳ ўйлаким фарёд эдар итлар гадо кўргач.
Фузун ўлдиқча ишқим гарм ўлур ашким бу гўзлардан,
Агарчи сув бурудат касбини айлар ҳаво кўргач.
Ривожинақд нақши сиккадандир нўла қадр этса,
Банго эл жисми уренимда нақши бўррә кўргач.
Бани дарवेशа эл ҳам жавр эдар сан жавр қилдуқча
Қим айлар зулм манъин подшоҳим сан раво кўргач.
Фузулийни ошур, эй заъф, маҳвашлар балосиндан
Қи маҳвашлар қилур юз бинг жафо бир мубтало кўргач.

* * *

Жон чиқар тандан, кўнгил зикри лаби ёр айлагач,
Тан бўлур жон янгидан, ул лафзи такрор айлагач.

Қилма, э афғон кўзин бедор, масти хоб экан,
Ўлмая бир фитна пайдо, ўла бедор айлагач.

Сўхбатимдан ор этиб, эй гул бани тарк этма ким,
Гул ўлур апсурда тарки суҳбати гор айлагач.

Ворими фикри даҳони-ла йўқ этдимким қазо,
Буйла амр этмиш банга йўқдан бани вор айлагач.

Арзи рухсор эт букун э маҳ ким ўлсун кўкда кун
Уйлаким анжум ўлур кун арзи рухсор айлагач.

Ҳар забон бир тигдир гўё Зулайхо қатлина,
Юсуфи олмақда аҳли ишқ бозор айлагач.

Нолаи зорим, Фузулий хуш келур ул гул руха,
Очилур гул кўнгли булбул нолаи зор айлагач.

* * *

Гар дагил бир моҳ меҳри-ла банимтак зор субҳ,
Бошин очуб неча ҳар кун ёқасин йиртор субҳ.
Гун дагил ҳар кун бир ой меҳри-ла кўксин чок эдуб
Тоза-тоза доғлардирким қилур изҳор субҳ.
Тиғи хуршед ила рафъ ўлса еридирким мудом,
Ендуруб парвонаи шамъа верар озор субҳ.
Субҳи шому шоми субҳ ўлмиш баним оламда ким,
Шом шамъи базм ўлуб айрилди бандан ёр субҳ.
Кўр на ошиқдирки бир хуршеди васлин бўлмаға,
Сарф эдар ҳар лаҳза бинг-бинг, луб-луби шаҳвор субҳ.
Ишқида содиқлиқ изҳор этди доғин гўстаруб,
Ғолибо, дерларди козиб, қилди ондан ор субҳ,
Ҳажр шоминда ғам этмишди Фузулий қасди жон
Ўлмасайди марҳаматдан дам уруб ғамхор субҳ.

* * *

Қонғи моҳинг билмазам меҳри-ла ўлмиш зор субҳ,
Ҳар кун айлар халқа бир доғи ниҳон изҳор субҳ.
Ботди анжум, чиқди гун ё бир асири ишқидир.
Дўкди дурри ашку чекди оҳи оташбор субҳ.
Нўла гар амвота ихё верса субҳинг дамлари,
Зикри лаълингдирким айлар дамба-дам такрор субҳ.
Бир мусаввирдирки заррин килк ила ҳар дам чекар
Сафҳан гардуна нақши орази дилдор субҳ.
Мужда бир хуршеддан вермиш магар боди сабо
Қим инсор айлар анго юз бинг дури шаҳвор субҳ.
Ошиқи содиқдир изҳори ғам айлар ҳар саҳар
Оҳи-ла халқи юқусиндан қилур бедор субҳ.
Эй Фузулий, шоми ғам анжомина йўқдир умид.
Бир тасаллидир санго ул сўзки дерлар вор субҳ.

* * *

Агар мурод эса вермак сафон жавҳари руҳ,
Фалак мисол юрит соғари шароби сабуҳ.
Буюрма тавба банго ул шаробдан, носих
Ки кўрса они тутар жазм тарки тавба Насуҳ.
Ҳужуми ғамда банго они этди заврақи май,
Ким этмади они тўфон дамinda киштии Нуҳ.
Мудом чашмима қон тўлдирар хаданги ғаминг,
Юво бошимда тутон қушлари эдуб мажруҳ.
Дил ўлди тиғи фироқинг-ла шарҳа-шарҳа вале,
На суд чун санго ўлмоди ҳоли дил машруҳ.
Танимда сончилу новакларинг-ла шодамким,
Дари бало бу калид иладур банго мафтуҳ.
Фузулий ўлди билик фикри ила мўй мисол,
Ҳануз бўлмади ул сирра эҳтимоли вузуҳ.

* * *

Нўла гар қучса миёнинг, камари зар густох,
Кетуруб ўртая чўқлори зар айлар густох.
Хоки соғар гили Жамшеддир, эй пири муғон,
Хабар эт соқияким, тутмая соғар густох.
Рашк ўди-ла ёқилур, риштаи жонимки нечун?
Дегар ул ораза гисуйи муанбар густох.
Равзанингдан қўмаким, гун кира хилватгаҳинга,
Ҳарами шоҳа на лойиқ гира чокар густох.
Ҳавасим бодан гулгуна бу уммед иладир,
Ки ўлам масту, тутом домани дилбар густох.
Бингзадирсан узунги итларина ҳар соат,
Эй Фузулий, ўла билмаз санга бингзар густох.

* * *

Кимсада рухсоринга тоқати наззора йўх,
Ошиқи ўлдирди шавқ, бир назара чора йўх.
Бағри бутунлар банго, таъна эдарлар мудом,
Ҳолими шарҳ этмага бир жигари пора йўх.
Яғди баним бошима даҳр ғами найласун,
Бодияйи ишқда бан киби овора йўх.
Даҳрда ҳамто санго, вор ери, йўқ десам,
Вор, гўзал чўқ вале, сан каби хунхора йўх.
Гўзда гезуб жизкинур қатраи ашким мудом,
Қатраи ашким киби чархда сайёра йўх.
Чок кўруб кўксими қилма иложим, табиб,
Зойиъ ўлур марҳаминг, банда битар ёра йўх.
Зорлиғим ишқдан вор, Фузулий, вале
Ул маҳи бадмеҳрдан раҳм бани зора йўх.

* * *

Лабларингтак лаълу, лафзингтак дури шаҳвор йўх,
Лаълу гавҳар чўқ, лабингтак лаъли гавҳарбор йўх.
Сандан этам дод жавринг вору лутфинг йўқ деюб,
Масти завқи шавқингам бирдир ёнимда вор, йўх.
Кима изҳор айлайим билмам бу пинҳон дардими?
Вор юз бинг дарди пинҳон, қудрати изҳор йўх.
Даҳр сармасти шароби ғафлат этмиш олами,
Бунча сармастинг тамошосина бир ҳушёр йўх.
Халқи мадҳуш айламиш хоби шаби тули амал,
Субҳи тахқиқи аломотина бир бедор йўх.
Сурати зебо саномлар чўқ деманг бутхонада,
Вор чўх, аммо санго бингзар бути хунхор йўх.
Эй Фузулий, саҳлдир ҳар ғамки ғамхори ўла,
Ғам будирким банда бинг ғам вору бир ғамхори йўх.

* * *

Ранги рўйидан дам урмиш соғару саҳбоя бох,
Офтоб ила қилур даъво, тутилмиш оя бох.
Эй саломат аҳли, ул рухсора боқма зинҳор,
Эҳтироз айла маломатдан, бани расвоя бох.
Шамъ бошиндан чиқармиш дуд шавқи кокилинг,
Буйла кўтаҳ умр ила бошиндаги савдоя бох.
Билди ишқида намадпўш ўлдиғим ойинаваш,
Раҳм эдуб ҳаргиз банго боқмаз бу истиғноя бох.
Сийнами чоқ айла гўр, дил изтиробин ишқдан,
Равзан оч, ҳар дам ҳаводан мавж уран дарёя бох
Эй гўзим, бу шоми иқболинг на юздан тийрадир?
Соя солмиш оя чун, гийсуи анбарсоя бох.
Эй Фузулий, ҳар неча манъ айласа носих сани,
Боқма онинг қавлина, бир чеҳраи зебоя бох.

* * *

Гўз хатингдан мардумин маҳв этмадан бўлмаз мурод,
Зойиъ айлар ҳуснинг хаттинг савод узра савод,
Ула билмаз чини зулфингдан жудо гўз мардumi,
Жори ўлмишдир бу одат туррасиз ўлмаз мидод.
Кўнглинг оҳимдан тараҳҳум суратин гўстарди, лек
Мавждан сув нақшина чўқ этмак ўлмаз эътимод.
Ашку оҳим нафрати қатъ этди элдан улфатим,
Чавринан чавримда ё гирдобдир ё гирдоб.
Кечди тандан ўқларинг танҳо қолуб дил дамба-дам
Нолалар айлар кечан ҳамдамларин этдиқча ёд,
Чўки сийнамдан гўнгил чиқдиқча шод ўлсам нўла,
Буйла офатдан яқосин қуртаран ўлмазми шод,
Шеваи шамшоди қадинг гўрса айлар боғбон,
Эътдоли сарвдан албатта салбий эътиқод.
Қўйма ноқис аҳли дард ичра Фузулийни, табиб,
Айла бир дармонки дардин эда гун-гундан зиёд.

* * *

Ноладандир най киби овозаи ишқим баланд,
Нола таркин қилмазам, найтак касилсам банд-банд.
Қил мадад, эй бахт, йўхса коми дил мумкин дагил,
Буйлаким ул дилрабо бедарддир, бан дардманд,
Доғлардир ўдлу гўксимданқароси кўпмамиш,
Ё саботи ишқ учун ўд ўзра бир неча сипанд.
Очилур гўнглим гаҳе ким гирия талхим кўруб,
Очар ул гулрух табассум бирла лаъли нўшханд.
Хоки роҳингдан бани қолдира билмаз соятак,
Қилса гардун офтобинг ҳар шуоин бир қаманд.
Жом тут дер соқилли гулчеҳра, зоҳид тарки жом,
Эй гўнгил, фикр айла кўрким қанғидур тутмоя панд?
Эй Фузулий, сурати фикринг қабули дўстдир,
Ҳеч дарвише санингдак кўрмадим, султонписанд.

* * *

Ваҳ на қомат, на қиёмат, бу на шохи гули тардир,
На балодир назар аҳлина на хуш мадди назардир.
Гўз йўлидирки кўнгил мулкина хўблар гирар ондин,
Тутма биллаҳ, они, эй ашк, ажаб роҳгузардир.
На гуҳар бўлса биканмаз бироқур ёзия дарё,
Голибо, ким анга мақсуд дишинг киби гуҳардир.
Ишқ айбини билубсан ҳунар, эй зоҳиди худбин,
Ҳунаринг айбдир, аммо дедигинг айб ҳунардир.
Ситаинг гарчи ёмондир, ани тарк айлама, биллаҳ,
Қи тағрофул ситаингдан дахи албатта батардир.
Охир ўлмаз нежаким кўз ёши оқирса ҳамоно,
Қи дамодам анга имдод қилан хуни жигардир.
Сарсари босма қадам ишқ тариқина, Фузулий
Эҳтиёт айлаки, ғоятда хатарноқ сафардир.

* * *

Ғубори саждаи роҳинг хати лавҳи жабинимдир,
Сужуди дарғаҳинг сармоёи дунёу динимдир.
Агар азми раҳ этсам шавқ васлинг ҳодии роҳим,
Вагар ором ҳам тутсам хаёлинг ҳамнишинимдир.
Ҳавои равзаи кўйинг баҳори гулшани жоним,
Ниҳоли қоматинг сарвим, узоринг ёсаминимдир.
Яқинимдирки мақсудим ўлур ҳосил санга етсам,
Биҳамдиллаҳ, банга сандан банга раҳбар яқинимдир.
Талабгори висолам, муждаи васлинг дариф этма,
Қим ул мужда фарах бахши дили андуҳгинимдир.
Чиқарди завқ васлинг хотиримдан равза парвосин,
Лабинг кавсар мунаввар мажлисинг хулди
баринимдир.

Банга юз гўстарар ҳар лаҳза юз бинг шоҳиди давлат,
Чу мироти руҳинг манзури чашми пок бинимдир.
Сарири салтанат завқиндан афзундир банга ул сўз,
Ки лутф ила демишсан бир ғуломи камтаринимдир,
Бари ўлдим, Фузулий, ғайрдан, ул дилрабо анжақ
Анисим, мунисим, ёрим нигори нозанинимдир.

* * *

Хушамким дамба-дам гирён кўзим ул хокподандир,
Зиёни ўлмаз ул кўз ёшинингким тўтиёдандир.
Дамодам мардуми чашмим ичар қон хатту холиндан,
Бале аксар маоши аҳли дарёнинг қиродандир.
Дема Фарҳод қонин дўкмиш анжақ ишқ шамшири,
Баним гўр қонлу ёшим ҳамки ҳап ул можародандир.
Муанбар сунбулингдан олмадан бў ўлмадим расво,
Бу расволиқ банга сандан дагил, боди сабодандир.
Хубоби ашк ичинда мўйи жўлидам-ла хушқолам,
Бошимда бу ҳумоюн соя ул олий бинодандир.
Вафо расмин унутмишсан дею инжитмазам зеро.
Бу ким бандан жафо кам айламазсан ҳам вафодандир.
Камоли ҳусни машраб ори ўлмақдир таарруздан
Риё аҳлина ҳам чўқ эътироз этмак риёдандир.
Фузулий, дўкма чўқ ёш, эҳтиёт эт кетмасун ногаҳ,
Гўзингдан сурмаким гарди раҳи аҳли сафодандир.

* * *

Шуълаи шамъи рухинг агёра базмафрӯз ўлур,
Оҳким, етгач банго бир барқи оламсўз ўлур.
Гайра чашмингдан бўлур ҳар дам нигоҳи марҳамат,
Бан на қилдимким, насибим новаки дилдўз ўлур?
Ҳар гун очар гўнглими завқи висолинг янгидан,
Гарчи гуллар очмаға ҳар йилда бир наврӯз ўлур.
Ҳолаваш чиқмаз эвиндан моҳ талъатлар мудом,
Ҳар киминг даври қамарда толиъи фирӯз ўлур.
Соидинг завқи-ла тарк этмиш Фузулий олами,
Майли саҳро айламаз бир қуш ки дастомўз ўлур.

* * *

Эй қилон шайдо бани, бандан бу истиғно надир?
Неша сўрмозсанки аҳволи дили шайдо надир?
Гар банго халқ ичра парво қилмадинг маъзурсан,
Буйла танҳоликда қилмазсан банго парво надир?
Саҳлдир гар билмаюб ҳолим тараҳҳум қилмомақ,
Ҳолими билмак тараҳҳум қилмомақ оё надир?
Гул таманносинда дерлар булбулинг ғавғоларин,
Чун гули гўрдикда гулмаз, билмазам ғавғо надир?
Ул пари мутлақ бани расвоя қилмаз илтифот,
Эй Фузулий, билмазам журми бани расво надир?

* * *

Уйла сармастамки, идрок этмазам дунё надир,
Бан кимам, соқий ўлон кимдир, маю саҳбо надир.
Гарчи жонондан дили шайдо учун ком истарам,
Сўрса жонон билмазам коми дили шайдо надир.
Васлдан чун ошиқи мустағний айлар бир висол,
Ошиқа маъшуқдан ҳар дам бу истиғно надир.
Ҳикмати дунёу мофиҳо билан ориф дагил,
Ориф ўлдир билмая дунёу моҳифо надир.
Оҳу фарёдинг, Фузулий, инжидубдир олами,
Гар балойи ишқ-ла хушнуд эсанг, ғовго надир.

* * *

Жон верма ғами ишқаки, ишқ офати жондир,
Ишқ офати жон ўлдиғи машҳури жаҳондир.
Суд истама савдойи ғами ишқда ҳаргиз,
Ким ҳосили савдойи ғами ишқ зиёндир.
Ҳар абруйи ҳам қатлингга бир ханжари хунрез,
Ҳар зулфи сияҳ қасдинга бир афъи йилондир.
Яхши кўринур сурати маҳвашларинг, аммо
Яхши назар этдикда саранжоми ямондир.
Ишқ ичра азоб ўлдиғин ондан билурамким.
Ҳар кимса ки ошиқдир иши оҳу фиғондир.
Ёд этма қара гўзлуларинг мардуми чашмин,
Мардум деюб олданмаки ичдиклари қондир.
Гар дерса Фузулий ки гўзалларда вафо вор,
Олданмаки шоир сўзи албатта ялондир.

* * *

Жилваи акси рухинг ойнада, эй рашки ҳур,
Равшан этмиш ониким хуршеддандир оя нур.
Барқи оҳим кўк юзин тутмиш, сиришким ер юзин,
Суҳбатимдан ҳам вуҳуш айлар танафур, ҳам туюр.
Ишқ расми гар будир, мушкил етар дармона дард,
Дард аҳли безабон, бедардлар масти ғурур.
Доғи дилсўзи фироқинг ўлди гун-гундан фузун,
Нури моҳ афзун ўлур хуршеддан ўлдиқжа дур.
Ваъдаий васлинг чўқ, аммо бахт ёр ўлмаз насуд,
Гул кетурмаз оби ширин вермак илахоки шўр.
Тори зулфингдирми рухсорингда жонлар маскани?
Ё буроқмиш турраи пур печу хам гулзора мўр.
Ул сарикўй итлари ичра Фузулий йўқ ерим.
Бас банго мотам сарое, қондадир базми сурур?

* * * .

Паришон халқи олам оҳу афғон этдигимдандир,
Паришон ўлдигим, халқи паришон этдигимдандир.
Дили зоримда дарди ишқ гун-гундан физун ўлмақ,
Тани бедарда тадбир-ила дармон этдигимдандир.
Гўзимким бағриминг қонин дўкар бу қондан ул қона,
Дамодам орзуйи лаъли жонон этдигимдандир.
Дагил беҳуда гар ёғса фалақдан бошима тошлар,
Биносин тешаи оҳим-ла вайрон этдигимдандир.
Қачон расво ўлурдим қон юдуб, сабр эда билсайдим.
Маломат чекдигим беҳуда афғон этдигимдандир.
Хатосиндан дагил жисмим ўқингдан бенасиб ўлмақ,
Хубоби ашки гулгун ичра меҳмон этдигимдандир.
Фузулий, ихтилоти мардуми оламдан икроҳим,
Паривашлар хаёлин муниси жон этдигимдандир.

* * *

Қабрим тошина ким ғам ўдидан забонади,
Таън ўқин отма ким хатари чўқ нишонадир.
Қолдирди ашки дун бани ул остонадан,
Ким мақсадим баним дахи ул остонадир.
Воиз сўзича дутма қулоқ, ғофил ўлма ким,
Ғафлат юқусининг сабаби ул фасонадир.
Назр этмишам фироқинга ким йўқ ниҳояти,
Накди сиришкимики, туганмаз хазонадир.
Айлар қадаҳ замона ғамин дафъ ғолибо,
Даври қадаҳ муҳолифи даври замонадир.
Жон вермайимми ғурбата ким бийми таънадан.
Ёди ватан фиғонима сансиз баҳонадир.
Эй дил, ҳазар қил оташи оҳинг-ла ёнмасун,
Жисмим ки дардқушларина ашёнадир.
Бандан, Фузулий, истама ашъори мадҳу зам.
Бан ошиқам, ҳамиша сўзим ошиқонадир.

* * * |

Жони ким жонони эчун севса жононин севар,
Жони эчун кимки жононин севар жонин севар.
Ҳар киминг оламда миқдоринжадир табъинда майл,
Бан лаби жононими, Хизр обиҳайвонин севар.
Боша дам душдикча тақсир айламаз, айлар мадад,
Ул сабабдан муттасил чашмим жигар қонин севар.
Мушки Чин овора душмишдир ватандин бан киби,
Қанғи шўхинг билмазам зулфи паришонин севар.
Сувки саргардон гезар бошинда бордир бир ҳаво,
Ғолибо, бир гулрухинг сарви хиромонин севар.
Оқибат расво улуб майтак душар эл оғзина,
Кимки бир сармаст соқий лаъли хандонин севар.
Нўлажақдир, тарки ишқ этма Фузулий, ваҳм эдуб,
Ғояти дерлар ўла бир банда султонин севар.

* * *

Сабодан гул юзингда сунбули пур печу тоб ўйнар,
Санарсан пор очуб гулшанда бир мушкин ғуроб ўйнар.
Хаёли оразинг жавлон эдар бу чашми пурнамда,
Нетаким мавжланмиш сувда акси офтоб ўйнар.
Рухинг кўргач, ўлур сўзи даруну дарди дил ҳосил,
Баҳор айёми сачрар барқи рахшанда саҳоб ўйнар,
Йироқ ўлсун ямон гўздан, на хуш соатдир ул соат,
Қи маъшуқи-ла ошиқ айлаюб нозу итоб ўйнар.
Риёий зоҳиди хушкинг самоиндан нўлур ҳосил?
Хуш ул ким, ринди майхора ичуб жоми шароб, ўйнар.
Қилур гўз пардасин хуноби ҳасрат чок ҳар дам ким,
Рухингда лаззати дийдор завқиндан ниқоб ўйнар.
Фузулий, рашкдан дитрар дили пурхуни ушшоқинг,
Буноғўшинда ёринг ҳар замон ким дурри ноб ўйнар.

1

* * *

Оҳ айладигим сарви хиромонинг эчундир,
Қон оғладиғим гунчай хандонинг эчундир.
Саргашталигим кокили мушкининг ужиндан,
Ошуфталигим зулфи паришонинг эчундир.
Бемор таним наргиси мастинг аламиндан,
Хунин жигарим лаъли дурафшонинг эчундир.
Ёқдим таними васл куни шамътак, аммо
Билким, бу тадорук шаби ҳижронинг эчундир.
Қўртармаға яғмои ғамингдан дилу жони,
Саъйи назарим наргиси фаттонинг эчундир.
Жон вер, гўнгил, ул ғамзаяким бунча замондир
Жон ичра сени сақладиғим онинг эчундир.
Воиз биза дун дўзахи васф этди, Фузулий,
Ул васф сенинг кулбаи эҳзонини эчундир

* * *

Демиш ҳар ғунчая ошиқлиғим розин сабо дерлар,
Эл оғзин тутмақ ўлмаз қўрқарам, эй гул, санго дерлар.
Асири дарди ишқу масти жоми шавқ чўқ, аммо
Бизиз машҳур ўлан, Лайли санго, Мажнун банго
дерлар.

Санинг меҳру вафо гўстардигинг ағёра чўқ кўрдим,
Ғалатдирким сани бемеҳр ўқурлар, бевафо дерлар.
Санго дерлар бути чин, зулфинга зуннор сўйларлар,
Зиҳий имони йўқлар куфр сўйларлар хато дерлар.
Банго дерларди аввал бир малакдир севдигинг, аммо
Кўранлар бан фақира гўкдан инмиш бир бало дерлар.
Маризи ишқ ақди зулфинг айлар орзу зеро
Муолижлар бу муҳлик дарда мушкилдир даво дерлар.
Фузулий, ошиқа дерлар уларким: «Тарки ишқ айла»,
Демазларми хато тағйир қил ҳукми қазо дерлар.

* * *

Қонғи гулшан гулбуни сарви хиромонингча вор,
Қонғи гулбун узра ғунча лаъли хандонингча вор.
Қонғи гулзор ичра бир гул очилур ҳуснинг киби,
Қонғи гул барги лаби лаъли дурафшонингча вор.
Қонғи боғинг нахли вордир ул қадинг так борвар,
Қонғи нахлинг ҳосили себи занахдонингча вор.
Қонғи хуний сан киби жаллода ўлмишдир асир.
Қонғи жаллодинг қиличи нўғи мижгонингча вор.
Қонғи базм ўлмиш мунаввар бир қадингтак шамъдаа,
Қонғи шамъинг шуъласи рухсори тобонингча вор.
Қонғи ерда санго бингзар бўлинур бир ганжи ҳусн,
Қонғи ганжинг аждари зулфи паришонингча вор.
Қонғи гулбун булбулин дерлар, Фузулий, сан киби.
Қонғи булбул ноласи фарёду афғонингча вор.

* * *

Хуснинг ўлдиқча фузун ишқ аҳли ортиқ зор ўлур,
Хусн на миқдор ўлурса, ишқ ул миқдор ўлур.
Жаннат эчун манъ эдан ошиқлари дийдордан,
Билмамишким, жаннати ошиқларинг дийдор ўлур.
Ишқ дардиндан ўлур ошиқ мизожи мустақим,
Ошиқинг дардина дармон этсалар, бемор ўлур.
Зоҳиди беҳуд на билсун завқини ишқ аҳлининг,
Бир ажаб майдир муҳаббатким, ичан ҳушёр ўлур.
Ишқ савдосина сарф айлар Фузулий умрини,
Билмазам бу хоби ғафлатдан қачон бедор ўлур.

* * * *

Эй гул, на ажаб силсилаи мушки таринг вор,
Вей сарв, нахуш жон олижи ишваларинг вор.
Ожитди бани ожи сўзинг, тунд нигоҳинг,
Ве нахли малоҳат, на бало талх баринг вор.
Пайконлари ила тўлудир чашми пур обим,
Эй баҳр сонурсан сенинг анжақ гуҳаринг вор.
Ул сангдила нолаи зоринг асар этмиш,
Эй дил, санго бу завқ етар то асаринг вор.
Ишқ ичра, гўнгил, демаки бан беҳудам онжақ,
Эй ғофил, ўзингдан сенинг онжақ хабаринг вор.
Чўқ боқдиғинга ғамза ила бағрин узарсан,
Ҳар кимаки боқмаз, сан онинг-ла назаринг вор.
Ишқ аҳлина ул моҳ, Фузулий, назар этмиш,
Сан ҳам узинги гўстар, агар бир ҳунаринг вор.

* * *

Лаҳза-лаҳза лабинг огуб эдажак афғонлар,
Қатра-қатра сочилур дийдаларимдан қонлар.
Қатра-қатра дема қондирки чиқан чашмимдан,
Дамба-дам гўнглим ўдила эриян пайконлар.
Қошларинг ёйна майл айлаяли жону кўнгил
Дуну гун бан билурамким на чекарлар онлар.
Очма кокул гириҳин, бошинг эчун, гўрма раво
Ки паришон ўлалар бир неча саргардонлар.
Ел дегар зулфингга ё қўймаюб ўз ҳоли ила,
Газдирарлар они алдан ала ҳар дам жонлар.
Айла ушшоқа жафоларки, вафолар гўрасан,
Сонмаким зойиъ ўлур айладингинг эҳсонлар.
Сўрма зуҳҳода, Фўзулий, раҳи расмин ишқинг
На билурлар равиши аҳли хирад нодонлар.

* * *

Геруб майхоная муғ машраби-ла ҳарки хў айлар,
Улуб мўъмин биҳишта кофирам гар орзу айлар.
Магар девонадир савдойи абруси-ла зоҳидким,
Боқиб меҳроба доим ўз-ўзи-ла гуфтигў айлар.
Дамодам қатра-қатра қон ёшимдирким чиқар гўздан
Ваё пайконларингким оташи дил они сув айлар.
Раҳи ишқингда ўлмам танг дил савдо ҳужуминдан,
Тариқи салтанат ҳар ким тутар ғавғая хў айлар.
Дедим кимдир паришон айлаян ошиқлар аҳволин,
Сабо гўстарди тори сунбили зулфинки бў айлар.
Фузулий, зулфига боғланди, аммо ўйла инжилди,
Ки гўё заъф они ҳам зулфингга бир тори мў айлар.

* * *

Банда Мажнундан фузун ошиқлиқ истеъдоди вор,
Ошиқи содиқ банам, Мажнуннинг анжақ оди вор.
Нўла қон дўкмакда моҳир ўлса чашминг мардуми,
Нутфай қобил дурур ғамзанг киби устоди вор.
Қил тафохур ким санинг ҳам вор банимтак ошиқинг,
Лайлининг Мажнуни, Ширининг агар Фарҳоди вор.
Аҳли тамкинам бани бингзатма, эй гул, булбула,
Дарда йўқ сабри онинг, ҳар лаҳза бинг фарёди вор.
Ўйла бад ҳоламки, аҳволим гўранда шод ўлур,
Ҳар киминг ким давр жавриндан дили ношоди вор.
Гезма, эй гўнглим қуши, ғофил фазойи ишқда,
Ким бу саҳронинг гузаргоҳинда чўқ сайёди вор.
Эй Фузулий, ишқ манъин қилма носихдан қабул,
Ақл тадбиридир ул, сонмаки бир бунёди вор.

* * *

Муқаввас қошларингким вусма ила ранг дутмишлар,
Қиличлардирки қонлар дўкмак ила занг дутмишлар.
Қилиб тағйири сурат вусмадан, яғмо қилурлар дил,
Ҳароми қошларинг расму раҳи найранг дутмишлар.
Гўнгил миръотини айлар мукаддар ақл таклифи,
Хуш ул бебокларким тарки ному нанг дутмишлар.
Фазои умрдан гўё дегиллар ғунчатак воқиф,
Уларким ўзларин дунё учун дилтанг дутмишлар.
Бани ким сангсори меҳнатам бозори ишқ ичра,
Бало доғин чекан Фарҳод ила ҳамсанг дутмишлар.
Лабинг давринда зоҳидлар тутуб майхоналар кунжин,
Қилуб тасбиҳ таркин, тори зулфи чанг дутмишлар.
Саҳар булбуллар офғони дагил беҳуда гулшанда,
Фузулий нолаи дилсўзина оҳанг дутмишлар,

* * *

Ошѐни мурғи дил зулфи паришонингдадир,
Қанда ўлсам, эй пари, гўнглим сенинг ёнингдадир.
Ишқ дарди-ла хушам, ал чек иложимдан, табиб,
Қилма дармон ким ҳалоким заҳри, дармонингдадир.
Чекма доман ноз эдуб, афтодалардан ваҳм қил,
Кўклара очилмасун алларки домонингдадир.
Гўзларим ёшин кўриб шўр, этма нафрат ким бу ҳам.
Ул намакдандирки лаъли шакарафшонингдадир.
Масти хоби ноз ўлуб, жамъ эт дили садпорами,
Қим анинг ҳарпораси бир нўғи мижгонингдадир.
Баски ҳижронингдадир хосияти қатъи ҳаёт,
Ул ҳаёт аҳлина ҳайронамки ҳижронингдадир.
Эй Фузулий, шамътак мутлақ очилмаз ёнмадан,
Тоблар ким сунублиндан риштаи жонингдадир.

* * *

Соқиё, жом дут, ул ошида ким қайғулудир,
Қайғу чекмак на эчун жом ила олам тўлудир.
Талх гуфторсиз ўлмаз лаби ёр, эй ошиқ,
Чўқ ҳавас айлама ул шарбата ким оғулудир.
Қўялим боши, хуми бода аёғина мудом,
Тутмомақ ўлмаз анинг ҳурматини, бир улудир.
Бунча ким кўҳ сифат бошина тошлар урилур,
Дидаи бахтим уёнмаз, на ажаб уйқулурдир,
Дили пурхунима ёғдирма бало пайконин,
Ҳазар эт, шийшая ногаҳ зарар айлар тўлудир.
Гўнглими захмина пайконинги этдим марҳам,
Ганжи ғамдир нўла гар буйла демур қопулудир.
Наргисинг фикри, Фузулий, кўзу гўнглимда гезар,
Тутар оҳу ватан ул ерда ки ўдлу, сулудир.

* * *

Бани зикр этмаз эл афсонаи Мажнуна монлдир,
На бингзар ул манго, дарди онинг дармона қобилдир.
Биёбонларда Мажнунда ғаму дардим суол этмак,
На билсун баҳр ҳолин улки манзилгоҳи соҳилдир.
Банимтак ўла билмаз шуҳраи шаҳри бало Мажнун
Қабул айларми ул расволиғи ҳар кимки оқилдир.
Намушкил ҳоли ўлса ошиқинг маъшуқ эдар чора,
Гар ул бедард билмазса, бу ҳоли ҳоли мушкилдир.
Фироқ айёми селоби сиришкимдан хабар дўймаз,
Қиёмат можаросиндан гўр ул золим на ғофилдир.
Фақиҳи мадраса маъзур тут инкори ишқ айтса,
Йўқ ўзга илмина инкоримиз бу илма жоҳилдир.
Фузулий, эл сани Мажнундан афзун дер маломатда,
Бунга мункир дагил Мажнун дахи маъқула қоилдир.

* * *

Ул паривашким малоҳат мулкининг султонидир,
Ҳукм онинг ҳукмидир, фармон онинг фармонидир.
Сурди Мажнун навбатин, шимди банам расвои ишқ,
Тўғри дерлар ҳар замон бир ошиқинг давронидир.
Лаҳза-лаҳза гўнглим ўдиндан шарарлардир чиқан,
Қатра-қатра гўз дўкан сонманг сиришкин қонидир.
Чоклар кўксимда тиғи ишқдан, айб этмангиз,
Қим жунун гулзорининг бунлар гули хандонидир.
Эй Фузулий, ўлаким ёр эда раҳм афғонинга,
Оғлагил зор онча қим зор оғламоқ имконидир.

* * *

Баним ким бир лаби хандон учун гирёилиғим вордир.
Паришон турралар давринда саргардонлиғим вордир.
Бошим таhti равондир, тожи заррин шуълаи оҳим,
Гўринг ким давлати ишқи-ла на султонлиғим вордир.
Юмилмаз ашк туғёниндан онсиз чашми хунборим,
Хаёли сурати жонона хуш ҳайронлиғим вордир.
Сиришким гўр баним, эй абр, ўзингдан кам хаёл этма,
Ҳавои ишқ-ла бинг санча ашкафшонлиғим вордир.
Фузулий, жоми май таркин қилуб зуҳд ила тақводан,
Қаму доноя равшандир бу ким нодонлиғим вордир.

* * *

Ҳар китоба ким лаби лаълинг ҳадисин ёзалар,
Риштаи жон бирла ишқ аҳли они шерозалар.
Бу на сирдир сирри ишқинг демадан бир кимсая,
Шаҳра душмиш бан сани севдим дея овозалар.
Шайхлар майхонадан юз дўндирирлар масжида,
Бетариқатларни гўрким тўғри йўлдан озалар.
Чоклар гўксимда сонмаким очубдир тиғи ишқ,
Гўнглиминг шаҳрина меҳринг гирмага дарвозалар.
Эй Фузулий, ёр агар жавр этса андин инжима,
Ёр жаври ошиқа ҳар дам муҳаббат тозалар.

* * *

Сайр қил гўр ким гулистонинг на обу тоби вор,
Ҳар тараф бинг сарви сарсабзу гули сероби вор.
Панжаи барги чинор этмиш муҳайё шоналар,
Англамиш гўёки сунбул кокилининг тоби вор.
Роҳат эчун фарш солмиш сабзаи тар гулшана.
Наргисинг гўрмиш гўзин махмур сонмиш хоби вор.
Бўлинур ҳар дарда истарсанг гулистонда даво,
Ҳуққасинда гунчанинг сонким шифо жуллоби вор.
Кулди гул, очилди сунбул, лола тўлди жоладан,
Эй хуш улким, айшу ишрат этмага асбоби вор.
Ғолиб ўлмиш халқа завқи сайри гулшан ғолибо,
Чекмага халқи бинафша зулфининг қуллоби вор.
Гар Фузулий майли гулзор этса фасли гул нўла,
Айш эчун хунобаи дилдан шароби ноби вор.

* * *

Шифойи васл қадрин ҳажр ила бемор ўландан сўр,
Зулоли завқ шавқин ташнаи дийдор ўландан сўр.
Лабинг сиррин гелуб гуфтора бандан ўзгадан сўрма,
Бу пинҳон нуктани бир воқифи асрор ўландан сўр.
Гўзи ёшлуларинг ҳолин на билсун мардumi ғофил,
Ковокиб сайрини шаб то саҳар бедор ўландан сўр.
Хабарсиз улма фаттон гўзларинг жаврин чеканлардан,
Хабарсиз мастлар бедодини ҳушёр ўландан сўр.
Ғамингдан шамътак ёндим, сабодан сўрма аҳволим,
Бу аҳволи шаби ҳижрон баним-ла ёр ўландан сўр.
Хароби жомии ишқам, наргиси мастинг билур ҳолим.
Харобот аҳлининг аҳволини хуммор ўландан сўр.
Муҳаббат лаззатиндан беҳабардир зоҳиди ғофил,
Фузулий, ишқ завқин завқи ишқи вор ўландан сўр.

* * *

Нўла гар рашки рухсоринг-ла бағри хўбларинг қондир,
Тоши таъсир ила лаъл айлаян хуршеди рахшондир.
Мижанг гар санг диллар гўнглини олур, ажаб ўлмаз,
Онингтак обнус ўқ лойиқи пўлод пайкондир.
Паривашлар дили сахтина душмиш меҳри рухсоринг,
Санинг аксинг олон пўлод гўзгулар фаровондир.
Даҳонинг дуржиким қайдин чекарлар ҳурпайкарлар,
Парилар тоатичун хотами мулки Сулаймондир.
Отинг йўлинда хублар сурсалар юз нўла амрингла,
Малак хайли сужуди одам этмак насси қуръондир.
Қати гўнглина бағри тошларинг душмиш ғами ишқинг,
Бир ўддир ишқи дилсўзингки тошлар ичра пинҳондир.
Гезар гўйинда ҳарён чўқ гирибончок гулрухлар,
Бу ранг ила, Фузулий, ул сарикў бир гулистондир.

* * *

Сабрим олуб, фалак банго юз бинг жафъо верир,
Оз ўлса ҳар матоъ анго эл чўқ баҳо верир.
Душдим балойи ишқа хирадманди аср экан,
Эл шимди бандан олдиғи панди банго верир.
Сонманг ажаб рутаб ерина верса лаъли тар,
Бир нахлким, ёшим анго нашъу намо верир.
Хоки дарингдир улки дуну гун савоб учун,
Ҳам оя сурма, ҳам гунаша тўтиё верир.
Қилмаз қабул сурати иқболи бунчаким,
Ойнаи вужудима жавринг жило верир.
Най киби жисмим ўлди ўқингдан дилик-дилик,
Дам урдиғимда ерлу ериндан садо верир.
Ҳар дардсиздан умма, Фузулий, давоий дард,
Сабр айла, улки дард верубдир, даво верир.

* * *

Азал котиблари ушшоқ бахтин қора ёзмишлар,
Бу мазмун ила хат ул сафҳани рухсора ёзмишлар.
Ҳавоси хокипойинг шарҳини таҳқиқ эдан мардум,
Ғубор ила баёзи дийдаи хунбора ёзмишлар.
Гулистони сари кўйинг сифотин боб-боб, эй гул.
Хати райҳон ила жадвал чекуб гулзора ёзмишлар.
Гируб майхоная қилсанг такаллум, жон бўлур шаксия,
Мусаввирлар на суратким дару девора ёзмишлар.
Ики сатр айлаюб ул икки майгун лаъллар васфин,
Гўранлар ҳар бирин бир чашми гавҳарбора ёзмишлар.
Муҳаррирлар ёзонда ҳар кима оламда бир рўзи,
Банго ҳар кун дили садпорадан бир пора ёзмишлар.
Ёзонда Вомиқу Фарҳоду Мажнун васфин аҳли дард,
Фузулий одини гўрдим сари тумора ёзмишлар.

* * *

Халқа оғзинг сиррини ҳар дам қилур изҳор сўз.
Бу на сирдирким ўлур ҳар лаҳза йўқдан вор сўз.
Ортуран сўз қадрини сидқ ила, қадрин ортурур,
Ким на миқдор ўлса аҳлин айлар ул миқдор сўз.
Вер сўза ихёки тутдуқжа сини хоби ажал,
Эда ҳар соат сани ул уйхудан бедор сўз.
Бир нигори анбарин хатдир гўнгиллар олмаға
Гўстарар ҳар дам ниқоби ғайбдан рухсор сўз.
Хозини ганжинан асрордир ҳар дам чекар,
Риштан изҳора бинг-бинг гавҳари асрор сўз.
Ўлмаян ғаввоси баҳри маърифат ориф дагил,
Ким садаф таркиби тандир луъ-луъи шаҳвор сўз.
Гар чўқ истарсанг, Фузулий, иззатинг, оз эт сўзи,
Ким чўқ ўлмоқдан қилибдир чўқ азизи хор сўз.

* * *

Эй мазоқи, жона жавринг шаҳду шакартак лазиз,
Дамба-дам заҳри ғаминг қанди мукаррартак лазиз.
Оташи нори фироқинг нори дўзахтак алим,
Журъаи жоми висолинг оби ковсартак лазиз.
Шарҳи аҳволим сани маста насиҳат киби талх.
Талх гуфторинг бани махмура соғартак лазиз.
Доғи ишқинг дарди завқи салтанаттак дилпазир,
Хоки куйинг сайри, фатҳи ҳафт кишвартак лазиз.
Нўла бўлсам завқ қўйдирдикча сийнам узра доғ,
Аҳли дарда доғ ўлур, бедарда зевартак лазиз.
Тоза-тоза доғи дардингдан дили сузонима,
Филмасал ҳирс аҳлина жамъияти зартак лазиз.
Эй Фузулий, оламинг кўрдим қаму неъматларин,
Ҳеч неъмат гўрмадим дийдори дилбартак лазиз.

* * *

Рози ишқинг сақларам элдан ниҳон, эй сарви ноз,
Кетса бошим шамътак мумкин дагил ифшойи роз.
Хўблар меҳроби абрўсина майл этмас фақиҳ,
Ўлса кофирдир мусулмонлар анго қилманг намоз.
Қимса ул бадхўя изҳор эда билмаз дардими,
Эй суруди нола тангри-чун сан ўлғил чорасоз.
Қолабим кўрмиш тиҳи дўкмак дилар бир тоза руҳ,
Барқи оҳимким гелан пайконинга вермиш гудоз.
Бан худ ўлдим, эй туробимдан ўлан соғар, мудом
Риндлар базмин гезуб, бир-бир етур бандан ниёз.
Хўб суратлардан, эй носих, бани манъ этмаким,
Партави анвори хуршеди ҳақиқатдир мажоз.
Эй Фузулий, қолмишам ҳасратда билмам найлаям,
Даҳр золим, бахт нофаржом, ғам чўқ, умр оз.

* * *

Бўлди кўйингда даво дарди дили беморимиз.
Сан ағосан, биз қулиз, кўйингдадир теморимиз.
Зоҳидо гўр сийна чокин шуъласин биздан сақин
Бир ўжоғиз бизки сувдандир, дару деворимиз.
Нўла гар ўлдеса фоний гўҳкан ман боқиям,
Ишқа биздан-да бақо йўқдир йўқ ўлмоқ воримиз.
Гулшани ғам нахлийиз парварда оби дийдадан,
Доғлар барк оҳи оташ боримиздир бормиз.
Аҳли туркинг қулийиз, улдир биза жондан азиз,
Юсуф эса худфуруш, онинг-ла йўқ бозоримиз.
Ашкимиз гирдобн олий, умримиз бунёди паст,
Гўр на анжақ дизлики-ла жизгинур паргоримиз,
Эй Фузулий, жаври ёру таънаи ағёрдан
Вор юз бигг ғам, бу ҳам бир ғамки йўқ ғамхоримиз.

* * *

Фигон ким бағриминг ул лоларух қон ўлдиғни билмаз,
Жигар парколасинда доғ пинҳон ўлдиғин билмаз.
Ҳабибим гўнглими жамъ айламаз рухсори давринда,
Магар зулфи киби ҳолим паришон ўлдиғин билмаз.
Қилур тақсир эдуб бир лутф ҳардим кўнглум олмақда,
Вафо расмин сонур душвор, осон ўлдиғин билмаз.
Гўзаллар давлати васлин бўлон, мағрур ўлон ошиқ,
Нишоти васлда андуҳи ҳижрон ўлдиғин билмаз.
Дили садпорадан бедоди касмаз ғамзан мастинг,
На ғофил подишоҳдир мулк вайрон ўлдиғин билмаз.
Сонур зоҳид ўзин холий хаёлингдан, ғалатдир бу,
У ҳайрон ўлдиғиндандир ки ҳайрон ўлдиғин билмаз.
Фузулий хастая душман сўзи-ла дўст жавр айлар,
Зиҳи сода, муориз қавли бухтон ўлдиғин билмаз.

* * *

Халқа хублардан висоли роҳат афзодир ғараз.
Ошиқа анжақ тасарруфсиз тамошодир ғараз.
Зоҳидо, тарк этма шоҳидлар висоли роҳатин,
Гар ибодатдан ҳамин ғилмону ҳуродир ғараз.
Ҳуру кавсардан ки дерлар равзаи рузвонда вор,
Соқийи гул чеҳрау жоми мусаффордир ғараз.
Завқисиз лозим, чиқар дунёдан ул дунёпараст
Ким анго дунёдан анжақ завқи дунёдир ғараз.
Роҳат ўлсайди ғараз дунёда фақр истарди халқ,
Ғолибо, ким халқа бир беҳуда ғавғодир ғараз.
Ориф ўл, савдон ишқ инкорин этма, эй ҳаким,
Ким вужуди халқдан анжақ бу савдодир ғараз.
Қил, Фузулий, тарки иброми такаллумким етар
Сурати ҳолингки изҳори таманнодир ғараз.

* * *

Кўнгилда бинқ ғамим вордирки пинҳон айламак ўлмаз,
Бу ҳам бир ғамки эл таъниндан афғон айламак ўлмаз.
На мушкил дард ўлурса бўлинур оламда дармони,
На мушкил дард эмиш ишқингки, дармон айламак
ўлмаз.

Фано мулкина чўқ азм этма, эй дил чекма заҳматким,
Бу тадбир ила дафъи дарди ҳижрон айламак ўлмаз.
Сақин, кўнглим йиқар сен панддан дам урма, эй носих,
Ҳавои нафс ила бир муки вайрон айламак ўлмаз.
Даҳонинг узра лаълинг истамиш дил дафъи мушкилдир,
Гўринмас ҳеч жирми йўқ ера қон айламак ўлмаз.
Дуолар айларам бандан банго бирдам гузор этмаз,
На чора сеҳр ила сарви хиромон айламак ўлмаз.
Фузулий, олами қайд ичра сан дам урма ишқиндан
Камоли жаҳл ила даъвои ирфон айламак ўлмаз.

* * *

Ташнаи жоми висолинг обиҳайвон истамаз,
Моили мӯри хатинг мулки Сулаймон истамаз.
Зулмати зулфинг гирифтори дам урмаз нурдан,
Толиби шамъи рухинг хуршеди рахшон истамаз.
Айламаз майли биҳишт афтодаи хоки даринг,
Сокини кунжи ғаминг сайри гулистон истамаз.
Жаврдан оҳ этма, эй ошиққи, айни лутфдир,
Дӯст асбоби камоли ҳусна нуқсон истамаз.
Ишқидан оҳ этмасун ошиқ йиқар кўнглим дею,
Ҳеч султонам дйян мулкани вайрон истамаз.
Эй Фузулий, муттасил даврон муҳолифдир санго,
Ғолибо, арбоби истеъдоди даврон истамаз.

* * *

Банго боди сабо ул сарви гулрухдан хабар вермаз,
Очилмаз гунчай бахтим, умидим нахли бар вермаз,
Дукуб кўз ёшини сансиз ҳалоким истарам, аммо,
Ажал пайкина сели ашк гирдоби гузар вермаз,
Кўзимда маскан эт, хори мижамдан эҳтироз этма,
Гули хандона сўрдим, хора ёр ўлмақ зарар вермаз.
Агар жон олмақ истарсан танимдан тигинги кесма,
Ки пажмурда ниҳола вермайинча сув самар вермаз.
Қиёс эт шамъдан, ваҳм айла чархинг инқилобидан,
Ким ул бош олмаға қасд этмайинча тожи зар вермаз.
Бало зимнинда роҳат ўлдиғин изҳор эдар халқа,
Фалак беҳуда хори хушкдан гулбарги тар вермаз.
Фузулий, даҳрдан ком олмақ ўлмаз ўлмадан гирён,
Садаф сув олмайинча абри найсондан гуҳар вермаз.

* * *

Баним ашким мукаддар хотиримдан дафъи ғам қилмаз,
Бу равшандирки нам ойинадан зангор кам қилмаз.
Хами абруйи мушкининг гўрарса зоҳиди кажбин,
Дахи қомат сужуди гушаи меҳроба хам қилмаз.
Санго, эй шўхи сангиндил, демам бут, неча ким бут ҳам
Агарчи сангдилдир буйла бедоду ситам қилмаз.
Жафо-у жавр ила қон ўлди бағрим, ёраб, ул бадхў,
Нечун тарк айламаз жавру жафосин, бир карам қилмаз.
Муродим гирядан касби ғубори раҳгузорингдир
Кўзим ёши дамодам чеҳраи беҳуда нам қилмаз.
Хатинг давринда ашки хун ила дарду ғамим шарҳин,
Дам ўлмаз ким рухи зард ўзра мижгоним рақам қилмаз.
Фузулий хастадил то равзан кўйингда сокиндир,
Таманной биҳишту, майли гулзори Эрам қилмаз.

* * *

Кўҳкандан кўринур кўҳда осор ҳануз,
Ул на бингзар банго онинг асари вор ҳануз.
Чекди Мажнун аёгин бодиядан, лек верар
Қонлу гуллар аёгиндан чекилан хор ҳануз.
Водийи ишқда савдо ила саргашта эдим,
Гелмадан гардиша бу гунбади даввор ҳануз.
Нуқтаи холина боғланмиш эди жону гўнгил,
Гезмадан доираи даврда паргор ҳануз.
Моҳа чекдим шаби ҳижрон алами шуълаи оҳ,
Оҳ ким ўлмади ул моҳ хабардор ҳануз.
Нолаи зорим ила халқа ҳаром ўлди юқу,
Қора бахтим юқудан ўлмади бедор ҳануз.
Марҳами васли ила бўлди қаму дарда даво,
Бу Фузулий алами ҳажр ила бемор ҳануз.

* * *

Хати рухсоринг эдар лутфда райҳон ила баҳс,
Ҳусни суратда жамолнинг гули хандон ила баҳс.
Юзига турмасун ойина уриб лофи сафо,
На раво маҳ қила хуршеди дарахшон ила баҳс.
Гарчи шамшодда чўх лофи латофат вордир,
Хадди йўқдирки эда сарви хиромон ила баҳс.
Душар ўд шамъ дилина бу сабабданки қилур,
Дил узодуб кечалар ул маҳи тобон ила баҳс.
Қилса жон лаъли ила файз етурмоқ баҳсин,
Жониби лаълини тут, эй кўнгил, эт жон ила баҳс.
Жаннати кўйига зуҳд аҳли муносиб десалар,
На муносибки қилам бир неча нодон ила баҳс.
Сифати ҳуснинг этар хаста Фузулий на ажаб
Ҳусни гуфторида гар айласа Ҳассон ила баҳс.

* * *

Эй гўнгил, ул ханжари мижгона айларсан ҳавас,
Қасди жон этдинг, бақойи умрдан пайванд кас.
Чекма ғурбат азмина, эй сорбон, маҳмил сақин,
Ким бу йўлда бийми ғурбатдандир афғони жарас.
Ҳўли зоримдан сани фарёдим огоҳ айлади,
Шукру лиллоҳ, ўлди фарёдим банго фарёдрас.
Бир-бирига сончилуб ҳарён танимда ўқларинг,
Мурғи руҳим қайдина ўлмиш мураттаб бир қафас.
Таънаи аҳли маломатдан на нуқсон ошиқа,
Барқи ломиъ дафъин айларми ҳужуми хору хас.
Сўзи ишқинг танда токим бўлмасун нуқсони дев,
Жон чиқанча истарам чиқмоё тандан бир нафас,
Эй Фузулий, бан қаноат мулкининг султониям,
Салтанат асбоби эғнимда палоси фақр бас.

* * *

Жисмими ёндирма раҳм эт ёшима, эй бағри тош,
Эҳтиёт эт ёнмасун токи қури ёнинда ёш,
Хуш кечар наззоран ҳуснинг-ла умрим вор умед,
Ким қилай мақбули даргоҳинг бани ҳусни маош.
Товфи кўйингда оёқдан боша эрмиш бир мадад,
Нўла гар қаддим букуб ҳардам оёғим ўлса бош.
Фитна ёйин қурмаға оташми ўлмиш ихтиёж,
Ким урарсан олама оташ чотуб ҳар лаҳза қош.
Эй ҳубоби ашк наёб эт тани урёнимни,
Ким бу расво пардами чок этди сиррим қилди фош.
Пора-пора кўнглиминг сўзи даруна тоби йўқ,
Гўз йўлинда қатра-қатра сув ўлиб оқсайди ёш.
Эй Фузулий, фарқи хуноб этди кўз мардумларин,
Кўрайим қуллоби мижгона дизилсин қонлу ёш.

* * *

Эй хуш ул мастки билмаз гами олам на эмиш,
На чекар олам учун ғам, на билур ғам на эмиш.
Бир пари силсиласи ишқина душдим ногаҳ,
Шимди билдим сабаби хилқати одам на эмиш.
Воиз авсофи жаҳаннам қилур, эй аҳли вараъ,
Бор анинг мажлисина, гўрки жаҳаннам на эмиш
Ўқи сийнамдан ўтуб қолмиш эди пайкони,
Оҳ билдим сабаби оҳи дамодам на эмиш.
Эй Фузулий, мазан соқию саҳбо билдинг,
Тавба қил, то биласан зарқу риё ҳам на эмиш.

* * *

Бути наврасим намоза шабу рўз роғиб ўлмиш,
Бу надандир оллаҳ-оллаҳ бута сажда вожиб ўлмиш.
Асари қабули тоат, анго вермиш ўйла ҳолат,
Ки қулуби аҳли ҳола ҳаркоти жозиб ўлмиш.
Фараҳим гўруб жафосин ҳаснота доҳил айлар,
На малакким ул парининг амалина котиб ўлмиш.
На ажаб гар ўлса ғамдан дуниму гуним баробар,
Назаримдан ул юзи гул нежа кунки ғойиб ўлмиш.
Ғами ҳажридирки ортар алам ила ишқ завқи,
Ғалат айламиш Фузулий ки висола толиб ўлмиш.

* * *

Билмаз эдим, билмак оғзинг сиррини душвор эмиш,
Оғзинги дерларди, йўқ, дедикларича вор эмиш.
Ожиз ўлмиш йиқмаға оҳи-ла кўҳи кўҳқан,
Найласун мискин онинг ишқи ҳам ул миқдор эмиш
Тоша чекмиш халқ учун Фарҳод Ширин суратин,
Арз қилмиш халқа маҳбубин ажаб беор эмиш.
Қаъба эҳромина зоҳид дедилар бел боғлади,
Айладим таҳқиқ анинг боғландиғи зиннор эмиш.
Умрлардир айладим аҳволи дунё имтиҳон,
Нақди умру ҳосили дунё ҳамон бир бор эмиш.
Завқи дийдори-ла дилдоринг, йўқ этдим ворими,
Давлати боқийки дерлар — давлати дийдор эмиш.
Дун Фузулий оразинг гўргач равон топшурди жон,
Лсф эдуб дердики, жоним вор, амонатдор эмиш.

* * *

Гунчасин гул булбулинг қатлина пайкон айламиш,
Булбул очилған гули юзина қалқон айламиш.
Гул арусин сулҳ эчун булбул ниқоҳ этмиш магар,
Ўзини ёшил бу доғ нчинда пинҳон айламиш.
Гунча пайконини тез этмаклик эчун шохи гул,
Жисмини бошдан аёға мисли сўҳон айламиш.
Даҳр аро гар бир синиқ девор кўрсанг ўйла бил:
Ул Сулаймон мулкидирким чарх вайрон айламиш.
Эй Фузулий, меҳрина алданма, чархнинг гардиши,
Гўка етурмиш, вале хок ила яксон айламиш.

* * *

Ҳубоби ашки хунин жисмими элдан ниҳон этмиш,
Ғами ишқинг бани расвойи беному нишон этмиш.
Кўтурмиш хокдан тугёни ашким хору хошоки,
Бошим узра маломат қушлари чун ошён этмиш.
Букуб меҳнат юкиндан қаддими, чиқмиш танимдан жон,
Тавофи куйинг этмак қасдина тайин макон этмиш.
Санинг-ла даъвийи ҳусн этдигичун мулки ҳусн ичра,
Фалак таъзир эдуб Лайлини расвойи жаҳон этмиш,
Магар таркиби Исо, гарди хоки дарғаҳингдандир,
Қи дурмиш хокд:н қадри-ла азми осмон этмиш.
Гезан пайконларингдир танда, ё жон боғина ишқинг
Бало сарчашмасидан ҳар тараф сувлар равон этмиш
Фузулийдан мизожин мунҳариф гўрдим бугун ёринг,
Магар фурсат бўлиб бир шамма ҳолидан баён этмиш.

* * *

Ёр васли истаён касмак керак жондан тамаъ,
Ҳар қасе ким васли ёр истар касинг ондан тамаъ.
Орзуи васли жонон жона офатдир, гўнгил,
Ё тааллуқ жондан уз, ё васли жонондан тамаъ.
Чун банго бир заррача йўқдир тамошои жамол,
Бан кимам, васл этмак ул хуршеди рахшондан тамаъ.
Ошиқ улдирким таманнои балои ҳажр эда,
Йўқса чўқдир меҳр эдан ул моҳи тобондан тамаъ.
Риштаи тули амал доми балодир найлайим,
Қасмак ўлмаз ул сари зулфи паришондан тамаъ.
Оразинг кўрмак ҳаётим тоза айлар ваҳ на айб?
Гар гадо ваҷҳи маошин қилса султондан тамаъ.
Муттасил ҳирмон қилур ҳосил, тамаъдан аҳли ҳирс,
Турфа ким ортар банго келдикча ҳирмондан тамаъ.
Истар эсанг ҳасрату ҳирмона бир дам душмамак,
Қас Фузулий, даҳрдан уммид, даврондан тамаъ.

* * *

Соқиё, май сунки домн ғамдурур ҳушёрлиғ,
Мастликдир ким қилур ғам аҳлина ғамхорлиғ.
Вор фикрин, йўқ ғамин чекмак надир, бир жом ила
Беҳабар қил ким банго бир ўла йўқлиғ, ворлиғ.
Бандан охир чун қилур безорлиқ асбоби даҳр,
Даҳр асбобиндан ул йикким қилам безорлиғ.
Жон матонинг баҳосидир на ким даврон верар,
Турфа ким бан сонурам шафқатдир, ул ғаддорлиғ.
Таънаи ағёри чекмакдир ишим бир ёр учун,
Ким ўлур ағёра ёр, айлар банго ағёрлиғ,
Чекма заҳмат, чек алинг тадбири дардимдан табиб,
Ким дагил сан билдигинг, бан чекдидиким беморлиғ.
Эй Фузулий, айларам қатъи тааллуқ ёрдан,
Бу тариқ ичра банго тавфиқ эдарса ёрлиғ.

* * *

Айш учун бир турфа манзилдир баҳор айёми боғ,
Онда диксун ғунчаваш ҳар ким ки айш истар, ўтоғ.
Ғунчалар очилди, сайри боғ эдинг, эй аҳли дил,
Ким кулуб гуллар, ғўнгиллар очилан чоғдир бу чоғ.
Сандан, эй булбул, фузундир банда меҳнат фасли гул,
Сансану бинг тоза гул, ҳоло бану бинг тоза доғ.
Боға сарвим гелдиги билмиш саҳардан шохи гул,
Равшан этмиш раҳгузори узра ҳар ён бинг чироғ.
Чексалар занжир ила гулзора кетман ким банго,
Сунбули зулфинг фироқиндан мушаввашдир димоғ.
Мавсуми гулдир, вале кетман чаман сайринаким,
Равзаи кўйинг банго ул сайрдан вермиш фароғ.
Маҳрам ўлмаз риндлар базминда май нўш этмаян,
Эй Фузулий, чек аёғ, ул базмдан, ё чек аёғ!

* * *

Меҳнати ишқ, эй дил, осондир дею чўқ урма лоф,
Ишқ бир юкдирки хам бўлмиш онинг олтинда Қоф.
Улма ғофил дурдкашлар суҳбатидан, эй гўнгил,
Гар диларсан, эдасан ойинаи идроки соф.
Субҳдан зулфинг доғит то шом арзи ораз эт,
Қўйма субҳу шом аросинда тариқи ихтилоф.
Рашки рухсоринг дили хуршеда солмиш изтироб,
Ғайрати қаддинг мизожи шамъа вермиш инҳироф.
Хоки кўйинг каъбая нисбат қилан билмазмиким,
Бунда ҳар дам, онда бир навбат ўлур вожиб тавоф.
Эй Фузулий, зоҳид ар даъвои ақл айлар на суд,
Нафйи завқи ишқдир жаҳлина айни эътироф.

* * *

Эй гўнгил, чўқ сайр қилма, гунбади даввортак,
Сокин ўлмақ сайрдан йик нуқтаи паргортак.
Ўн верар жон риштаси хам қоматимдан чексам оҳ,
Ел декуб чанг узра бир овоза келмиш тортак.
Синами най ўқларинг дилди дам урдиқча гўнгил,
Сас верар ҳар пардасиндан нола мусиқортак.
Оразинг узра хами зулфинг окуб дун то саҳар,
Дўланурам ҳар тараф ўдлора душмиш мортак.
Жисми зорим тиғи бедодинг-ла ўлди чок-чок,
Тунд сувдан рахналар пайдо қилан девортак.
Билмаюб беҳбудими жаврингдан этдим ижтиноб,
Талх шарбатлардан икроҳ айлаган бемортак.
Хотиринг шод айладинг аҳли вафо гўнглин бузуб,
Бир иморат ёлмаға бинг эв йиқан меъмортак
Бебақодир нашъаи май завқин этдим имтиҳон,
Ҳеч завқи боқий ўлмаз нашъаи дидортак.
Эй Фузулий, хотири аҳли сафо ойинадир,
Чарх давриндан асар ойинада зангортак.

* * *

Эй фироқи лаби жонон, жигарим хун этдинг,
Чехран зардими хуноб-ла гулгун этдинг.
Жигарим қонини кўз ёшина дўкдинг, эй дил,
Вора-вора они Қулзум, бунни Жайхун этдинг.
Неча ҳусни-ла сани Лайлия нисбат қилайим?
Билмаюб қадрими тарки бани Мажнун этдинг.
Сўйладинг ким тутарам шод гўнгилларда мақом,
Шод экан бир сўз ила гўнглими маҳзун этдинг.
Аҳд қилдингки жафо касмаясан ошиқдан,
Ошиқи ваъдан эҳсон ила мамнун этдинг.
Журъа-журъа май ичуб, зеби жамол ортурдинг,
Зарра-зарра кўзиминг нуруни афзун этдинг.
Эй Фузулий, оқидуб сели сиришк оғлаяли,
Ишқ аҳлина фиғон этмаги қонун этдинг.

* * *

Чашмими ашк-ла ганжи дури макнун этдинг,
Мардуми чашмими эҳсон ила Қорун этдинг.
Майи гулгуни дединг, ақла зиёндир, зоҳид,
Бумидир ақл ки тарки майи гулгун этдинг?
Жоним олдинг май учун, соқий ичурдинг банго қоъ
Дод алингдан ки бани оллаҳа мағбун этдинг.
Хаттинги офати жон ўлдиғини билдирдинг,
Лутф қилдингки бани воқифи мазмун этдинг.
Дил дутар мори сари зулфингни ваҳм айламаюб,
Билмазамки анго таълим на афсун этдинг.
Тонимаз ўлди бани таъна эдан, аҳли риё,
Шукрим ҳолими, эй ишқ, дигаргун этдинг.
Эй Фузулий, на мурод ўлса муяссар билсам,
Бунча ким ҳасрати лаъли-ла жигархун этдинг.

* * *
* * *

Эй маҳ, баним-ла дўстлари душман айладинг,
Душман ҳам айламаз бу иши ким сан айладинг.
Пайконларингла дўлди таним, офарин санго,
Бедод чекмада таними оҳан айладинг.
Таҳсин сангоки гўнглим эвиъ тийра қўймадинг,
Ҳар захми новакинг банго бир равзан айладинг.
Улсун зиёда рифъатинг, эй оҳи оташин,
Меҳнат саромизи бу кеча равшан айладинг.
Иксилмасун тароватинг, эй ашки лолагун,
Гул-гул томуб мақомимизи гулшан айладинг.
Жон чиқса манзил этмаки эв дут ҳубобдан,
Эй гўз ёшики, қасди бинон тан айладинг.
Мумкин дагил жаҳонда, Фузулий, иқоматинг,
Беҳуда сан бу марҳалада маскан айладинг.

* * *

Сабо, лутф этдинг, аҳли дарда дармондан хабар
вердинг.
Тани мажруҳа жондан, жона жонондан хабар вердинг.
Хазони ғамда гўрдинг изтиробин булбули зоринг,
Баҳор айёмитик гулбарги хандондан хабар вердинг.
Сўзини ваҳйи нозил гар десам бан, ҳеч куфр ўлмаз,
Жаҳони тутмиш экан куфр иймондан хабар вердинг.
Дедилар ёр ушшоқинг гелур жамъ этмакка гўнглин,
Магарким ёра ушшоқи паришондан хабар вердинг.
Сулаймон маснадиндан деви гумраҳ, рағбатин касдинг,
Денгизда хотами ҳукми Сулаймондан хабар вердинг.
Фузулий, рўзгорим тийра ўлди шои ҳижрондан,
Насимн субҳтак хуршеди рахшондан хабар вердинг.

* * *

Даҳанин дардима дармон дедилар жононинг,
Билдилар дардими йўқдир дедилар дармонинг.
Улса маҳбубларинг ишқи жаҳаннам сабаби,
Қуру филмони қолур кандусна ризвонинг.
Кечди майхочадан эл масти майи ишқинг ўлуб,
На малаксанки хароб этдинг ўйин шайтонинг.
Урмазам сиҳдат эчун марҳам ўқинг ёрасина,
Истарам чиқмая завқи алами пайконинг.
На билур ўқимаян мусҳафи ҳуснинг шарҳин,
Ера гўкдан на эчун эндигини қуръонинг.
Ердан, эй дил, гўга қувмишди сиришким малаки
Онда ҳам қўймайжақдир улари афгонинг.
Эй Фузулий, ўлубан фарқай гирдоби жунун,
Кўр на қаҳрин чекарам дўна-дўна давронинг.

* * *

На хушдир оразинг давринда зулфи анбар афшонинг,
Бу давронда на хуш жамъияти вор ул паришонинг.
Рухинг давринда бир девонадир савдой зулфингим,
Паришснлиқда ўлмиш бан киби машҳури давронинг.
Ки ҳар дам жизгинур бошинга истар ўла қурбонинг.
Ҳаводан кокилингдур депранан, ё риштан жондир,
Мусалсал зулфи мушкинингдан ортурмиш рухинг
равнақ,
Зиҳи сунбулким ўлмиш зевари гулбарги хандонинг.
Қарорибдир тутунтак рўзгорим ул замондан ким,
Таним хошокина ўтлар урубдир барқи ҳижронинг
Ишимдир соятак ердан-ера юз урмақ ул гундан,
Ки бошимдан гедубдир сояи сарви хиромонинг.
Фузулийни аёқдан солди бори меҳнати ишқинг,
Нечун дутмазсан, эй кофир, алини бир мусулмонинг.

* * *

Эй мусаввир, ёр тимсолина сурат вермадинг,
Зулфу рўх чекдинг, вале тобу тароват вермадинг.
Ишқ савдосинда, эй носих, бани манъ айладинг,
Йўх эмиш ақлинг, банго яхши насиҳат вермадинг.
Дунки фурсат душди хоки даргаҳиндан ком олам,
Нўлди, эй гўз ёши, гўз очмақға фурсат вермадинг.
Гўз юмуб оламдан истардим очам рухсоринга,
Жоним олдинг, гўз юмуб очанча муҳлат вермадинг,
Бумидир раҳмингки холинг айлар экан қасди жон,
Чиқди хаттингким ани манъ эда, рухсат вермадинг.
Верма ҳусн аҳлина, ёраб қудрати расми жафо,
Чун жафо чекмакда ишқ аҳлина тоқат вермадинг.
Эй Фузулий, ўлдинг афғон этмадинг, раҳмат санго,
Раҳм қилдинг халқа афғонинг-ла заҳмат вермадинг.

* * *

Чарх ҳар ой бошина солмиш қошингдан бир мисол.
Бу жиҳатдандир ҳар ой бошинда ўлмоқ бир ҳилол.
Моҳи нав ўлмиш қошинг савдосининг саргаштаси,
Шаҳрдан шаҳра гезар оворалартак моҳу сол.
Этдигичун ҳуснига қаршу камол изҳор гун,
Бир гун ўлмазким анго гардун етирмаз бир завол.
Субҳ қилдинг жилва, гун чекди ўзин бир гўшая,
Шом арз этдинг рухинг шамъи эритди инфиол.
Қилма гўздан чеҳраи холинг ниҳонким, қилмая
Дуди оҳим офтоби чеҳраи гардуна хол
Улмаюб мақбули хоки дарғаҳинг моҳи тамом
Заъфи толе верди гун-гундан анго тағйири ҳол.
Эй Фузулий, моҳ нисбат маҳв қил воринг тамом
Гар диларсанг бўлмоқ ул хуршед бирла иттисол.

Мулки ҳуснинг буйла золим подшоҳи ўлмағил,
Ким санго золим деса одил гувоҳи ўлмағил.
Ғамза тиғин чекма ҳар соат кўнгил яғмосина,
Ҳўкма тобиъ мулка ғоратгар сипоҳи ўлмағил.
Оҳини, эй моҳ, ушшоқинг етурма гўклара
Дард аҳлининг нишони тири оҳи ўлмағил.
Ғар диларсанг шамътак ғайрат ўдина ёнмайим,
Шомлар ағёр шамъи базмгоҳи ўлмағил.
Одат этмак хуш дағил бедода, раҳм эт тангричун,
Гоҳи ўлсанг моили бедод, гоҳи ўлмағил.
Ошиқи расво гўруб манъ этма, эй носих, бани
Мункири осори тақдири илоҳи ўлмағил.
Эй Фузулий, айлама тоат риёи, таркин эт,
Тавба қил, минбаъд машғули маноҳи ўлмағил.

* * *

Баски заъфи рӯзадан ҳар гун ўлур тағйири ҳол,
Ўлажақдир ийд учун моҳи тамоим бир ҳилол.
Қилди моҳи рӯза ул хуршеди гун-гундан заиф,
Зарра-зарра оя сон гун нури айлар интиқол.
Бир хаёл этмишми заъфи рӯза ёри билмазам,
Йўхса ёри гўрмаюб, бу гўрдигимдир бир хаёл.
Дута билсайдим су ичмаздим, қилурдим дафъини,
Рӯзанинг ким гўз гўра хуршедима истар завол.
Ой дутилсун рӯза айёминда, гун душсун ера,
Ким бу ой гундан бўлубдир меҳрибон моҳим ҳилол.
Қоними ичмак дилар ул лаъли майгун ҳар геча,
Рӯза дутмиш голибо ифтор учун истар ҳалол.
Емак-ичмак фикрин аҳли рӯзадан кас, эй гўнаш,
Бир савоб эт, субҳлар то шом қил арзи жамол.
Рӯза таклифин Фузулийдан гўтур, эй муҳтасиб,
Нотавондир онда бу таклифа йўқдир эҳтимол.

* * *

Ишқ дарди, эй муолиж, қобили дармон дагил,
Жавҳариндан айламак жисми жудо осон дагил.
Давр жавриңдан шикоят эдана ошинқ дема,
Ишқ масти воқифи кайфияти даврон дагил.
Шаҳрдаң саҳроя бир фарқ ўлдиғин ҳар ким билур,
Билмас ул ким ишқ саҳросинда саргардон дагил.
Жони жонон иттиҳоди фориғ айлар жисмдан,
Жисмдан огоҳ ўлон жон, восили жонон дагил.
Дер эмиш душман ки ҳамдамдир Фузулий ёр ила.
Ҳар сўзи бухтон эса, ҳаққо бу сўз бухтон дагил.

* * *

Ҳеч сунбул сунбули зулфинг киби мушкин дагил,
Нофай Чиний сочингтак дерлар, аммо чин дагил.
Вор барги гулда ҳам алҳақ назокат бирла ранг,
Лек жонпарвар лаби лаълинг киби ширин дагил.
Меҳрибон дерлар санн ағёра, лекин бан анго
Бовар этман, ким санго меҳр айламак ойин дагил.
Хўблар меҳроби абрусина қилмазсан сужуд,
Дининги дундир, кел эй зоҳид, ки яхши дин дагил
То Фузулий қомату рухсорингга вермиш гўнгил,
Мояли сарву ҳаво хоҳи гулу насрин дагил.

* * *

Эй моҳ, висолинг-ла хуш эт бир кеча ҳолим,
Эй ахтари толеъ, қума бўйингда вуболим.
Фарёдки бар вермади бедоддан ўзга
Кўз ёши ила басладигим тоза ниҳолим.
Синмиш мижатак халқ гўзиндан оқидир
Наззораи заъфи бадани мўй мисолим.
Ул шамъ хаёли-ла хушам, ўлаки доим
Бу сурат ила чизгина фонуси хаёлим.
Сўзондир ўдиндан танима сончилан ўқлар,
Парвонаям, эй шамъ, дуташиш пару болим.
Соқий, ғами даврон ила ғоятда малулам
Бир жоми фараҳбахш ила дафъ айла малолим.
Лутф айла, Фузулий, баним аҳволими арз эт
Ул шоҳаки сўйлашмаға қолмоди мажолим.

* * *

Дагилсан чўқдан, эй гардун, жаҳон сайринда йўлдошим,
Нўла хам ўлса қаддим сандан ортуқдир баним ёшим.
Тарозуни йёри меҳнатам бозори ишқ ичра,
Гўзум ҳар дам тўлиб, бинг тоша ҳар соат дегар бошим.
Сиришким ол, бағрим ёра, бир кўҳи бздоям ким,
Ҳамиша лолаю лаъл ила рангиндир ичим, тошим,
Банго монанд бир девонасурат боғламаз гўё,
Қалам синдирди тасвирим, чекандан сўнгра наққошим.
Фузулий, хозини ганжи вафоям ул сабабдандир,
Гуҳарлар дўкди исроф ила бу чашми гуҳарпошим.

* * *

Ишқдан жонимда бир пинҳон мараз вор, эй ҳаким.
Халқа пинҳон дардим изҳор этма зинҳор, эй ҳаким.
Вор бир дардимки чўқ дармондан ортуқдир вале,
Қўй бани дардим-ла, дармон айлама, вор эй ҳаким.
Гар босуб ал набзима, ташхис қилсанг, дардими,
Ол амонат, қилма ҳар бедарда изҳор, эй ҳаким.
Гел баним тадбири беҳудамда сан бир санъий қил,
Ким ўлам бу дарда ортуқроқ гирифтор, эй ҳаким.
Гўр тани урён ила аҳволими ҳижрон гўни,
Вор эмиш рўзи қиёмат, қилма инкор, эй ҳаким.
Чекмаиннча чораи дардимда заҳмат билмадинг,
Ким ўлур дармони дарди ишқ душвор, эй ҳаким.
Ранж чекма, сиҳҳат уммидин Фузулийдан гўтур,
Ким қабули сиҳҳат этмаз буйла бемор, эй ҳаким.

* * *

Даҳанинг шавқини жонсўз гумон этмаз эдим,
Йўхса бир дам они бан муниси жон этмаз эдим.
Васли холи лабинги билса эдим номақдур,
Орзусинда қаро бағрими қон этмаз эдим.
Хўблар ошиқа майл этмадигин билса эдим,
Ўзуми ишқ-ла расвойи жаҳон этмаз эдим.
Душмасайди гўзиминг ёшина файзи назаринг.
Они ҳар сарвинг аёғина равон этмаз эдим.
Солмасайдим дили вайрона иморат тарҳин.
Онда ганжи гуҳари ишқи ниҳон этмаз эдим
Ситами таънаи ағёра дагилдим воқиф,
Йўхса ёринг сари куйинда макон этмаз эдим.
Этмасайди ситами ёри Фузулий, бани зор,
Бунча фарёд чекуб оҳу фиғон этмаз эдим.

* * *

Бир қул ўғлини гўнгил мулкина султон этдим,
Миср эди подшаҳин Юсуфи Канъон этдим.
Дилки бир дилбара сарманзил эди, оҳим ила
Ела вердим, одини тахти Сулаймон этдим.
Ишқ тарки дилу жондан гўринурди мушкил,
Тарки ишқ айла дединг тарки дилу жон этдим.
Жон ғаминг чекмиш эди, вор эди бўйнинда ҳақи.
Бу онинг ажри эди ким санго қурбон этди.
Раҳи ишқинг дутуб этдим ғами дардим дафъин,
Гўр на жамъи бу тариқ ила паришон этдим.
Санга топширдиғим ўқлорини ёқдинг, эй дил,
Зойиъ этдинг нақадарким санга эҳсон этдим.
Сабзатак қилди Фузулий чиқаруб ашк аён
Тан ғуборинда ўқин ҳар неча пинҳон этдим.

* * *

Пунбаи доғи жунун ичра ниҳондирбаданам,
Дири ўлдиқча либосим, будир ўлсам кафаним.
Жони жонон диламиш, вермамак ўлмас, эй дил,
На низоъ айлаялим, ул насанингдир, на баним.
Тошдилар оҳим ўқи шаҳди лабинг шавқиндан,
Нўла занбўр эвина бингзаса байтулҳазаним.
Тавқи занжири жунун доираи давлатдир,
На равоким, бани ондан чиқара заъфи танам.
Ишқ саргаштасиям, сели сиришк ичра ерим,
Бир ҳубобамки ҳаводан тўлудир пираҳаним.
Булбули ғамзадаам боғи баҳорим сансан,
Даҳану қадду рухинг ғунчаю сарву суманим.
Эдамам тарк, Фузулий, сари кўйин ёринг,
Ватанимдир, ватанимдир, ватанимдир, ватаним.

* * *

Фoш қилдинг ғамим, эй дидан хунбор, банним,
Айладинг мардума нам ўлдиғин изҳор баним.
Даҳанин истарам, эй ишқ, йўқ эт ворлиғим,
Ки йўқ ўлмақда бугун бир ғаразим вор баним.
Чиқмиш ағёр ила сайр этмака ул мардуми чашм,
Бу ажаб, мардуми чиқмиш гўзум оғлор баним.
Бу тамоннодаки ул шамъ ила ҳамсуҳбат ўлам,
Дуди оҳ этди дунимтак гуними тор баним
Мавж ила гўнглими, эй ашк, қўпор ёнимдан,
Нола ила бошим оғритди бу бемор баним.
Чиқмиш ул шўх бугун дўкмага қонин гўранинг,
Гирма, эй гўз, карам эт, қонима зинҳор баним.
Эй Фўзулий, дару девора ғамим ёзмақдан,
Шоҳиди ҳоли дилимдир дару девор баним.

* * *

Зулфи киби аёгин қўймас ўпам нигорим,
Йўқдир анинг ёнинда бир қилча эътиборим.
Инсоф хушдир, эй ишқ, анжақ бани забун эт.
Ҳо буйла меҳнат ила кечсунми рўзгорим?
Билди тамоми олам: ким дардманди ишқам.
Ераб, ҳануз ҳолим билмазми ўла ёрим?
Васлингдан айру қоним нўла дўгилса гул-гул,
Бан гулбуни хазонам бу, фаслдир баҳорим.
Тасвир эдан вужудим ёзмиш алимда соғар,
Рафъ ўлмага бу сурат йўқ алда ихтиёрим.
Дур истаман замоне май нашъасин бошимдан,
Тупроқ ўланда, ёраб, дурди май эт ғуборим.
Расволариндан ул маҳ соймаз бани, Фузулий,
Девона ўлмайимми, дунёда йўқми орим?

* * *

Жонлар веруб санинг киби жонона етмишам
Раҳм айлаким етанча санго жона етмишам.
Шукронаи висолинга жон вердигим бу ким,
Чўқ дард чекмишамки бу дармона етмишам.
Ҳолим деюб муродима етсам ажаб дагил,
Бир бандаям ки дарғаҳи султона етмишам.
Мўри муҳаққарамки саросима чўқ гезуб,
Ногоҳ боргоҳи Сулаймона етмишам.
Бир булбулам ки гулшан ўлубдир нишиманим,
Е тўтиямки бир шакаристона етмишам,
Даври фалак муяссар эдубдур муродими,
Гўёки толиби гуҳарам, кона етмишам.
Мискин Фузулийям ки санго дутмишам юзум,
Е бир камина қатра ки Уммона етмишам,

* * *

Ёр ҳоли дили зоримни билубдир билурам,
Дили зоримда наким вор билубдир билурам.
Ёри ағёр билубдирки банго ёр ўлмаз,
Бан дахи оники ағёр билубдир билурам.
Зулфини аҳли вафо сайдина дом айлаяли
Бани ул дома гирифтор билубдир билурам.
Бан наҳожатки қилам шарҳ анга ҳоли дилим,
Қаму дарди дилими ёр билибдур билурам
Ёр ҳамсуҳбатим ўлмазса, Фузулий, на ажаб,
Ўзина субҳатими ор билубдир билурам.

* * *

Хуш ул замонки ҳарими висола маҳрам эдим,
На мубталои бало, на муқайяди ғам эдим.
Гезардим итларинг ичра фазои куйингда,
Ерим беҳишти барин эди, бан бир одам эдим.
Ҳамиша саждагаҳим хоки остонинг эди,
Бу эътибор ила бир сарбаланди олам эдим.
Гадои кўйинг эдим, буйла зиллатим йўқ эди.
Сарири салтанати қурбда муаззам эдим.
Замон-замон асари партави жамолингдан
Муолижи дили пурдарду чашми пурнам эдим.
Зиёда ғамзадаам ҳажр-ла хуш ул гунлар,
Қи бан бу ғамзадалиқдан зиёда хуррэм эдим
Фузулий, ўлмаз эмиш меҳнати фироқа муфид,
Бу завқ зикрики бир вақт ёра ҳамдам эдим.

Най киби ҳар дам ки базми васлинги ёд айларам,
То нафас вордир қури жисмимда фарёд айларам.
Рӯзи ҳижрондир севин, эй мурғи руҳим, ким бугун
Бу қафасдан бан сани албатта озод айларам.
Ваҳм эдуб то солмасун ул моҳа меҳрин ҳечким,
Қима етсам жавру зулмингдан анго дод айларам.
Қон ёшим қилмаз вафо гирён гўзум исрофини,
Бунчаким ҳар дам жигар қониндан имдод айларам.
Инжиман ҳар неча ким ағёр бедод айласа,
Ёр жаври-чун гўнгил бедода мунқод айларам.
Билмишам бўлмам висолинг, лек бу уммид ила
Гоҳ-гоҳ ўз хотири ношодими шод айларам.
Давҳи оламдан юдим ашк ила Мажнун эднини,
Эй Фузулий, бан дахи оламда бир од айларам.

* * *

Шамъи шoми фурқатам, субҳи висоли найларам?
Бўлмишам ёнмақда бир ҳол, ўзга ҳоли найларам?
Ғайра арз эт ҳар на асбобинг ки вор, эй даҳрн дун,
Банки аҳли завқам асбоби малоли найларам?
Йўқ ажаб гар мола рағбат, мулка қилман илтифот,
Бан гадон кўйи ишқам, мулку моли найларам?
Эҳтимоли ҳажр ташвишина дегмаз завқи васл,
Васлким вор онда ҳижрон эҳтимоли, найларам?
Аҳли ҳолам, дема бут васфин банго, эй бутпараст,
Ҳоли билмаз дилбари соҳибжамоли найларам?
Нахли қаддинг истарам к-ондан балодир ҳосилим,
Боқмазам шамшода бар вермаз ниҳоли найларам?
Эй Фузулий, қил камоли ақл касбин, йўхса бан
Комили ишқам, дахи ўзга камоли найларам?

* * *

Саждадир ҳар қанда бир бут гўрсам ойиним баним,
Хоҳ кофир, хоҳ мўмин дут, будир диним бзим.
Боғбон, шамшоду насрининг банго арз этмаким,
Ул қаду рухсордир шамшоду насриним баним.
Хоки даргоҳин назардан сурма, эй селоби ашк,
Қилма зойиъ сурмаи чашми жаҳон биним баним.
Ашк мавжи гездирар ҳар ён таним хошокини,
Мумкин ўлмаз ашк таҳрики-ла таскиним баним.
Чора умдим лаъли ширинингдан ашки талхима,
Талх гуфтор ила олдинг жони шириним баним.
Банда сокин ўлди дарди ишқ мажнундан кечуб
Андан ортуқдир магар ишқ ичра тамкиним, баним
Эй Фузулий, ҳар етан таън айлар ўлди ҳолима,
Бу етар аҳли маломат ичра таҳсиним баним.

* * *

Қачонким қоматингдан айру сайри бўстон этдим,
Қўпоруб ашк селоби-ла бинг сарви, равон этдим.
Қўпоруб гирдбоди оҳ-ла хуршеда топшурдум,
Ғубори раҳгузоринг жавҳарин гўздан нихон этдим.
Нишони сурати хубинг веруб бутлар сужудинда,
Фасоди эътиқодин кофирин хотирнишон этдим.
Улуб сармаст қилдим нашъан завқи лабинг зикрин,
Мая роғиб ўланлар куфрини халқа аён этдим.
Гўруб деворларда кўҳкан нақшин деманг ошиқ,
Банам ошиқки тутдим дашту тарки хонимон этдим.
Раҳи ишқинда ул гулрух жигар қон ўлдиғим билмиш,
Чекар ҳар дам банго тиги сиёсат сонки қон этдим.
Фузулий, шохбози авжи истиғно экан билмам
На саҳв этдимки, бу вайрона дайри ошиён этдим.

* * *

Зоирн майхонаям муғ саждасидир тоатим,
Ишқ пирим нақди жон назрим таваккул ниятим.
Ҳар нега боқсам суроҳитак сужуд этмак ишим,
Қонда ўлсам бодатак душмак аёға одатим.
Гурмаюб зоҳид агар суратда айлар эътироз,
Ихтилот этсам они шарманда айлар сийратим.
Баски жоми май каби хуш машрабу софи дилам,
Ҳурматим вожиб билур ҳар ким билур кайфиятим
Муътабарликдир ғурур аҳли бан ондан форигам,
Эътибори чўқ дагил, қобил муҳаққар ҳайъатим.
Ишқ арбоби вафодан зоил этмиш меҳрими,
Фақр асбоби алойиқдан гўтурмиш рағбатим.
Эй Фузулий, фарқ асбобинда давлат иста ким, -
Соя ул тупроға солмишдир ҳумоийи ҳимматим.

* * *

Ақл ёр ўлсайди тарки ишқи ёр этмазмидим?
Ихтиёр ўлсайди роҳат ихтиёр этмазмидим?
Лаҳза-лаҳза суратин гўрсайдим ул ширин лабинг,
Сан киби, эй Беситун, бан ҳам қарор этмазмидим?
Ёр-ла ағёри ҳамдам гўрмага ўлсайди сабр,
Тарки гурбат айлаюб, азми диёр этмазмидим?
Воизинг куфрин баним расволиғимдан қил қиёс,
Онда сидқ ўлсайди, бан тақво шиор этмазмидим?
Ул гули хандони гўрмак мумкин ўлсайди банго,
Сантак, эй булбул, гулистона гузор этмазмидим?
Дардими оламда пинҳон дутдиғим ночордир,
Уғрасайдим бир табиба ошкор этмазмидим?
Эй Фузулий, доғи ҳижрони-ла ёнмиш гўнглими,
Лолалар очсайди сайри лолазор этмазмидим?

* * *

Ҳижрон ила ёнар гечалар риштаи жоним,
Равшан ўла, эй шамъ, санга сўзи ниҳоним.
Бир шамъи шабистони балоям ки дагил кам,
То ман вераям сўзи дилу ашки равоним.
Эй хилватима шамъи рухиндан бироқон нур,
Дийдоринга муштоқ эди чашми нигароним.
Сансиз гежалар оҳу фиғоним маҳ эшитди,
Эй маҳ, санга етмаз на ажаб оҳу фиғоним.
Жонона раводирки чекуб тиф дамодам
Ғамзанг сўка жисмим, дила бағрим, дўка қоним.
Ҳамранги лабингдир дею қатъи назар этмаз
Хуни жигаримдан мижаи ашкфишоним.
Пинҳони ўдим олама фош ўлди, Фузулий,
Ерабки, баним шамъ каби ёна забоним.

* * *

Енди жоним ҳажр-ла васли рухи ёр истарам,
Дардманди фурқатам, дармони дийдор истарам.
Булбули зорам, дагил беҳуда афгон этдигим,
Қолмишам нолон қафас қайдинда гулзор истарам.
Даҳр бозоринда косиддир матои ҳимматим,
Бу матои сотмаға бир ўзга бозор истарам.
Фоний ўлмақ истарам, яъни балойи даҳрдан,
Роҳати жисми заифу жони афкор истарам.
Нўла гар қилсам шаби ҳижрон таманнои ажал,
Найлайим чўқдир ғамим, дафъина ғамхор истарам.
Чун бақо базминдадир дилдор, бан ҳам турмазам
Бу фано оламда, базми васли дилдор истарам.
Эй Фузулий, истамаз кимса ризоси-ла фано,
Банки бундан ўзга билмам чора ночор истарам.

* * *

Эй киюб гулгун дамодам азми жавлон айлаян,
Ҳар тараф жавлон эдуб, дўндикча юз қон айлаян
Эй бани маҳрум эдуб базми висолиндан мудом,
Гайри хони итифоти узра меҳмон айлаян
Эй дамодам рашк тиғи-ла баним қоним дўкуб,
Май ичуб ағёр ила сайри гулистон айлаян.
Нўла гар жамъияти хотирдан ўлсам ноумид,
Жамъ ўлурми хўблар зулфин паришон айлаян.
Бунча ким афғоними, эй моҳ, эшитдинг кечалар,
Демадинг бир кеча: «Қимдир бунча афғон айлаян?»
Ер дун чекмишди қатлим қасдина тиғи жафо,
Етмасун мақсудина, ёраб, пушаймон айлаян.
Ишқ дарди-ла ўлур ошиқ мизожи мустақим,
Душманимдир, дўстлар, бу дарди дармон айлаян.
Зоҳидинг таън ила дўндирдим юзин меҳробдан,
Бунча бўлмаз ажр бир кофир мусулмон айлаян?
Дарди ҳижрон нотавон этмиш Фузулий хастайн,
Йўқмидир, ёраб, давои дарди ҳижрон айлаян.

* * *

Сипеҳринг фориғам васлингда, моҳу офтобиндан,
Ғараз ийди висолингдир бу ою гун ҳисобиндан.
Тамошои рухинг азмина чиқди офтоб, аммо
Келуркан суръат ила душди юз ерда шитобиндан.
Гунаш маҳжубдир шарми рухингдан ёндируб чархи,
Чиқармақ истар они шуълаи оҳим ҳижобиндан.
Раҳи ишқингда ул ғоятда, эй маҳ музтариб ўлмиш,
Қи ҳарна айласа билмаз, на айлар изтиробиндан.
Гўнаш лавҳи дагил кўкда шиоъ устинда заррин хат,
Фалак олмиш алина бир варақ ҳуснинг китобиндан
Дегирман дона эчун чизгинур беҳуда давр этмаз,
Мужаррадсан, гўнгил, ваҳм этма чархинг инқилобиндан
Кими ҳушёр гўрдинг сан анго сун жоми май, соқий,
Биҳамдиллоҳ, Фузулий мастдир ваҳдат шаробиндан.

* * *

Базми ғам ичра шаробимдур сиришки лолагун,
Қилди ғам қаддим букуб жоми шаробим сарнугун
Ҳар тараф пурхун алафлардир чекилмиш гўксима,
Е ҳаводан мавж урар бағримдаги дарёи хўн.
Ортулар айёми ҳижронинг сиришким ҳиддатин,
Муддате айём май кайфиятин айлар фузун.
Маскан этмиш мори тори зулфи чашмим рахнасин,
Панд вермангким они андан чиқармаз бинг фусун.
Қатъи улфат ғолибо душвордирким айламиш,
Нақши Ширин ила Фарҳоди муқайяд Беситун.
Риштаи жон айладим пайванд тори зулфина,
Оҳ ким чекмакда имдод айламаз бахти забун.
Эй Фузулий, бан маломат гавҳарининг ганжиям,
Аждаҳодирким ётар чавримда занжири жунун.

...

Гўрмасам ҳар гўз очанда ул гули раъно юзин,
Гўз юманжа ашки гулгуним дутар дунё юзин.
Гарчи кофирсан санга, эй бут, етар бу ажрким,
Рағбатинг бутхонадан дўндирди юз тарсо юзин.
Пардаи чашмимда нақши жавҳари тигинг санинг
Мавжа бингзирким дутар таҳрик ила дарё юзин.
Улма, эй саҳронишин ғофил, дагил ҳар сў сароб
Мавжи ашки гарми Мажнундир дутан саҳро юзин.
Еди рухсори-ла ул моҳинг гўзум қон ёш дўкар
Ҳар гўран соатда хуршеди жаҳон оро юзин.
Ноз эдуб дўндирма, эй бедард юз ушшоқдан,
Бунжа ҳам гўстарма фақр аҳлина истиғно юзин.
Эй Фузулий, дуди оҳим тийра айлар олами,
Гўрмасам бир лаҳза ул моҳи малаксиймо юзин.

* * *

Қўхқан кунд айламиш бинг тешайи бир тоғ илан
Бан қўпоруб солмишам бинг тоғи бир тирнор илан.
Ғам йўлинда бан қолуб кетди-са Мажнун йўқ ажаб,
Хастая душвордир ҳамраҳлик этмак соғ илан.
Ғам ўғирлар ишқи бозоринда нақди умрими
Қилмақ ўлмаз суд савдода ёмон ўртоғ илан.
Гарди роҳинг вермаса гўз ёшина таскин нўла,
Дутмак ўлмаз буйла селобинг йўлин тупроғ илан.
Равзан қўйингда бўлмишдир, Фузулий, бир мақом.
Қим анга жаннат қуши етмаз бинг ил учмор илан

* * *

Жамъ гўнглинг давр жавриндан паришон ўлмасун,
Чарх фармонинг-ла гезмакдан пушаймон ўлмасун.
Ер иши, кўк жунбиши раъйинг-ла бир дам ўлмаса,
Етти иқлиму тўқуз гардуни гардон ўлмасун.
Бир бинодир давлатинг ўлмиш паноҳи хосу ом,
Ул бино, ёраб, жаҳон ўлдиқча вайрон ўлмасун.
Қилмаса олам муродингча мадор, ўлсуи хароб,
Ўлмаса даврон санинг ройинг-ла, даврон ўлмасун.
Чизгинуркан дўстлар коминча фармонингда чарх,
Ҳокими тақдирдан тағйири фармон ўлмасун.
Тобиъ ўлсуи жумлаи олам санинг фармонинга,
Жумлаи оламда сандан ўзга султон ўлмасун.
Лаҳза-лаҳза гулшани мадҳингда гўё ўлмаса,
Булбули нутқи Фузулийнинг хушилҳон ўлмасун.

* * *

Бори меҳнатдан ниҳоли қоматинг ҳам ўлмасун,
Бошимиздан сояи сарви қадинг кам ўлмасун.
Ҳосилим рухсору лаълу чашму ғамзанг ўлмаса,
Умр бир он, бир замон, бир лаҳза, бир дам ўлмасун.
Гарди роҳинг азми гардун этдиким бу қадр ила,
Шухраи олам ҳамин Исоу Марям ўлмасун.
Илтимос этдим сабодан тўтиё чекдирмага,
Оғлама, эй гўз, ғубори даргаҳи нам ўлмасун.
Саитак офат келдигин билмишдиким ҳақдан фалак,
Илтимос айлардиким, оламда одам ўлмасун.
Дер эмиш зоҳидки, ўлмақ айбдир расвои ишқ,
Бу сўзи фош этмасун, расвои олам ўлмасун.
Эй Фузулий, завқи дарди ишқа нуқсон ҳайфдир,
Эҳтиёт эт пунбан доғинда марҳам ўлмасун.

* * *

Гўр сиришким шаби ҳижрон демаким; қондир бу.
Зарра-зарра шарари оташи пинҳондир бу.
Сонмаким қонлу дикан сина дўлуб бош чекмиш,
Шуълаи оташи оҳи дили сўзондир бу.
Касма уммид гўнгил бошина чизгинмакдан,
Ула токи душа фурсат ала даврондан бу.
Дам-бадам жоними, эй дарду бало, инжитманг.
Лутф эдинг бир-иқи дамким сиза меҳмондир бу.
На ёқарсанг ўтинг, эй оташи дил, васл гуни,
Биза ҳижрон кечаси шамъи шабистондир бу.
Гўнгил истар ола бир бӯ сари зулфингдан, лек
Вермадан жон дилар олмақ сонур осондир бу.
Дун демишдинг ки Фузулий банго қурбон ўлсун.
Санго қурбон ўлайим, ёна на эҳсондир бу.

* * *

Рамазон ўлди чекуб шоҳиди май пардая рў,
Май эчун, чанг дутуб таъзия очди геийсу.
Билди мутрибки надир ҳол гетурди қўлузин,
Базмдан чекди аёғини суроҳи-ю сабу.
Базм қонуни бузилди на эчун чанг-ла даф,
Йиғлаюб этмаялар ҳоким эшикинда ғулу.
Рамазон ойи керак очила жаннат қапуси,
На равоким ўла майхона қапуси бағлу?
Фатҳи майхона эчун уқиялим фотиҳалар,
Ўла ким юзумиза очила бу бағлу қапу.
Офтоби қадаҳ этмаз рамазон ойи тулуь,
На балодир биза, ёраб, на қара гундир бу.
Интизориз майи гулгун ила байрам ойина,
Боқа-боқа инажакдир гўзумиздан қара су,
Рамазон ўлди будир ваҳми Фузулийнинг ким,
Неча гун ичмая май зуҳд ила ногаҳ дута

* * *

Агар чиқсайди дардинг жисмдан дердимки жондир бу,
На ҳожат дардинги йикдир демак жондан аёндир бу
Дамодам хўблар жаври-ла ортар лаззати ишқинг,
Ямондир буки таҳқиқ этмадан дерлар: «Ямондир бу».
Хаданги соясинда хуш кечур овқатинги, эй дил,
Ки гулзори ҳаётинг зийнати сарви равондир бу.
Дуташдим оташи дилдан, жигар қони-ла ғарқ ўлдим,
Агарчи бир шарора ўддир ул, бир қатра қондир бу.
Жаҳонда қаддинг узра кокилингдан фитнае душмиш,
Қиёмат ибтидоси, фитнаи охир замондир бу.
Дедилар беҳабарлар, боғи жаннат кўйинга бингзар,
Хабар верди банго ондан келон одам: ялондир бу.
Фузулий, қилди фарёду фиғоним тийра гардунни,
Ҳануз ул моҳ сўрмазким, на фарёду фиғондир бу.

* * *

Ошиқ ўлдим яна бир тоза гули раъноя,
Ки солур эл ора ҳар дам бани юз ғавғоя,
Лат уруб қолаби фарсудами гаҳ ҳабс қилур,
Гаҳ саросимаю урён буроқур саҳроя.
Гўзиминг қони ила сийнами ол этдимким,
Олати санъат ўла ул бути бепарвоя.
Бу на ишдирки бани игна каби инжилдуб,
Солур иплик киби ҳар дам бир узун савдоя.
Аёғин боғламиш овораларинг санъат ила,
Йўқ ниҳоят, сари, кўйинда гезан шайдоя.
Лахт-лахт ўлмиш эган ғамза дурафшини чекуб,
Чорасоз ўлмади бир дам бани ғамфарсоя.
Яқа чок эдани бошмақ киби солур аёға,
Эй Фузулий, боқ анинг этдиги истиғноя.

* * *

Улсайди бандаги ғам Фарҳоди мубталода,
Бир оҳи-ла верурди бинг Беситунни бода.
Версайди оҳи Мажнун фарёдиминг садосин,
Қушми қарор эларди бошиндаги юводя.
Фарҳода завқи сурат, Мажнуна сайри саҳро,
Бир роҳат ичра ҳар кас, анжақ банам балода.
Ашки равонима эл жамъ ўлди, вор умидим,
Қим ўла вора-вора жамъиятим зиёда.
Ғаҳ ғамзанг ичмак истар қоними, гоҳ чашминг,
Қўрқам будирки ногаҳ қонлар ўла арода.
Сарварлик истар эсанг афтодалик шиор эт,
Қим душмадин аёға, чиқмоди боша бода.
Гар гўрмамак диларсан расми жафо, Фузулий,
Ўлма вафоя толиб дунёйи бевафода.

* * *

Истадим марҳам, ўқиндан жигарим ёрасина,
Отди бинг ўқки дегар ҳар бири бир порасина.
Бир-бири-ла чекишур гарди роҳингчун мижалар,
Гўр на қонлар душажакдир буларинг орасина.
Чекмаз ўлди гўнгил ўқлар юкин ул сарв магар,
Чекарак ота ўқин раҳм эда бечорасина.
Қани гўз ёши каби аҳли назар ким юрюб,
Бир ичим суввера дашти ғаминг оворасина.
Ҳар тараф ашқларимдир кўринан ё йиғилуб,
Галди су халқи сиришким суви наззорасина,
Билмадим ким назар аҳли насақи иксилдир,
Ғазаб айлар назар этсам маҳи рухсорасина.
Эй Фузулий, жигарим қонини қўймаз дукила,
Жон фидо ул санаминг ғамзаи хўнхорасина.

* * *

Боға гир булбула арзи гули рухсор айла,
Чўқ, гулинг арзини булбул гўзина хор айла.
Боғ шоҳидларина зулф ила чашминг гўстар
Сунбули дарҳам эдуб наргиси бемор айла.
Гўнчая лофи латофатда оғиз очдирма,
Лаҳза-лаҳза они шармандаи гуфтор айла.
Сарва озодлиқ исми-ла ярашмаз юримак,
Они бир шеваи рафтора гирифтор айла.
Дори дунёи гўнгил, жаҳд эдубан тарк эда гур,
Хоби ғафлатда экан кендинги бедор айла.
Эй жигар захми, оғиз очма хадангин гўрижак
Етана рози ниҳоним етар изҳор айла.
Гас, Фузулий, таманинг ғайри таманнолардан
Қанда ўлсанг талаби давлати дийдор айла.

* * *

Яна ул моҳ баним олди қарорим бу геча,
Чиқажакдир фалака нолаи зорим бу геча.
Шамъваш маҳрами базм айлади ул моҳ бани,
Ёнажақ оташин ҳажра ёна ворим бу геча.
Пора-пора жигарим итларина назр ўлсун,
Ул сари кўя агар душса гузорим бу геча.
Субҳа солди бу геча шамъ каби қатлими ҳажр,
Ула ким субҳ геланча гела ёрим бу геча.
Вор эди субҳи висолина Фузулий уммид,
Чиқмаса ҳасрат ила жони фиғорим бу геча.

* * *

Ботали қона ўқинг дийдан гирён ичра,
Бир алифдир сонасан ким ёзилур қон ичра.
Еридир сийнаи сўзонима гулхан десалар,
Баски ботмишдир ўқинг сийнаи сўзон ичра.
Жони тан ичра на сақлардим агар билсайдим,
Ки дагил гизли ғами лаъли лабинг жон ичра.
Олагўр ўқларини дийдаларимдан, эй дил,
Ҳайфдир ўлмая ногаҳ ёта мижгон ичра.
Чок гўнглим ярасинда ярашур пойконянг
Иқди шабнам хуш ўлур ғунчаи хандон ичра.
Қадинга сарв демиш ғунча лабинг таъниндан,
Дурамаз боди сабо ҳеч гулистон ичра.
Эй Фузулий, кима ҳоли дилими шарҳ эдаям?
Йўқ баним киби ёнан оташи ҳижрон ичра.

* * *

Су верар ҳар субҳидам гўз ёши тиги оҳима,
Қим дўкам қонин сипеҳринг солса меҳрин моҳима.
Шамъи рухсоринг ўди қилди бани оташпараст,
Чоки сийнамдан тамошо айла оташгоҳима.
Тўтиёттик чашми арбоби назардир манзилим,
Гарчи хоки раҳгузорам дийдаи бадхоҳима.
Ғам кими ўлдирса қонлитак қачар бандан банго
Шоҳи дардам, илтижо айлар улуви жоҳима.
Бир фақирам турмасунг, кимса банго таъзим эчун,
Қонда ворсам, эй гўзим, су сеп ғубори роҳима.
Ғофилам сирри лаби жон парварингдан то хатинг,
Қўндурундир гард миръоти огоҳима.
Эй Фузулий, ёра дўндурдим юзим ағёрдан,
Хасми чўқ гўрдим, сағиндим сидқ ила аллоҳима.

* * *

Эй хуш ул кунларки рухсоринг банго манзур эди,
Чашми уммидим чироғи, васлдан пурнур эди.
Қурб шавқи офиятбахши тани бемор эди,
Васл завқи роҳатафзойи дили маҳжур эди.
Иззатим шамъи мунаввар, толеим азми қави,
Давлатим ҳукми равон, айшим уйи маъмур эди.
Домани иқболима гарди таарруз етмаюб,
Чашми ҳосид чеҳраи жамъиятимдан дур эди.
Одам эдим қурби даргоҳингда бўлмишдим қабул,
Манзилим жаннат, майим кавсар, анисим ҳур эди.
Бахт матлубим муяссар қилмаға маҳкум ўлуб,
Даҳр асбобим муҳайё қилмаға маъмур эди.
Ҳар дуо қилсам таваққуфсиз ўлурди мастажоб,
Ҳар таманно айласам эҳмолсиз мақдур эди.
Ҳажр ваҳминдан етурмаздим кудрат гўнглима,
Гарчи давронинг муҳолиф жунбиши машҳур эди.
Нўла гар солса Фузулийни ғами ҳижрона чарх,
Васл айёминда ул ғофил эди, мағрур эди.

* * *

Бани жондан ўсондирди, жафодан ёр ўсоназми?
Фалаклар ёнди оҳимдан, муродим шамъи ёнмазми?
Қаму беморина жонон давои дард этар эҳсон,
Нечук қилмаз банго дармон, бани бемор сонмазми?
Шаби ҳижрон ёнар жоним, дўкар қон чашми гирёним,
Уёдир халқи афғоним, қаро бахтим уёнмазми?
Гули рухсоринга қаршу, гўзимдан қонлу оқар су,
Ҳабибим фасли гулдир бу, оқар сулар бўланмазми?
Ғамим пинҳон дутардим баъ, дедилар, ёра қил
равшан,
Десам ул бевафо билман, инонурми, инонмазми?
Дагилдим ман санго моил, сан этдинг ақлими зонл.
Банго таън айлаян ғофил, сани кўргач ўтонмазми?
Фузулий ринди шайдодир, ҳамиша халқа расводир,
Сўрингким бу на савдодир, бу савдодан ўсонмазми?

* * *

Гетди алдан санаминг кокили мушкафшони,
Яна давр этди паришон бани саргардони.
Ўйга муътод ўлубам оташи ҳижрон ила ким,
Гўрмасам ёндирар, албатта бани ҳижрони.
Гўгда оҳим ели сўндирди чироғин гўнашинг,
Ерда ашким аёга солди дури ғалтони.
Гўз баёзина чекар лаълларинг суратини,
Дам-бадам хомая мижгон ила бағрим қони.
Чиқди жон кимсая изҳор эда билман дардим,
На деям оҳ бу дардинг на ўла дармони?
Эй ситам тошини бедардлара зойиъ эдан,
Епагўр бир неча тош ила дили вайрони.
Верса жон етмая жонона Фузулий на ажаб,
Ҳар киши ким севар ўз жони учун жонони.

* * *

Фориг этди меҳринг ўзга маҳлиқолардан бани.
Ҳирз эмиш ишқинг санинг, сақлар балолардан бани.
Гўнглим олдинг гўстариб юз лутф миннат жонима,
Айладинг мустағни ўзга дилриболардан бани.
Вомиқу Фарҳодтак расвоя қилманг нисбатим,
Бир фақирам сонмангиз ул худнамолардан бани.
Ишвау ноз ила рафъ этдинг ғаму андуҳими,
Сеҳр ила бегона қилдинг ошнолардан бани.
Қил такаллум зулфинг андуҳина гўнглимдан чиқор.
Бир фусул ила холос эт аждаҳолардан бани.
Ғояти зуҳду вараъ зоҳид висоли ҳур эса,
Важҳи йўқ манъ айламак ҳурилиқолардан бани.
Ҳар жафо қилсин Фузулийтак шикоят қилмазам,
Ишқ атворинда сонманг бевафолардан бани.

* * *

Чеҳран зардимда гўр, ҳамдам, сиришки олими,
Ул гули раъноя бу ранг ила билдир ҳолими.
Токи сарвим боса бошим узра гоҳе бир қадам,
Эй мусаввир, раҳгузори узра чек тимсолими.
Эй фалак, йўқдир либоси фақрдан орим баним,
Атласингдан билмишам устун маҳаққар шолими.
Эй хуш улким, ишқ ҳарфин бир дахи такрор эдам,
Ҳашр девонинда гўргач номаи аъмолими.
Ҳеч ким йўқдирки ноламдан шикоят айламаз,
Шукрким, арз айлаян чўқдир санго аҳволими.
Ниятим улдирки рухсоринг гўруб жоним верам,
Мусҳафи рухсор ила қилгил муборак фолими.
Субҳу шом ул қиблан абру барабордир банго,
Эй Фузулий, тангри гўздан сақласун иқболими,

* * *

Ер қилмасса банго жавру жафодан ғайри,
Бан анго айламазам меҳру вафодан ғайри.
Эй деян ғайра гўнгил верма, қани банда гўнгил
Сари зулфингда ўлан бахти қародан ғайри.
Қилди Мажнун каби чўқлар ҳавоси ишқ вале
Дўймади дарда бани бесаруподан ғайри.
Мушки Чин зулфинг ила айласа даъвий на ажаб,
На ўлур юзи қаро қулда хатодан ғайри.
Лабина чашмаи ҳайвон демазамким, лабининг
Вор бир жона ярар фойзи бақодан ғайри.
Ҳеч ким билмади таҳқиқ ила оғзинг сирриң,
Сирри ғайби на билур кимса худодан ғайри.
Эй Фузулий, биза тақдир ғам этмиш рўзи
Қилалим сабр надир чора ризодан ғайри.

* * *

Ҳайрат, эй бут, суратинг гўрдикда лол айлар бани,
Сурати ҳолим гўран, сурат хаёл айлар бани.
Меҳр солмазсанг банго, раҳм айламазсан бунчаким,
Соятак савдон зулфинг поймол айлар бани.
Заъфи толиъ монни тавфиқ ўлур ҳар нечаким,
Илтифотинг орзуманди висол айлар бани.
Бан гадо, сан шоҳа ёр ўлмақ йўқ имкон найлайим,
Орзу саргаштаи фикри маҳол айлар бани.
Тири ғамзанг отмаким бағрим дилар, қоним дўкар,
Ақди зулфинг очмаким ошифта ҳол айлар бани.
Даҳр вақф этмиш бани наврас жувонлар ишқина,
Ҳар етан маҳваш асири хатту хол айлар бани.
Эл Фузулий, қилмазам тарки тариқи ишққим,
Бу фазилат дохили аҳли камол айлар бани.

* * *

Гўрдим ул хуршид ҳуснин ихтиёрим қолмади,
Соятак бир ерда турмоға қарорим қолмади.
Бир гун ўлмаз талъатин гўрмак муяссар оҳким,
Заррача ул гун ёнинда эътиборим қолмади.
Пок қилди хотиримдан даҳри дун ойнасин,
Уйла маҳв ўлдимки, бир зарра ғуборим қолмади.
Ғам гуни ҳамдамларим фарқ ўлдилар гўз ёшина,
Силмака гўз ёшини бир ғамгусорим қолмади.
Рўзгорим хуш кечарди, оҳким даврон дўнуб,
Ўлди аҳволим хароб, ул рўзгорим қолмади.
Роҳи ишқ ичра банго анжақ фано мақсуд эди,
Шукрким мақсуда етдим, интизорим қолмади.
Эй Фузулий, эл қаму ағёрим улди ёр эчун,
Сўзи дилдан ғайри бир дилсўз ёрим қолмади.

* * *

Ҳар гўран айб этди оби дийдаи гирёними,
Айладим таҳқиқ гўрмиш кимса йўқ жононими.
Лаҳза-лаҳза хўблар гўрдимки дил қасдиндадир,
Пора-пора айладим бан ҳам дили сўзоними.
Чўқ етурма гўклара афғоним, эй кофир сақин,
Инжинур ногаҳ Масихо эшидуб афғоними.
Қилма ҳар соат бани расвои халқ, эй барқи оҳ,
Айлама равшан шаби ғам кулбаи эҳзоними.
Чиқма, эй девона, бозори маломатдан дею,
Муттасил чоки гирибоним дутар домоними.
Қанғи бутдир билмазам имоними ғорат қилан,
Санда иймон йўқки, сан олдинг деям имоними.
Эй Фузулий ,жона етмишдим гўнгилдан шукрким,
Боғладим бир дилбара қуртардим андан жоними.

* * *

Жонимнинг жисмимда завқи иттисоли қолмади,
Оҳ ким сансиз дирилмак эҳтимоли қолмади.
Шукрлиллаҳ, бахт ёр ўлди етурдим тигинга,
Бу бошиминг қилча бўйнимда вуболи қолмади.
Истадим ул моҳа арзи ҳол эдам, ҳайрат банго —
Уйла ғолиб ўлдиким бир сўз мажоли қолмади.

Билмазам холинг хаёлини қанда тасвир айлайим.
Доғдан бир ер тану жонимда холи қолмади.
Ҳар кими гўрдикса ғам афтодаси дутдик алин,
Ваҳки бандан ғайри бир ғам поймоли қолмади.
Эй хуш ул сармастиким гўнглинда шавқу завқдан —
Охират андишаси, дунё хаёли қолмади.
Офарин, эй жом, ким силдинг гўнгил ойнасин,
Хотири покимда дунёнинг малоли қолмади.
Зухда нисбат поймоли қайддир ҳар кимки вор,
Базми даҳр ичра ҳарифи лоуболи қолмади.
Гўр, Фузулий, ишқ туғёнин, адам мулкин гузат,
Азми гунж эт, чун ҳавонинг эътидоли қолмади.

* * *

Ғарқи хуноби дил этди дийдан гирён бани,
Онча қон дўкдики бундан дудти охир қон бани.
Ҳар тараф юз ғам ҳалоким қасдин этмиш тангричун,
Бир дам ул гўздан оқан хуноба қил пинҳон бани.
Йўқ мажолим ўзга гулрухсора сансиз боқмаға,
Уйлаким қилмиш ғаминг ўз ҳолима ҳайрон бани.
Рўзи васл, эй дил, чекуб бир тиғи миннат қўй банго,
Йўхса миннатсиз ҳалок айлар шаби ҳижрон бани.
Ғарқи хўноб ўлди жисми хоксорим оҳким,
Дурдваш солди аёқлора ғами даврон бани.
Пунбаи доғим ниҳон этмиш саросар жисмими,
Қим маломат қилмая ҳар ким гўруб урён бани.
Бир маҳи бадмиҳраам моил, Фузулий, йўқ ажаб,
Қилса ҳар ён зарра нисбат чарх саргадон бани.

Ҳосилим йўқ сари кўйингда балодан ғайри,
Гаразим йўқ раҳи ишқингда фаноадан ғайри.
Найи базми ғамам, эй моҳ, на бўлсин елавер,
Уда ёнмиш қуру жисмимда ҳаводан ғайри.
Парда чек чеҳрама ҳижрон гуни, эй қонли сиришк,
Ки гўзим гўрмая ул моҳлиқодан ғайри.
Етди бекаслигим ул ғаятаким чавримда
Қимса йўқ чезгина гирдоби балодан ғайри.
На ёнар кимса банго оташи дилдан ўзга,
На очар кимса қопу боди сабодан ғайри.
Бузма, эй мавж гўзим ёши ҳубобин ки бу сел
Қўймади ҳеч иморат бу бинодан ғайри.
Базми ишқ ичра, Фузулий, неча оҳ айламайим
На таматтуъ бўлинур банда садодан ғайри...

* * *

Марҳам қўюб ўкирма сийнамда қонлу доғи,
Сўндирма ўз алинг-ла, ёндирдиғинг чироғи.
Уймиш жунуна гўнглим абруга дер маҳи нав,
На эътибор ангоким сечмаз қародан оғи.
Қадинг ғаминда сарвинг сўрмоға заъфи ҳолин.
Гулзордан касилмаз ирмақларинг аёғи.
Дуртак дешик сўзини ҳар дам эшитмак истар,
Баҳринг мудом онинг-чун соҳилдадир қулоғи.
Зулфи сияҳ санамлар ўлмиш санинг асиринг,
Ишқингда ҳар бирининг ўз зулфи бўйни боғи.
Гар мушк дерса ошиқ, ул бўйю зулфа, соқий,
Тунд ўлма бир қадаҳ вер, тар айласун димоғи.
Даврон ҳаводисиндан йўқ бокимиз, Фузулий.
Дорул-амонимиздир майхоналар бужоғи.

* * *

Қоматинг хизмати на сарвинг эгилмаз боши,
На билур аҳли тариқинг равишин ул ноши.
Ўгинур дийдаки ҳайронам азалдан юзинга,
Ўлди маълум бу лофиндаки чўқдир ёши.
Ашки лаъли раҳи ишқинда тутубдир этагим,
Қўрқулиқдир нежа солуб гедалам йўлдоши.
Етди ул ғоята заъфимки чекар тасвирим,
Ҳар замон доираи ҳайрата бинг наққоши.
Муҳтасиб, тангри эчун гел банга чўқ верма азоб,
Майли масжидми эдар майкадалар авбоши.
Кесди бан шефтадан аҳли саломат йўлини
Баски атрофима жамъ ўлди маломат доши.
Эй Фузулий, на бало ўқлариким келса банга
Сабаб ул қошлари ёйинг гўзидир ё қоши.

* * *

Ривожин нақди пайкониинг-ла бўлмиш ҳусн бозори,
Кечар нақдинг агар бинг Юсуфинг ўлсин харидори.
Магар даври рухинг хаттин чекар гул сафҳаси узра,
Ким ўлмиш гавҳар афшон булбулинг паргор минқори.
Чекар бинг доира чаврамда ҳирз эчун сиришкимдан
Хамида қаддиминг беҳуда чизгинмаз бу паргори.
Кечар нолам фалакдан ҳам қадими чангга бингзатман.
Ки чиқмаз пардадан чангинг садои нолаи зори.
Янги ойдан фалак сатҳинда бинг қолаб дузуб бузмиш
Веранжа қошларинг тоқина сурат сунъ меъмори.
Санамлар хизматин тоат билан ринд ажрсиз қолмаз,
Қилур бинг риштаи тасбиҳтак ҳар тори зиннори.
Фузулийни даҳонинг ҳасрати бир дарда солмишким,
На пинҳон этмаги мумкиндир ул дардинг, на изҳори.

* * *

Лабийг акси гўзим ёшини майтак лолагун этди,
Занахдонинг муродим дўст комин сарнагун этди.
Узин нисбат қилурди зулфинга занжир ҳар соат,
Бу савдолар они сарҳалқан аҳли жунун этди.
Онингтакким паришонлиқ зиёсин ортурур шамъинг,
Банга жавринг зиёд ўлмақ, санга майлим фузун этди.
Мижанг ханжарларин гўнглим босар бағрина ваҳм
этмаз,

Анга жоду гўзинг гўёки таълими фусун этди.
Боқои суратми Ширин эчун тавфиқ меъмори,
Биной ишқа Фарҳодинг асосин Бесутун этди.
Санга аксинг муқобил турдиғичун лофи ҳусн айлар,
Они жом ичра ғайрат ғарқан гирдобин хун этди.
Фузулийдан саботу сабру жавру қаҳр оз этса,
Қим ул бечорайи дарду ғаминг беҳад забун этди.

* * *

Эй гўз, ул наргиси хунхора нигоҳ этма дахи,
Рўзигорим гами ҳажри-ла сиёҳ этма дахи.
Эй гўзим ёши, бу саргашталигинг таркин қил,
Сарв қоматлара қатъи сари роҳ этма дахи.
Эй гўнгил умрими вердинг ела ошиқлиг ила,
Боқма ҳар гунча лабу гулруха оҳ этма дахи.
Боқма, эй жоң, хати рухсорина маҳбубларинг
Эҳтиёт айла гуноҳ узра гуноҳ этма дахи.
Қилма эй ишқ, банга арз пари чехралари,
Сурати ҳолими лаҳв ила табоҳ этма дахи.
Гўтур, эй нафс, ҳавоу ҳуснинг оламдан
Ҳарза-ҳарза талаби рифъати жоҳ этма дахи.
Эй Фузулий, маю маҳбуб мозоқин тарк эт,
Узинги осийи даргоҳи илоҳ этма дахи.

* * *

Хуш келди дун ул оя сиришким назораси,
Буйла ўлур ки ошиқинг ишлар ситораси.
Эй ҳар мараз иложина ҳукм айлаян табиб,
Бемори дарди ишқ ўланинг йўқми чораси?
Чиқмақ дилар сафинаи тан жунбиши-ла жон,
Дарёи ишқдан, ки адамдир канораси.
Дерларки вор Вомику Мажнун ажаб дагил,
Доғилмиш ўла оташи ишқим шарораси.
Нўлди гетурмадинг ала садпора гўнглими,
Ваҳм айладингми ал кеса бу шиша пораси.
Сандан ҳамиша тири балодир гелан банго,
Буйла ўлурми ошиқу маъшуқинг ораси?
Эй сўйлаян Фузулия: «Ишқ ичра сабр қил»,
Сўйла, бу марҳам ила киминг битди ёраси!

* * *

Маҳшар гуни ўрам дерам ул сарв қомати,
Гар онда ҳам гўрунмаса гел гўр қиёмати.
Тарки май ртдинг, эй кўнгил, айёми гул гелур,
Албатта бу ишинг чекилур бир надомати.
Мажнунки подшоҳи вуҳушу туюр эди,
Бантик мусаххар этмади мулки маломати.
Саҳро навард экан, банго тасвири кўдкан,
Угратди шаҳри ишқда расми иқомати.
Санги маломат ила чекинг чаврама ҳисор,
Ашким фаноя вермасун аҳли саломати.
Зоҳид, чўқ этма таъна май афтодасинаким,
Чўқлори йиқди пири муғонинг каромати.
Ғам зулматинда бўлмаға дарду бало бани,
Басдир, Фузулий, оташи оҳим аломати.

* * *

Уйла ширин лабларинг ошифта ҳол айлар бани,
Халқ Фарҳоди балодида хаёл айлар бани.
Бир гўнгил эрмаз даҳонинг рамзина ҳеч важҳила,
Йўқ ера вобастаи фикри маҳол айлар бани.
Гирдбоди дашти ғамтак, эй гўнгил, ҳар лаҳза оҳ,
Ишқ саргардони бир мушкин ғизол айлар бани.
Неча арз эдам нигора ҳоли зорим билмазам,
Сеҳри ҳусни оразин гўрдукда лол айлар бани.
Уйла инжилдим хаёли тор зулфиндан онинг,
Эй Фузулий, ҳар гўран бир мў хаёл айлар бани.

* * *

Ераб, балойи ишқ-ла қил ошно бани,
Бир дам балойи ишқдан этма жудо бани.
Оз айлама иноятинги аҳли дарддан,
Яъни ки чўқ балолари қил мубтало бани.
Ўлдиқча бан гўтурма балодан иродатим,
Бан истарам балойи, чу истар бало бани.
Тамкинми балойи муҳаббатда қилма суст,
То дўст таън эдуб демая бевафо бани.
Гетдикча ҳуснин айла зиёда нигориминг,
Келдикча дардина батар эт мубтало бани.
Бан қандау мулозамати, эътибору жоҳ,
Қил қобили саодати фақру фано бани.
Уйла заиф қил таними фурқатинда ким,
Васлина мумкин ўла етурмак сабо бани.
Нахват қилуб насиб Фузулий каби банго,
Ераб, муқайяд айлама мутлақ банго бани.

* * *

Очмади гўнглим фалак, то бағрими қон этмади,
Қилмади хуррам бани то зору гирён этмади.
Айлади бедод-ла юз пора пурхун гўнглими,
Бу чаманда гўнглими бир лаҳза хандон этмади.
Шукр ким верди фалак комим бани навмид эдуб —
Шеваи меҳру муҳбатдан пушаймон этмади.
Сабр йўқдир мардуми оламда, варна рўзгор,
Қанғи мушкилдир ки, тадриж ила осон этмади.
Ишқ савдосинда суд этдим матои васлдан,
Эй Фузулӣ, жон веран жонона нуқсон этмади.

I

Ҳосилим барқи ҳаводисдан маломат доғидир,
Маснадим кўйи маломатда фано тупроғидир,
Зор гўнглим танда зиндони бало дутсоғидир,
Раҳм қил, давлатлу султоним, мурувват чоғидир.

Давр жавриндан тану жонимда роҳат қолмади,
Сурати ҳолимда осори фароғат қолмади,
Меҳнату ғам чекмага минбаъд тоқат қолмади,
Раҳм қил, давлатлу султоним, мурувват чоғидир.

Гўнглиминг мулкин жафо селоби вайрон айлади,
Бахтиминг ҳолин ҳужуми ғам паришон айлади,
Бағрими андишаи даври фалак қон айлади,
Раҳм қил, давлатлу султоним, мурувват чоғидир.

Интиҳосиз жаврлар ўдлора ёндирди бани,
Ожи сўзлар тотлу жонимдан ўсондирди бани,
Халқдан беҳуда афғоним ўтондирди бани,
Раҳм қил, давлатлу султоним, мурувват чоғидир.

Истадим бир чора йўқ, елдим-югурдим ҳар янго,
Раҳм эдуб бир кимса имдод этмади мутлақ банго,
Чорасиз қолдим, мурувват истаюб келдим санго,
Раҳм қил, давлатлу султоним, мурувват чоғидир.

Дода келдим адл девонина, фарёдим эшит,
Санки одилсан, гўр афғоним, надандир ғавра ет,
Шарҳи ҳолим сўр, муродим вер, алим дут, фикрим эт.
Раҳм қил, давлатлу султоним, мурувват чоғидир.

Гўр Фузулийнинг рухи зардинда ашки оlines,
Пардаи идбора дутмиш сурати иқболини,
Дардмандингдир, иноятлар эдуб сўр ҳолини,
Раҳм қил, давлатлу султоним, мурувват чоғидир...

II

Ғайр ила ҳар дам надир сайри гулистон этдигинг?
Базм уруб, хилват қилуб, юз лутфу эҳсон этдигинг?
Аҳд бунёдин мурувватдирми вайрон этдигинг?
Қони, эй золим, бизим-ла аҳду паймон этдигинг?¹

Лаҳза-лаҳза мудданлар пандини гўш айладинг,
Қона-қона ғайр жоми шавқини нўш айладинг,
Вора-вора аҳду паймони фаромуш айладинг,
Қони, эй золим, бизим-ла аҳду паймон этдигинг?

Ғайра солуб меҳринги биздан совитдинг оқибат,
Тарки меҳр этдинг, тариқи зулм тутдинг оқибат,
Аҳдлар, паймонлар этмишдинг, унутдинг оқибат,
Қони, эй золим, бизим-ла аҳду паймон этдигинг?

Журмимиз нўлдики биздан айладинг безорлиқ?
Биз ғаминг чекдик, сан этдинг ўзгая ғамхорлиқ,
Сизда одат бумидир, буйла ўлурми ёрлиқ?
Қони, эй золим, бизим-ла аҳду паймон этдигинг?

¹ Бу мураббаъ Фузулийнинг «Лайли ва Мажнун» достонидан олинди. Мажнуннинг Лайлига ёзган мактуби шу пуркиноя мураббаъ билан тугайди. Т. Ж.

Чархтак бадмеҳрлик расмини бунёд айладинг,
Яхши одинг вор экан, дўндинг ямон од айладинг,
Дўна-дўна бизни ғамнок, ўзгайи шод айладинг,
Қони, эй золим, бизим-ла аҳду паймон этдигинг?

Гўнглимиз минбаъд зулфинг-чун паришон ўлмасун,
Бағримиз лаълинг ҳавоси-ла дохи қон ўлмасун,
Бевафосан, чашмимиз ёдинг-ла гирён ўлмасун,
Қони, эй золим, бизим-ла аҳду паймон этдигинг?

Ваъдаи васли-ла олдинг сабримиз, оромимиз,
Ўлмади бир кун висолингдан муяссар комимиз,
Кечди ҳажр ила Фузулийдан батар айёмимиз,
Қони, эй эслим, бизим-ла аҳду паймон этдигинг?

III

Гирибон ўлди расволиқ алила чок, даман ҳам,
Банго расволигимда дўстлар таън этди, душман ҳам,
Раҳи ишқ ичра жон қилдим гирифтори бало, тан ҳам,
Бу етмазмики бир дард ортурарсан дардима сан ҳам?!

Агар тутсам ғаним элдан ниҳон сабру қарорим йўқ,
Вагар шарҳи ғами пинҳоним этсам ғамгусорим йўқ,
Асири банди зиндонам, алимда ихтиёрим йўқ,
Бу етмазмики бир дард ортурарсан дардима сан ҳам?!

Улубдир ашк хўноби-ла гулгун чеҳран зардим,
Енубдир оташи ҳижрона жони дардпарвардим,
Жафои чархи кажрафтор алиндан вор бинг дардим,
Бу етмазмики бир дард ортурарсан дардима сан ҳам?!

Гаҳи шавқи висолу гаҳ балойи ҳажр ила зорам,
Ўзим ҳам билмазам дардим надир, бан неча беморам,
Ғами ишқ ичра бир дармони йўқ дарда гирифтора,
Бу етмазмики бир дард ортурарсан дардима сан ҳам?!

1 Бу мураббаъ — ғазал Лайлининг Мажнунга ёзган жавоб мактуби охирида бўлиб, ғам, алам, ҳасрат билан тўла самимий бир санъат асаридир. Т. Ж.

Жудо сандан балоу дарди ҳижрон ила тутдим хў,
Қилур ҳар дам банго бедод дард ойру, бало ойру,
Балоу дарда душдим рўзгорим буйла, ҳолим бу,
Бу етмазмики бир дард ортурарсан дардима сан ҳам?!

Табиби ишқа чун изҳор қилдим дарди пинҳоний,
Мани бемора мутлақ ўлмади бир сиҳҳат имкони,
Азалдан вор бир дардим ки йўқдир ҳеч дармони,
Бу етмазмики бир дард ортурарсан дардима сан ҳам?!

Фузулий, ҳар замон бир таън-ила бағрим қилурсан қон,
Ажаб билмазми санки ишқдан кечмак дагил осон?
Билурсан душмишам бир дарда ким йўқдир анго
дармон,
Бу етмазмики бир дард ортурарсан дардима сан ҳам?!

IV

Паришон ҳолинг ўлдим, сўрмадинг ҳоли паришоним,
Ғамингдан дарда душдим, қилмадинг тадбири дармоним,
На дерсан, рўзгорим буйлами кечсун, гўзал жоним?
Гўзим, жоним, афандим, севдигим, давлатлу султоним!

Асири домӣ ишқинг ўлали сандан вафо гўрман,
Сани ҳар қанда гўрсам, аҳли дарда ошно гўрман,
Вафо-у ошнолиқ расмини сандан раво гўрман,
Гўзим, жоним, афандим, севдигим давлатлу султоним!

Дегар ҳар дам вафосиз чарх ёйиндан банго бинг ўқ,
Кима шарҳ айлаям ким меҳнату андуҳу дардим чўқ.
Санго қолди мурувват, сандан ўзга ҳеч кимсан йўқ,
Гўзим, жоним, афандим, севдигим, давлатлу султоним!

Гўзимдан дам-бадам бағри узуб ёшим киби кетма!
Сани тарк этмазам, чун бан, бани сан дохи тарк этма!
Амондир, золим ўлма, бан киби мазлуми инжитма!
Гўзим, жоним, афандим, севдигим, давлатлу султоним!

Қати гўнглинг надан бу зулм-ла бедоди роғибдир?
Гўзаллар сан киби ўлмаз, жафо сандан на вожибдир,
Санингтак нозанина нозанин ишлар муносибдир,
Гўзим, жоним, афандим, севдигим давлатлу султоним!

Назар қилмазсан аҳли дард гўздан оқизан села,
Ямонликдур ишинг ушшоқ-ла, яхшимидир сўйла,
Кел аллоҳи севарсанг ошиқа жавр этма, лутф айла,
Гўзим, жоним, афандим, севдигим, давлатлу султоним!

Фузулий шеваи эҳсонинг истар бир гадойингдир,
Дирилдикча санинг куйинг, ўланда хоки пойингдир,
Герак ўлдир, герак қув: ҳукм ҳукминг, рой ройингдир,
Гўзим, жоним, афандим, севдигим, давлатлу султоним!

V

Неча бир васвасаи ақл ила ғамноқ ўлалим?
Келинг олонши ғамдан чиқалим пок ўлалим,
Нашъаи май бўлалим, қобили идрок ўлалим,
Масту мадҳушу хароботию бебок ўлалим.

Риндлар базмина сармаст, сабутак гирубан,
Завқ боғина гируб, жом гулини дерубан,
Мая дерларса баҳо ақл матоин верубан,
Масту мадҳушу хароботию бебок ўлалим.

Пойбасти майи софий ўлалим дурд мисол,
Вералим соқия жон, айлаялим касби камол,
Нашъада билмаюбан олами кайфияти ҳол,
Масту мадҳушу хароботию бебок ўлалим.

Май ҳубоби киби майхонада бир эв дутубан,
Ақди ангур киби бир орая бош чотубан,
Олсалар дин ила дунёи шароба сотубан,
3 Масту мадҳушу хароботию бебок ўлалим.

Бодадан ғайри ки ғам дафъина бир жом етар,
Нақдни насяя ҳар ким веражак ўлса итар,
Эй Фузулий, равиши аҳли риёдан на битар?
Масту мадҳушу хароботию бебок ўлалим.

* * *

Эй ҳарир ичра танинг мутлақ билур ичра гулоб,
Кўксинг оби равшан ул об узра дуғмангдир ҳубоб,
Уйла зебо санки, йўқ наззоранга оламда, тоб,
Вой агар тезжак чиқуб сарпуб лажак солсанг ниқоб,
Ҳеч шак йўқким, сани кўргач ўлур олам ҳароб.

Дил чекуб заррин ўтоғанг верди лаълингдан сўроғ,
Дутди ул гуфтор эчун лаъли баногўшанг қулоғ,
Зулфинга ҳамдам тароғ ошуфта бан ондан ироғ,
Диш солуб ҳар печу тоб очдиқча зулфингдан тароғ,
Риштаи жонимда рашкингдан душар юз печ тоб.

Эй юзи гул, гумлаги гулгун, дўнидир қирмизи,
Оташин кисват гиюб ўдлора ёндирдинг бизи,
Одам ўғлиндан сенингтак туғмаз, эй кофир қизи,
Ою кундир давир ҳуснингда жамолинг ожизи,
Гўйё отанг маҳи тобондир, онанг офтоб.

Ол сочиқ олингда мушкин соч паришон ҳолиям,
Сийм соқ узра қизил халхоллар помолиям,
Сонма халхолинг каби меҳрингдан, эй маҳ, холиям,
Оразинг давринда заррин силсиланг тимсолиям,
Фамзанг ўқиндан ҳазин жонимда юз бинг изтироб.

Сурмадан гўзлар қаро, эллар ҳинодан лола ранг,
Ҳеч шоҳид йўқ бу ранг ила ки сансан шўху шанг,
Вўсмалу қошинг яшил тузлу камон, ғамзанг хадинг,
Ғамзау қошинга майл айлар Фузулий бедаранг,
Қуш ажабдир этмамак тийру камондан ижтиноб.

* * *

Вой, юз бинг войким, дилдордан ойрилмишам,
Фитна чашму соҳири хунхордан ойрилмишам,
Булбули шўридаам гулзордан ойрилмишам,
Кимса билмаз ким на нисбат ёрдан ойрилмишам,
Бир қади шамшод, гулрухсордан ойрилмишам!

Қадди туби, лаъли фирдавсинг шароби кавсари,
Хулқи-у хўйи малак, суратда амсоли пари,
Буржи афлокинг саодатлу, шарафлу ахтари,
Хусн аро мажмуи хўбонинг саросар сарвари,
Бир қади шамшод, гулрухсордан ойрилмишам!

Дўстлар, бан нолау фарёд қилсам айб эмас!
Чархи бадмеҳринг алиндан дод қилсам айб эмас!
Ғам диёрин дил аро обод қилсам айб эмас!
Бу бино бирла жаҳонда од қилсам айб эмас!
Бир қади шамшод, гулрухсордан ойрилмишам!

Душмишам ғамхонан ҳижрона зору дарднок,
Панжаи ҳасрат эдуб ҳар дам гирибонимни чок.
Гунда юз гез ҳажр тиғи-ла ўлурдим бан ҳалок,
Гардиши даввор жавриндан бани дилхастанок,
Бир қади шамшод, гулрухсордан ойрилмишам!

Васл умуб жавру жафосини чекаркан жон ҳануз,
Меҳр умуб шавқинда ёнаркан дили сўзон ҳануз,
Жисми ғамнокимда вор экан ғами ҳижрон ҳануз,
Етмадин поёна оҳу нолау афгон ҳануз,
Бир қади шамшод, гулрухсордан ойрилмишам!

Мулки васли дилбаринг гўнглимда маъмур ўлмадан,
Ишқ жоминдан, Фузулий, масту махмур ўлмадан,
Дарди бедармони ҳижрондан танним дур ўлмадан,
Ишқ аро ошиқлиғим оламда машҳур ўлмадан,
Бир қади шамшод, гулрухсордан ойрилмишим!

Дун соя солди бошима бир сарви сарбаланд,
Ким қадди дилрабо эди, рафтори дилписанд,
Гуфтора телди токи очуб лаъли нӯшханд,
Бир писта гӯрдим ана дӯкар реза-реза қанд,
Сӯрдим: «магар бу дуржи даҳандир?» — дедим,
деди:
«Йӯх, йӯх, давои дарди ниҳонинг дурур санмиг».

Эгмиш ҳилол устина тарфи кулоҳини,
Чӯқ дилшикастанинг гӯга етурмиш оҳини,
Зулфин доғитди, гизлади абр ичра моҳини,
Гӯрдим юзинда ҳалқаи зулфи сиёҳини:
«Ул печу тоби чӯқ на расандир?» — дедим, деди:
«Даври руҳимда риштан жонинг дурур санинг».

Вермиш фуруғ шамъи руҳи гун чирогина,
Солмиш шикаст сарв қади гул будоғина,
Дун сарвтак босанда қадам гӯз булоғина,
Бир неча хордан алам эрмиш аёғина:
«Гул барғина ботан на дикандир?» — дедим, деди:
«Мижғони чашми ашкфишонинг дурур санинг».

Сайр ила солди боға гузар ул суман узор,
Анвоъи зеб-зийнат ила фасли навбаҳор,

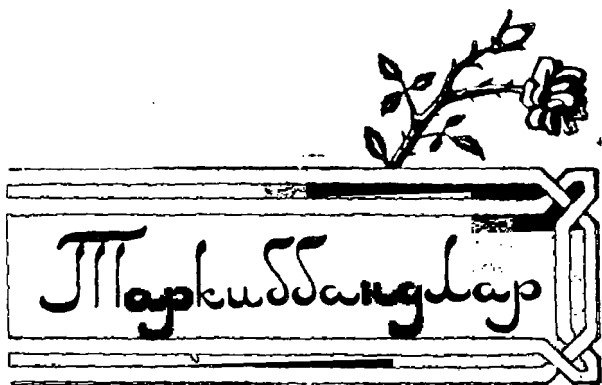
Дўғмиш гул узра сунбули гисўйи мушкбор,
Еқмиш аёғина яна гул баргитак нигор,
«Насрина ранги лола надандир?» — дедим, деди:
«Ғамзам хаданги дўқдиги қонингдурур санинг».

Сели сиришким ўлди равон хоки кўйина,
Жон вола ўлди лаъл-лабу гуфту гўйина,
Дил душди доми силсилаи мушкбўйина,
Ул лаҳза ким саташди гўзум зулфу руйина:
«Ақраб маҳи мунира ватандир!» — дедим, деди:
«Ваҳм айла ким хатарлу қиронинг дурур санинг».

Душмиш узори узра муанбар салосили,
Ошифта ҳол эдуб неча бесабру бедили,
Ақлими вола айлади шаклу шамоили,
Гўз гўрди қоматинг дилу жон ўлди моили:
«Ваҳ бу на турфа сарви чамандир?» — дедим, деди:
«Манзури дийдаи нигаронинг дурур санинг».

Дун субҳидам ки лола-у насрин солуб ниқоб,
Гул чеҳрасиндан олди сабо пардау ҳижоб,
Гулзора чиқди сайр эда ул рашки офтоб,
Шабнам нисор этди гунаш луъ-луи хушоб.
«Луъ-луъми, йўхса дурри Адандир?» — дедим деди:
«Алсам, Фузулий, ашк равонинг дурур санинг».

1 *Акраб* — эски астрономияда қуёшнинг 12 манзилидан саккизинчисининг номи, бу ерда ёрнинг зулфидан киноядир; Маҳи-мунир — (ёрқин ой) ҳам ёр юзидан киноя бўлиб келган. Бурунги мунажжимларнинг айтишича ойнинг Акраб манзилига яқинлашмоғи хавф-хатардан нишона эмиш.

* * *

Бан кимам: бир бекасу бечораи бехонумон,
Толиим ошуфта, иқболим нугун, бахтим ёмон,
Намлу ашқимдан замин мамлу, унимдан осмон,
Оҳу налам новаки пайваста, ҳам қаддим камон,
Тири оҳим бехато, таъсири нолам бегумон,
Муттасил ғамхонаи сийнамда юз ғам меҳмон,
Қанда бир ғам итса бандан истасулар бан зимон,
Йўқ банго доми бало у қайди меҳнатдан амон,
Чиқмади гўнглимдан андуҳу ғаму меҳнат ҳамон,
Эй баним жонимсану гўнглим санинг-ла шодмон,
Сансиз ўлман ойру меҳнатдан, балодан бир замон,
Ал-амон, ҳижрон балоу меҳнатиндан ал-амон.

Фориғ эда, жумла оламдан, билур олам бани,
Айб эдарди беҳабар сонуб баниодам бани,
Қўймади даврони чарх ўз ҳолима хуррам бани,
Шод экан, оламда чарх этди асири ғам бани,
Шимди Мажнундан раҳи ишқ ичра санманг кам бани,
Ер чун қилмаз ҳарими васлина маҳрам бани,
Ишқ ногаҳ ўлди пайдо, тутди мустаҳкам бани,
Солди юз савдоя ул гисуйи хам дархам бани,
Сан ки маҳрамсан сабо, биллоҳ окуб ҳар дам бани,
Сўйла, эй гул ким, санго бахт айламаз ҳамдам бани,
Сансиз ўлман ойру меҳнатдан, балодан бир замон,
Ал-амон, ҳижрон балоу меҳнатиндан ал-амон.

Булбули зорам, гулирухсори олингдан жудо,
Тўтийи лолам, шакарнисбат мақолингдан жудо,
Дер эдим сабр айлаям ўлсам жамолингдан жудо,
Билмадим душвор эмиш ўлмақ висолингдан жудо,
Тийра ўлди рўзгорим зулфу холингдан жудо,
Ўлди саҳро манзилим ваҳший физолингдан жудо,
Чиқди жони нотавон ширин зулолингдан жудо,
Ўлдим алқисса рухи фархундафолингдан жудо,
Мўтак инжилди таним нозик ниҳолингдан жудо,
Хам гетурди қоматин мушкин ҳилолингдан жудо,
Сансиз ўлман ойру меҳнатдан, балодан бир замон,
Ал-амон, ҳижрон балоу меҳнатиндан ал-амон.

Сина чоку, дийда намноку, бадан афкордир,
Жон ҳазин, хотир ғамин, шайдо гўнгил бемордир,
Бан бу ғам ичраки дафъин айламак душвордир,
Маслаҳат гўрдим дедилар, маслаҳат — изҳордир,
Сўйладим дарди дилими билди ул ким ёрдир,
Қилмади бир раҳм, бас ким золиму хунхордир,
Дохи изҳор айламан, на ҳожати такрордир,
Айларам сабру таҳаммул то ҳаётим вордир,
Жона еткач банда токим қуввати гуфтордир,
Сўйларам, эй жонки, сандан ойрилиқ душвордир,
Сансиз ўлман ойру меҳнатдан, балодан бир замон,
Ал-амон, ҳижрон балоу меҳнатиндан ал-амон.

Оқибат оҳим баним ул моҳа таъсир этмаса,
Бунча афсуним париваш ёри тасхир этмаса,
Ёр ҳоли зорима бир фикри тадбир этмаса,
Бевафолиқ расмини гелдикча тағийир этмаса,
Ул жавони нозанин майли, бани пир этмаса,
Дуторам бир ёри содиқ, умр тақсир этмаса,
Ёр ёр ўлмаз гўнгил ушшоқ-ла бир этмаса,
Зулфини ошиқларинг бўйнина занжир этмаса,
Ошиқинг қасдина юз найрангу тазвир этмаса,

Гўрмайин соатда юз узр ила тақрир этмаса,
Сансиз ўлман ойру меҳнатдан, балодан бир замон,
Ал-амон, ҳижрон балоу меҳнатиндан ал-амон.

Фақру зиллат, эй Фузулий, иззу жоҳимдир баним,
Шиваи меҳру муҳаббат расму роҳимдир баним,
Дардими собит қилан ушшоқа оҳимдир баним,
Оҳ бу даъвида бир одил гувоҳимдир баним,
Гарчи ғам мақсуди қатли бегуноҳимдир баним,
Ғам дагил, чун кўнжи майхона паноҳимдир баним,
Дарғаҳи пири муғон уммидгоҳимдир баним,
Бан онинг бир чокари, ул подшоҳимдир баним,
Эй ки, ҳар журм ўлса лутфинг узрхоҳимдир баним,
Ойирон сандан бани бахти сиёҳимдир баним,
Сансиз ўлман ойру меҳнатдан, балодан бир замон,
Ал-амон, ҳижрон балоу меҳнатиндан ал-амон.

* * *

Гетур, соқий, қадақким нав баҳори олам ородир,
Замин сабзу ҳаво жонбахшу гулшан роҳат афзодир,
Паришон ўла гим гулбаргитак ҳоло бу гулшанда,
Нишоти айш эчун асбоби жамъият муҳайёдир,
Очилди лола, гулди ғунча, гелди ишрат айёми,
Забони ҳоли сабза ишрат имосина гўёдир,
Гўр ўз ҳолинги, ҳам чекма ғами мозию мустақбал,
Ки ҳоли мавсуми гулгашту даври жоми саҳбодир,
Саҳар гулзора кир, биллаҳ бу мавсумларда ким ҳар
дам,
Тамошо қил гулинг дивонина ким хуш тамошодир,
Очилди ғунча туморию маълум ўлди мазмуни,
Будир ким: фавт қилманг мавсуми гул, жомн
гулгуни.

Гетур соқий, қадаҳ билкул тааллул фавти фурсатдир,
Бу фурсат вор экан фавт этма ким фурсат ғаниматдир.
Замина «кайфа юҳйил — арз» ёзмиш хоман сабза,
Назар қил ким бу ҳам осори раҳматдан бир оятдир,
Чу дерлар, жаннат ичра оташ ўлмаз, бу ажабдирким,
Гулистон оташин гул бирла рашки боғи жаннатдир,
Жаҳонӣ рашки гулзори Халил эдан баҳор ўлмуб,
Ву файзи базми Иброҳим хони пок сиратдир,
Онинг ёнинда ким гулбарги гулзори маонидир,
Онинг базминда ким сарви равони боғи беҳжатдир,

Очилди гунча туморию маълум ўлди мазмуни,
Будир ким: фавт қилманг мавсуми гул, жоми
гулгуни.

Гетур соқий, қадаҳ ўлдингса ҳоли даҳрдан оғаҳ,
Ки даврон узрадир, пайваста субҳу шому солу маҳ,
Хазондан қуртилуб гулзори базминда ўлон булбул,
Чироғи гул ёқуб хилват саройи васла бўлмиш раҳ,
Гул очмиш хони васлин булбула таклиф эдар ҳар дам,
Ки гар меҳмон эсанг хони халиллоҳа бисмиллаҳ,
Жаҳонда дун мукаддар хотир эдам фоли фатҳ учун.
Бу кун гулзора гирдим гул китобин очмаға ноғаҳ,
Очилди гунча туморию маълум ўлди мазмуни,
Будир ким: фавт қилманг мавсуми гул, жоми
гулгуни.

Гетур соқий, қадаҳ ким айш хушдир гул замонинда,
Замон фавт этма даҳринг ғуссан суду зиёнинда,
Қамори, таҳтиҳал-анҳор, ўқур гулзор васфинда,
Анодил «ҳозихи жаннот» ўқур гулзор шонинда,
Сабо гунча даҳонин пурзар этса ҳеч айб ўлмаз,
Ки мадҳи хону хоқон қадридир гунча даҳонинда,
Ҳаво сабза забонин тар агар қилса еридирким,
Санойи хони хайр анжомдир сабза забонинда
Қадаҳ тутмақдан икроҳ тутмазам токи эшитдим бан,
Саҳар булбул дилиндан гул қатинда гунча ёнинда:
Очилди гунча туморию маълум ўлди мазмуни,
Будир ким: фавт қилманг мавсуми гул, жоми гулгуни.

Гетур соқий қадаҳким боғу саҳро лолазор ўлди,
Ажаб фасли хужаста мавсими хуш рўзгор ўлди,
Шукуфа барги тупроғ узра симин хиштлардир ким,
Асоси айши халқ гул хиштлардан уствор ўлди,
Жигар қони киби гетмишди гўздан тоза гул шакли,
Яна доғи дили аҳли вафотак ошкор ўлди,

Чиқорди сабзау гул хокдан чўқ лаълу феруза.
Вале юз шукр ким жон хоки пойина нисор ўлди,
Фузулий гар хазон вақтинда ўлдинг мўттақий ҳоло,
Май ич ким мавсуми гул гелди, айёми баҳор ўлди,
Очилди гунча туморию маълум ўлди мазмуни,
Будир ким: фавт қилманг мавсуми гул, жоми гулгуни.

Մարտեւեճակցւար

* * *

Банам ки қофила солар корвони ғамам,
Мусофири раҳи саҳройи меҳнату аламам,
Ҳақир боқма банго, кимсадан соғинма камам!
Ҳақирӣ подшамсо, гадоӣ муҳташамаҳо...

Сиришк тахти равондир бангоу оҳ алам,
Ҳафоу жавр мулозим, балоу дард ҳашам!..

На мулку мол банго чарх верса мамнунам,
На мулку молдан овора қилса маҳзунам,
Агарча муфлису пасту маҳқирӯ дунам,
Дамодам уйла хаёл айларам ки қорунам!..

Гўнгилда нақди вафо ганжи, лек пинҳони,
Гўзум хазонаи лаълу дуру гуҳар кони.

Ҳасуд сурати аҳволима назар қилмаз,
Ҳафо қилур бани бечорая, ҳазар қилмаз,
Сонурки нолаи зорим анго асар қилмаз,
Ами мурур ила оламда дарбадар қилмаз,
Замона ичра мужаррабдир интиқоми замон,
Ҳамиша яхшея яхши верар, ямона ямон.

Хушамки хоман тақдири эзиди мутаол,
Вужуд лавҳина тасвир эданда сурати ҳол,
Рақам қилуб агар идбордир, агар иқбол,
Улур тағайюр анго ғайрдан бир амри маҳол,

Саодати азалий қобили завол ўлмаз,
Гўнаш ер устина ҳам душса поймол ўлмаз.

Азизи ҳақ ҳасади душман ила ўлмаз хор,
Ҳасуд ҳийласи иқболи айламаз идбор,
Агарчи гулшана боди ҳазондан офат вор,
Тадорик айлар анго оқибат насими баҳор,
Фаразки ҳар ким ўлурса азалда давлатманд,
Маҳолдир ета осори давлатина газанд.

Агарчи бир неча кун иқтизойи олами дун.
Жаҳонда айлади иқбол раъятини нугун,
Замона сурати аҳволин этди дегаргун,
Вафо хатина қалам чекди чархи бўқаламун,
Кунун замона ул аҳволдан пушаймондир,
Агарчи кофир эди ҳолиё мусулмондир.

Фузулий айладигинг аҳдинга вафо қилғил,
Етар шикоят эдуб тарки можаро қилғил,
Вужудинги ҳадафи новаки бало қилғил,
Қаму жафолара сабр айлоуб дуо қилғил,
Ким ўла дўст ризоси ҳамин санго ҳосил,
Ризойи дўстдир анжақ таматту, эй гофил.

1

Зулм ила ақчалар олуб золим,
 Айлар инъом халқа миннат ила,
 Билмаз ониким этдиги хайра,
 Бўлгусидир жазо мазаллат ила.
 Муддаоси буким ризойи илоҳ
 Анго ҳосил ўлур бу одат ила.
 Жаннати олмоқ ўлмаз ақча ила,
 Гирмак ўлмаз беҳишта ришват ила.

2

Улдир ғазал ки файзи онинг ом улуб мудом.
 Оройиши мажолиси аҳли қабул ўла;
 Вирди забони аҳли сафоу сурур ўлуб,
 Мазмуни завқбахшу сариул-ҳусул ўла,
 Андан на суд ким ўла мубҳам иборати?
 Ҳар ерда истимоин эданлар малул ўла.

3

Сарф нақди умр эдуб бан касби ирфон этмишам,
 Аҳли дунё ҳам камоли жаҳл ила таҳсили мол,
 Даҳр бир бозордир ҳар кас матоин арз эдар:
 Аҳли дунё сийму зар, аҳли ҳунар фазлу камол.
 Қимга бандан нафъ бўлмас, истаман нафъин онинг,
 Улки йўқ нафъим анго нафъи банго бўлмаз ҳалол.

Истамам нодон банго гар верса ганжи симу зар,
Ким ивазсиз мола нодондан тасарруфдир вубол.

4

Хирадмандеки доим олами илм ичра сайр айлар,
Асолиби фунуни шеърдан албатта ғофилдир,
Мазоқи шеър ҳам бир ўзга оламдир ҳақиқатда,
Ики оламни тасхир айламак ғоятда мушкилдир.

5

Подшоҳи мулк динору дирам ришват веруб
Фатҳи кишвар қилмаға айлар муҳайё лашкари,
Юз фасоду фитна таҳрики-ла бир кишвар олур,
Ул дохи осори амну истиқоматдан бари,
Гўстаран соатда даврони фалак бир инқилоб
Ҳам ўзи фоний ўлур, ҳам лашкари, ҳам кишвари.
Гўр, на султонам бани дарвиш ким файзи сухан,
Айламиш иқболими осори нусрат мазҳари,
Ҳар сўзим бир паҳлавондир ким бўлуб таъйиди ҳақ,
Азм қилдиқда дутар тасхир ила баҳру бари.
Қандаким азм этса марсуму мувожиб истамаз,
Қанғи мулки дутса дегмаз кимсая шўру шари,
Поймол этмаз они осибии даври рўзгор,
Айламаз таъсир анго даврони чархи чанбари.
Қилмасун дунёда султонлар банго таклифи жуд,
Басдурур бошимда тавфиқи-қаноат афсари,
Ҳар жиҳатдан форигам, оламда ҳошо ким ўла,
Ризқ учун аҳли бақо аҳли фанонинг чокари.

6

Мудданӣ айлар банго тақлид назму насрда,
Лек номарбут алфозу мукаддар зоти вор,
Паҳлавонлар, бодполар саграданда ҳар янго,
Тифл ҳам жавлон эдар, аммо оғочдан оти вор.

7

Ұл сабабдан форси лафз-ила чўқдир назмким,
 Назм нозик турк лафзи-ла экан душвор, ўлур,
 Лаҳжаи турки қабули назм таркиб айласа,
 Аксари алфози номарбуту ноҳамвор ўлур,
 Банда тавфиқ ўлса бу душвори осон айларам,
 Навбаҳор ўлғач дикандан барги гул изҳор ўлур.

8

Бахил қилмаса жамъ этдики дирам сарфин,
 Ниҳоли мақсади сарсабз ўлуб самар вермаз.
 Алиндаги гуҳари базл қилмаса мумсик
 Шаби ғамина амал муждаи саҳар вермаз.

9

Эйки андешаи мол ила саросима ўлуб
 Дуну гун даҳрда ошифта кечар аҳволинг.
 Жамъ мол айладигинг роҳат эчундир, аммо
 Роҳатинг иксик ўлур ҳар неча ортар молибг
 Мол чўқ йиғма ҳазар айла азобинданким,
 Ранжи ортир оғир ўлдиқжа юки ҳаммолинг.

10

Ҳлса мақсудингча даврони фалак бир неча гун
 Ҳлма мағрур, эйки, ҳоли даҳр равшандир санго.
 Қотили обоу аждодинг маоф этмаз сени,
 Умма андан дўстлиқ расмики душмандир санго.

11

Нега бир нафс таманноси-ла
 Емаку ичмак ўла дилхоҳинг.
 Айлаюб зуҳду вараъдан нафрат
 Тоати ҳақдан ўла икроҳинг.
 Маъбадинг матбах ўла шому саҳар,

Мустароҳ ўла зиёратгоҳинг.
Бунинг эчунми ўлубсан махлуқ,
Бумидир амри сенга аллоҳинг.

12

Чўқ тафохур қилма жамъи мола сан, эй хожаким
Сийму зар жамъияти аҳли ғурур айлар сани.
Боргоҳи қурбдан жамъияти асбобу мол,
Ҳарна миқдор ўлса ул миқдор дур айлар сани.
Гарчи неъмат чўқ кифоятдир тажовуз қилмаким,
Имтило бори бадандир беҳузур айлар сани.

13

Аҳли камола жоҳил агар қадр қилмаса
Маъзурдир, маломатин этмак раво дагил.
Жоҳил табиатинда мазоқи камол йўқ,
Ҳар нафса иқтидои табиат хато дагил.
Улфат ҳамиша фаръи ўлур ошнолиғинг,
Жоҳил фазилат аҳли ила ошно дагил.

11

Эй сафои суратинг қайдин чекан, билким ҳануз
Зангдан ойнаи идрокинги пок этмадинг.
Зангдир ойнаи идрока ҳар суратки вор
Сен ҳануз, эй сода, бу мазмунни идрок этмадинг.

15

Севарам ул нигори сиймбари
Ки жафо пешау ситамгардир.
Нечаким онга ишқбозлиғим
Маъсият ўлдиғи муқаррардир.
Жавр ила ул мудом мунъим эдуб
Роҳи зуҳду салоҳа раҳбардир.
Қобили ажр ўлурса жаври, нўла,
Амри маъруфу наҳий мункардир.

مہ لسانہ کورد

1

Хуш улки дами ажал чекуб бодаи ноб,
 Сармаст ётам қабрда то рӯзи ҳисоб,
 Ғавғойи қиёматда дурам масту хароб,
 На фикри ҳисоб ўла, на парвойи азоб.

2

Соқий, карам эт, шароби гулфом юрут,
 Гулфом шароба верма ором юрут,
 Базм ичра ҳубоби ашки гулгунимдан
 Бинг жом юрутма, жон учун жом юрут.

3

Дерларки эдар ғунча лаби ёр ила баҳс,
 Гулбарги тар ул лаъли, гуҳар бор ила баҳс
 Ул бир неча дилсизлара тухматдир бу,
 Даъвоя керак лаҳжау гуфтор ила баҳс.

4

Гул даври хуш улким тута гулфом қадаҳ,
 Базминда дами дутмая ором қадаҳ,
 Ҳар субҳки хуршед сифат қолдира бош,
 Базмин беаюб гездира то шом қадаҳ.

5

Май шавқи ўлубдир банго одат, эй шайх,
 Гелдикча бу шавқ ўлур зиёдат, эй шайх,

Хушдир банго май, санго ибодат, эй шайх,
Раъй ила дагил ишқу иродат, эй шайх.

6

Ҳар дам банго ёр арзи рухсор айлар,
Ҳуснина бани батар гирифтор айлар,
Гӯёки камоли ишқ дарсин ўқудар,
Ҳар дам банго таълимини такрор айлар.

7

Ҳажринг жигарини ҳар киминг қон айлар,
Тадриж-ла васлинг анго дармон айлар,
Зулфинг кимиким муддат ила кофир эдар,
Лаълинг они бир дамда мусулмон айлар.

8

Ҳар дилки асири ғами ҳижрон ўлмаз,
Шойистаи завқи васли жонон ўлмаз,
Ҳар дардки вор, вор дармони, вале —
Бедардларинг дардина дармон ўлмаз.

9

Биз олами ишқ олам ороларийиз,
Майхонаи дард дурдпаймоларийиз,
Гулбарги надомат чаманидир олам,
Биз бу чаманинг булбули шайдоларийиз.

10

Кимдирки ғамингда нолаи зор этмаз,
Дардин санго нола ила изҳор этмаз,
Фарёдина ҳеч кимсанинг етмаз сан,
Фарёдки, фарёд санго кор этмаз,

11

Сўзи дилим ашки ордан айла қиёс,
Андухими заъфи ҳолдан айла қиёс,

Хуршедки ҳуснинг-ла қилур баҳси жамол,
Тарки адабин заволдан айла қиёс.

12

Адвори замон доираи ҳайрат эмиш,
Асбоби жаҳон маҳолику меҳнат эмиш,
Дунёя тамаъ этмамак этмакдан йик,
Чун аввали ҳирсу охири ҳасрат эмиш.

13

Қуйингда санинг на тоша ким урдим бош,
Қилдим ани ғарқи хун дўкуб гўздан ёш,
Гўз ёшина раҳм айлаки чўқ муддатдир
Бедодга сабр эдуб босар боғрина тош.

14

Май манъини айлаюб шиор, эй воиз,
Дутдинг раҳи таъни ишқи ёр, эй воиз,
Тарки маю маҳбуб эдариз жаннат учун,
Шарҳ айлаки жаннатда на вор, эй воиз?

15

Таҳдид ила кечди рўзгор, эй воиз,
Фавт ўлди шаробу васли ёр, эй воиз,
Гар кавсару ҳур эса ғараз, верма азоб,
На тарки буюр, на интизор, эй воиз.

16

Парвоная зулми беҳисоб айлар шамъ,
Зулм ўдина бағрини кабоб айлар шамъ,
Гўёки билур зулм саранжоми надир,
Беҳуда дагил ки изтироб айлар шамъ.

17

Ҳар шом етар висоли жонона чароғ,
 То субҳ қолур ҳамдаму ҳамхона чароғ,
 Рашк ўдина ёндирди бани ҳар соат,
 Ваҳм айламаз оҳим ўдина ёна чароғ.

18

Йўқ даҳрда бир мувофиқи табъ ҳариф,
 Ким суҳбати дилкушо ўла, табъи зариф,
 Фарёдки ножинс мусоҳиблар ила
 Бефонда зойиъ ўлди авқоти шариф.

19

Ҳар дамки баҳор қилди оройиши боғ,
 Навмидлик урди лолаваш бағрима доғ,
 Зеро дикан узра дутди булбул маскан,
 Гул бод гузаргаҳинда ёндирди чароғ.

20

Сар манзили ҳар мурода раҳбардир ишқ,
 Қайфияти ҳар камола мазҳардир ишқ,
 Ганжинаи коинота гавҳардир ишқ,
 Ҳар зоҳир ўлон нашъая масдардир ишқ.

21

Ушшоқа дагил қайди алойиқ лойиқ,
 Ҳаргиз ғами рўзгор чекмаз ошиқ,
 Қайди ғами рўзгор бир иллатдир,
 Ул иллата ишқдир табиби ҳозик.

22

Мажнун ўда ёнди шуълаи оҳ-ла пок,
 Вомиқ суя ботди ашкдан ўлди ҳалок,
 Фарҳод ҳавас-ла ела верди умрин,
 Хок ўлдилар онлар, манам эмди ул хок.

23

То халқан ишқи ёра душдинг, эй дил,
 Доми гами рўзгора душдинг, эй дил,
 Афсуски қутб аҳли жамъият экан,
 Ул доирадан канора душдинг, эй дил.

24

Хуршедки қилди субҳидам арзи жамол,
 Даргоҳинга юз сурмакила топди камол,
 Чун етди камола қилди сан моҳ-ла баҳс,
 Ул тарки адаб верди камолина завол.

25

Маҳ турди муқобил санго бўлдиқда камол,
 Гўрдики ўзинда санча йўқ ҳусну жамол,
 Бир ғоята етди инжилуб ғамданким,
 Заъфи бадан ила бадр экан ўлди ҳилол.

26

Афғондир ишим сарви хиромингчун,
 Қондир жигарим ғунчаи хандонингчун,
 Ишқингда ғаму ғуса чекуб пир ўлдим,
 Бан пира тараҳҳум эт йигит жонингчун.

27

Э ғойиб ўлон дидаи хунборимдан,
 Ве роҳат олон сини афқоримдан,
 Бан ворими йўқ санингчун этдим, на раво,
 Сан дутмаясан хабар йўқу воримдан.

28

Хуноба дўкуб дидаи гирёнимдан,
 Сансиз бўядим ер юзин ўз қонимдан,
 Уз қоними айларам ўзим-ла даъво,
 Қетмазса алим нўла гирибонимдан.

239

29

Дедим лабина: «Лаъли Бадахшондир бу»
 Гулди, деди: «Эй фақир, бухтондир бу»,
 Бир доша на рангила қилубсан нисбат?
 Ширину шакарфишону хандондир бу.

30

Ендирди бани шавқи жамолинг, эй моҳ,
 Ҳар лаҳза дагил ажаб, етурсам гўга оҳ,
 Зулфинг гириҳи чиқди алимдан ногоҳ,
 Гўр ким на жафо қилди банго бахти сиёҳ?

31

Рухсора сари зулфи паришон айла,
 Гўздан гули рухсоринги пинҳон айла,
 Бир неча паришонлари ўз ҳолина қўй,
 Ҳар лаҳза етар қасди дилу жон айла.

32

Мижгоними, эй шамъ, гуҳарбор этма,
 Пинҳон ғамими олама изҳор этма,
 Ишқ аҳлина зулмдир вафо айламамак,
 Зинҳор бу зулми этма, зинҳор этма.

33

Рухсоринга айб этма нигоҳ этдигими,
 Гўз ёши дўкуб нолау оҳ этдигими,
 Эй подшаҳи ҳусн, тараҳҳум чоғидир,
 Афв айлаки билмишам гуноҳ этдигими.

34

Фарёдки, ишқ беқарор этди бани,
 Дарду ғам ила зору низор этди бани,
 Хоки сари қуйингда ғубор этди бани,
 Саргаштау хору хоксор этди бани.

35

Гўрдим сани алдан ихтиёрим гетди,
 Боқдим юзинга сабру қарорим гетди,
 Хок ўлдиму ҳар ёнга ғуборим гетди,
 Алқиса қапунгдан эътиборим гетди.

36

Эй шаҳди лабинг сўзи шакарвор лазиз,
 Лаълинг каби қанда бир шакар вор лазиз,
 Тунги шакар ўлмасайди дуржи даҳанинг,
 Улмазди чиқан лаҳжаи гуфтор лазиз.

37

Бан зуҳду вараъдан урмазам лофу газоф
 Доим руҳи сода истарам, бодаи соф,
 Тарки маю маҳбуб эда билман мутлақ,
 Гар этмак ўлур дерам зиҳи беҳуда лоф.

38

Эй новаки бедодинга ҳар сийна ҳадаф,
 Вэй жавҳари пайконинга ҳар дийда садаф,
 Фарёду фиғоним ғами ҳижронингдан,
 Базми ғамадир нолаи най, навҳаи дафъ.

39

Эй касби камоли эътиқодинг ноқис,
 Таҳсили камола ижтиҳодинг ноқис,
 Ор этма талабда эт ҳазар онданким
 Комиллар ичинда ўла одинг ноқис.

40

Дафъи ғами рўзгорадир бода муфид,
 Дафъи алами ишқа руҳи сода муфид,
 Тарки маю маъшуқадир ул иллатким,
 Улмаз анга ҳеч нашъа дунёда муфид.

Эй шарбати васлинг алами ҳажра илож,
Бозори ғамингда ашк нақдина ривож,
Гар дутса хадангинг раги жоним на ажаб,
Набз ила қилур табиб ташхиси илож.

А

кўз ёши.
 — юлдуз.
 қош.
 — юлдузлар.
 майлон, уруш
 ни.
 мудово — дору
 нлар таркибида
 лган нарсалар.
 оса, пиёла, қадаҳ.
 булут.
 — сеҳр, жоду.
 р.
 сифатлар, мақ-
 — юриш бош-
 дўст, улфат.
 илон — қора за-
 илон.
 илон — кўз ёши тў-
 рувчи.
 — ўхшаш.
 — фалак одам

Асрор — сирлар
 Абри найсон
 булути.
 Андалиб — бул
 Ажзо — жузла
 лар.
 Анбар — хуш х
 да.
 Анбаросо — ан
 анбарга ўхша
 Аъмо — кўр.

Б

Бан — мен.
 Банго — менга
 Бингзар — ўхш
 Бинг — минг.
 Барқ — чақмон
 Борон — ёмғир
 Баста — боғли
 Базмафруз — б
 зитувчи.
 Бода — май, ш
 Бедор — уйғоқ
 Байтулхазан

Бурж — қуёшнинг йил-
лик 12 манзили, бурчак.
Бар — мева, ҳосил.
Бодия — чўл, сахро.
Бебок — кўрқмас, бе-
парво.
Беҳбуд — яхшилик.
Бох — қара.

В

Вер — бер.
Вор — бор.
Вараъ — тақво.
Вубол — увол.
Вузуҳ — очиқлик-рав-
шанлик.
Воиз — ваъзхон, сўзлов-
чи.
Вўсма — ўсма.
Ваҳдат — яккалик, бир-
лик, худога ишора.
Ваҳдат маҳрами — ху-
дога яқин одам, зоҳид.

Г

Ганж — хазина.
Гўстаран — кўрсатган.
Гиз — кез.
Гезлаюб — Ёшириб
Гулбун — гул бутаси.
Гунаш — қуёш.
Гун — кун, қуёш.
Гису — соч, зулф.
Густох — эрка; густох-
лик — эркаланиш.
Гўз — кўз.
Гирдбод — қуюн.
Гардиши даввор — айла-
нувчи фалак.
Гумбади даврон — фа-
лак, коинот.
Гулбарги тар — янги
очилган гул барги.
Гиреҳ — тугун.

Гардун — фал ак, олам.
Гиряи талх — аччиқ
ийги.

Д

Дўнар — айланар, онта-
риллар.
Дезир — чизар.
Дўна-дўна — айлана-ай-
лана, онтарила-онта-
рила.
Доғдор — доғли.
Дун — паст.
Дўк — тўк.
Даҳр — дунё, олам.
Дийда — кўз.
Дурфишон — дур сочар.
Дутто — эгилган, букик.
Даҳан, даҳон — оғиз.
Дастомўз — қўлга ўрга-
тилган, қўлбола.
Дут — тут.
Душди — тушди.
Дўн — айлан, онтарил.
Дутсоғ — тутқин.
Дахи — яна, тагин.
Дурд — май қуйқуми.
Динор — тилла пул.
Дирам — пул.
Демур — темир.
Душвор — мушкул, оғир.
Дилдўз — дилни чоқла-
ган, дилни тикувчи.
Даҳри зол — эски олам.

Ж

Жунбиш — қимирлаш.
Жовид — абадий, мангу.
Жизгинур — айланур.
Жабин — пешона.
Жуллоб — ширинлик,
татили.
Жисми урвён — яланғоч
бадан.

3

Зиҳи — қандай гўзал.
Занахдон — бақбақа.
Зоҳид — сўфи, тарки дунё қилган.
Заврак — қайиқ.
Зулол — тиниқ сув.
Зуҳд — тақво, ибодат.
Зуҳур — кўриниш.
Зуҳҳод — зоҳидлар, тақводорлар.

И

Иқтидо — эргашмоқ.
Иршод — аҳли тариқат йўлланмаси.
Иқтисоб — касб этиш,
Ихтилот — аралашмоқ, қўшнилмоқ.
Ихтилоф — келишмовчилик.
Истиғно — ноз, тортиниш.
Иртибот — боғланиш, алоқа боғлаш.

К

Килк — қалм.
Касрат — кўплик.
Куфр — кофирлик.
Кўҳқан — Фарҳод лақаби.
Кас — кес.
Ком — маҳсад, тилак.
Кишвар — ўлка, мамлакат.
Кавокиб — юлдузлар.

Л

Лулуи шаҳвар — шоҳларга муносиб гавҳар, энг яхши гавҳар.

Ложарам — иложсиз, ноилож.
Ломакон — жойсиз.
Ломиз — порлоқ, ёниб турувчи.
Лаъл — қизил тош маҳбублар лабидан киноя.
Лаъли нўшханд — маҳбубнинг кулиб туриши.

М

Мушаххас — аниқ, аниқланган.
Моадо — бундан ташқари, бундан бошқа.
Масих, *Масихо* — Исо пайғамбар.
Мариз — касал.
Мадфан — қабристон.
Мифтоҳ — калит.
Минофом — кўк шиша ранг, ҳаво.
Муолиж — даволовчи.
Маҳ, моҳ — ой.
Муътод — одатланган, ўрганилган.
Мушки ноб — тоза мушк.
Муъи жўлида — чигалак соч.
Мазҳари сунъи илоҳ — худо санъатининг кўр-газмаси.
Мутриб — чолгучи машшоқ.
Миръот — ойна, кўзгу.
Музейян — зийнатланган.
Мунъим — ниъмат берувчи.
Мўйисафиду рўйи зард — оқ сочу, сариқ юз.
Муътариф — эътироф этувчи.
Мусаввир — тасвирловчи, рассом.

Мужда — хуш хабар.
Мафтуҳ — фатҳ этилган,
очилган.

Мидод — сиёҳ; сиёҳдон.
Мунис — яқин, улфат,
дўст.

Муанбар — ҳидли.
Машраб — хулқ-атвор,
табиат.

Дуне-у мофиҳо — дунё
ва ундаги нарсалар.

Мукаддар — ғамгин.
Мураттаб — тартибли.,
Макнун — яширин.

Монанд — ўхшаш.
Муҳаққар — таҳқирлан-
ган, хўрланган.

Мор — илон.
Мижгон — киприк.
Муқайяд — қайд этил-
ган, тутқин.

Мусаллам — таслим
этилган.

Маскан — жой.
Мукаррар — такрорлан-
ган.

Мушк — хуш ҳидли модда.
Мушкин — мушк ҳидли.
Мино — кўк ранг, шиша.

Мурғ — кўш.
Мазоқ — ҳузур, ҳаловат.
Махмур — хумори.

Маъкус — тескари
Маҳмал, *Маҳмил* —
тахтиравон, кажава.

Н

Нахл — дарахт.
Нула — нима бўлади.
Нўлди — нима бўлди.
Намадпўш — киги 3 ёпи •
ган.

Нори жаҳаннам — дў-
зах ўти.

Нукта — нозик маъноли
сўз.

Номабут — алоқасиз,
тааллуқи йўқ.

Ноқис — нуқсонли.

Намак — туз.

Нўг — бирор тигли нар-
санинг учи.

Носих — насиҳатгўй.

О

Онжақ, *анжақ* — шундай.

Оҳан — темир.

Оғламоқ — йиғламоқ.

Ораз — юз, чеҳра.

Ориф — зиёли, билим-
дон.

Олойиш — ифлосланиш,
кирланиш.

Очи сўз — аччиқ сўз.

Оби ҳайвон — ҳаёт суви.

П

Пайкоп — ўқ, найза.

Пайк — хабарчи.

Пири муғон — мажозан
май сотувчи.

Партав — нур, ёғду.

Паймона — коса, пиёла,
умр.

Пур — тўла.

Подшоосо — подишодек.

Пироҳан, *пираҳан* —
кўйлак.

Пажмурда — сўлгин.

Р

Раҳгузор — йўловчи.

Рифъат — баландлик,
юксаклик.

Рашаҳот — Суюқ мод-
даларнинг қуёшда ран-
го-ранглиги; томчи.

Рухфизо — руҳланти-
рувчи, қувонтирувчи.

Рихлат — кетиш, жў-
наш, ўлиш.
Равзан — тешик.
Рахшон — порлоқ.
Рафъ — кетиш, йўқолиш.
кўтарилиш
Роғиб — рағбатланувчи,
мойил этувчи.
Ринд — такасалтанг,
олифта, майхўр.
Ришват — пора.
Равфи — юксак, баланд.

С

Солик — йўловчи, йўлчи.
Собит — исботланган,
аниқланган.
Сўз — тожикча сўхтан—
куймоқ.
Сипар — қалқон,
Соқин — турғин.
Соғар — пиёла, жом,
қадаҳ.
Сипанд — исириг.
Соид — билак.
Саҳл — енгил осон.
Саҳбо — май.
Сиришк — кўз ёши.
Суроҳи — май идиши,
обдаста, кўзача.
Суд — фойда.
Су — тараф.
Сафина — кема, қайиқ,
ғазал тўплами.
Сафо — тиниқлик.
Суруд — куй, ашула.
Сийм — кумуш.
Сорбон — туя карвон
бошиси.
Силсила — занжир.
Саҳоб — булут.
Санг — тош.

Сангдил — тош кўнгил.
Сангсор — тош бўрон.
Садд — тўсиқ.
Самий — тингловчи,
эшитгувчи.

Т

Талх — аччиқ.
Ташвир — майдаги олов
мизожлик.
Турраи таррора — йўл-
дан урувчи, кишини
йўлдан чиқарувчи
зулф.
Туталим — ушлаймиз.
Тишра — ташқари.
Тифл — бола, гўдак.
Тафриқа — ажралиш,
тарқалиш.
Тақрир — сўзлаш, баён
этиш, тилга келтириш.
Тафохур — фахрланиш.
Тасхир — сеҳрлаш, қўлга
киритиш.
Тазвир — ҳийла, найранг
Таарруз — аралашмоқ,
тиқилмоқ, сўқилмоқ.
Тули амал — сўнги йўқ.
Так — дек умид, ҳирс.
Турфа — қизиқ, ажойиб.
Тароват — тозалик сўлим.
Тамкин — вазминлик,
оғирлик.
Таваккул — таваккал.
Танвир — нурланиш,
ярқираш.
Таҳқиқ — текшириш.
Тарсо — христианин, ғай-
ридин.
Талъат — юз, чеҳра.
Танқир — ҳурмат.
Тадорук — илож.
Такаллум — сўзлаш, нутқ.

У

- Умма* — умидланма.
Улувв — юксаклик.
Ўд — ўт.
Урбён — яланғоч.
Ушшоқ — ошиқлар.
Уствор — маҳкам.
Ўёнмоқ — уйғонмоқ.

Ф

- Фируз* — хуш, яхши.
Фориғ — бўшаш, хотир-
жамлик.
Фараҳ — шодлик, хур-
сандлик.
Фарсуда — эскирган, ту-
тилган.
Фавт — йўқолиш, кетиш,
ўлиш.
Фузун — ортиқ, кўп.
Фарёдрас — додга ет-
гувчи.
Фаттон — фитна кўз-
говчи (кўзлар).

Х

- Хунхор, хунхора* — қон-
хўр.
Хунрез — қон тўкар.
Хуршед — қуёш.
Хулди барин — жаннат
номларидан бири.
Хатарнок — хатарли,
хавфли.
Хосу ом — жамиятнинг
юқори ва қуйи таба-
қаси.
Хаданг — ўқ.
Хоб — уйқу.
Хома — қалам.
Хў — феъл, атвор.
Хам — эгилган.

- Хушк* — қуруқ.
Хат — лаб устидаги ма-
йин тук.
Хор — тикан.

Ч

- Чўғз* — бойқуш.
Чўқ — кўп.
Чарх — олам, фалак.
Чашм — кўз.
Чек — ёз, торт, чек —
қўл қўй.

Ш

- Шеван* — нола-фарёд.
Шева — тарз, равиш.
Шаб — кеча, тун.
Шаби тули амал — узоқ
юмушли кеча.
Шемди — энди, эмди.
Шуов — шуъла.
Шукуфа — очилган гул.

Э

- Эв* — уй.
Эрам — жаннат номи.

Ю

- Юқу* — уйқу.
Юсуф-Зулайхо — шу
номли дoston қаҳра-
монлари.

Я

- Явмул ҳисоб* — ҳисоб
куни, қиёмат.
Якранг — бир хил.
Яғмо — талон-торож.

Қ

- Қонғи* — қайси.
Қорун — афсонавий бир
бой.
Қониъ — қаноатланмиш.

Қанда — қайда, қаерда.
Қаму — кўп ҳамма.

Ғ

Ғолибо — кўпинча.
Ғаний — бой, бадавлат.
Ғарқа — ғарқ бўлган.
Ғуроб — қузғун, зогча.

Ҳ

Ҳидоят — тўғри йўлни
кўрсатиш.

Ҳариф — рақиб.
Ҳубоб — жала кўпиги —
пўрсилдоқ.
Ҳуққа — қимматли жа-
воҳирлар солинадиган
қутича.
Ҳижоб — парда.
Ҳирз — доимий тилга
келтириш, такрорлаш.
Ҳадаф — нишон, нишона.
Ҳабиб — дўст, улфат.

МУНДАРИЖА

Фузулий Т. Жалолов	5
Ғазаллар	13
Мураббаълар	193
Мухаммаслар	205
Мусаддас	211
Таржиъбандлар	215
Таркиббандлар	223
Қитъалар	227
Рубойилар	233

На узбекском языке

ФУЗУЛИ

ДЕВОН

Ўзбекистон Республикаси — 1959 — Ташкент

Редактор А. Азизов
Расмий Г. Владимиров
Бадиий редактор Г. Бедарев
Техн. редактор П. Уманский
Корректор Н. Ахророва

• • •

Тарихига берилди 26/II 1959. Босишига рухсат этилди 6/VI 1959.
Формати 70X92¹/₃₂, 7, 875 босма л. 9,1 шартли босма л.
Нашр л. 5,2. Тиражи 15000. Р 04574. Ўзбекистон ССР Давлат
бадиий адабиёт нашриёти, Тошкент, Навоий к., № 30. Шарт-
нома № 255-58

• • •

ЎзССР Маданият министрлиги Главиздатининг 1-босмахо-
наси Тошкент, Ҳамза к., 21. Заказ № 784. Баҳоси 2 с. 80 т.

Муҳим тузатишлар

Бет	Сатр	Босилган	Тўғриси
23	11	ғамдам	ғамдан
31	13	афгонина	афгонима
32	7	Ғрин	донгла
45	5	мақоминдир	мақомингдир
55	6	гор	хор
71	5	ҳар абруйи ҳам	ҳар абруйи ҳам
74	5	сүзича	сүзинча
76	2	санарсан пор	сонарсан пар
91	4	дея	деян
100	5	гуҳкап	кўхкан
104	8	муки	мулки
113	4	ҳаркоти	ҳаракоти
115	4	бу доғ	будоғ
117	2	қасе	қасе
118	12	чекдикиким	чекдиким
134	2	бўйингда	бўйинингда
134	6	оқидир	оқитир ёш
135	6	балоям	балоям
153	4	иятифоти	иятифоти
161	16	лута	лута ху
167	4	оташини	оташи
169	12	огоҳима	дили огоҳима
173	10	фусул	фусун
190	4	балолари	балолара
201	12	кимсан йуқ	кимсам йуқ
201	17	бедоди	бедода
225	4	Фақири под- шамсо, гадойи муфташамаҳо...	фақири подша- осо, гадойи мухташамам.

784-заказга